

Powiat Żagański

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żagańskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Żagań, 2018 rok

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żagańskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

ZAMAWIAJĄCY:

Powiat Żagański
ul. Dworcowa 39, 68-100 Żagań
tel. (068) 477 79 01
starostwo@powiatzaganski.pl

WYKONAWCA:

TERRA PROJEKT Danuta Mazurczak, Joanna Witkowska s.c.
ul. Zamkowa 4a/1, 62-070 Dąbrówka
tel. +48 692 290 324, +48 883 855 117
biuro@terraprojekt.pl, www.terraprojekt.pl

Spis treści:

Wykaz skrótów.....	7
1. WSTĘP	8
1.1 Podstawa prawna opracowania	8
1.2 Metodyka sporządzenia Programu	8
2. STRESZCZENIE	8
3. POWIĄZANIA Z KRAJOWYMI, WOJEWÓDZKIMI I POWIATOWYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	11
3.1 Dokumenty szczebla krajowego	11
3.2 Dokumenty sektorowe	17
3.3 Dokumenty o charakterze programowym/wdrożeniowym	22
4. OCENA STANU ŚRODOWISKA.....	28
4.1 Ogólna charakterystyka Powiatu Żagańskiego.....	28
4.2 Ochrona klimatu i jakości powietrza	33
4.2.1 Źródła przemysłowe	33
4.2.2 Źródła liniowe	34
4.2.3 Źródła powierzchniowe („niska emisja”).....	34
4.2.3.1 Zaopatrzenie mieszkańców w ciepło, energię elektryczną i gaz	35
4.2.4 Jakość powietrza.....	36
4.2.5 Klimat	38
4.3 Zagrożenia hałasem	39
4.4 Pola elektromagnetyczne.....	43
4.5 Gospodarowanie wodami	44
4.5.1 Wody powierzchniowe.....	44
4.5.3 Wody podziemne.....	51
4.5.4 Jakość wód podziemnych	53
4.5.5 Melioracje	54
4.5.6 Retencja wód powierzchniowych	54
4.5.7 Powódź.....	54
4.5.8 Susza	56
4.6 Gospodarka wodno-ściekowa.....	58
4.6.1 Sieć wodociągowa.....	58
4.6.2 Gminne ujęcia wód.....	58
4.6.3 Zużycie wody.....	59
4.6.4 Jakość wód w wodociągach	60
4.6.5 Sieć kanalizacyjna.....	60
4.6.6 Oczyszczalnie ścieków.....	61
4.7 Zasoby geologiczne	63
4.8 Gleby.....	66
4.8.1 Ochrona gleb w kontekście adaptacji do zmian klimatu	67
4.9 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	68
4.9.1 Gospodarka odpadami komunalnymi.....	68
4.9.1.1 Istniejący system gospodarki odpadami	68
4.9.1.2 Instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych.....	70
4.9.2 Odpady z sektora gospodarczego	72
4.9.3 Odpady zawierające azbest	73
4.10 Zasoby przyrodnicze	74
4.10.1 Obszary Natura 2000	75
4.10.2 Rezerваты przyrody.....	80
4.10.3 Obszar chronionego krajobrazu	81
4.10.4 Użytki ekologiczne.....	82
4.10.5 Zespół przyrodniczo-krajobrazowy.....	84
4.10.6 Pomniki przyrody.....	84

4.10.7 Korytarze ekologiczne	85
4.10.8 Lasy	85
4.10.9 Tereny zieleni urządzonej	87
4.11 Odnawialne źródła energii	88
4.12 Zagrożenia poważnymi awariami	89
4.13 Edukacja ekologiczna	90
4.14 Historyczna zanieczyszczenia ziemi	91
5. ANALIZA SWOT	92
6. GŁÓWNE PROBLEMY I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA POWIATU ŻAGAŃSKIEGO	94
7. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU	96
8. CELE I WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	105
9. HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY	109
10. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	129
10.1. System instytucji zaangażowanych w realizację Programu ochrony środowiska	129
10.2 Wykaz interesariuszy zaangażowanych w prace nad programem ochrony środowiska	129
10.3 Monitorowanie, sprawozdawczość, ewaluacja oraz aktualizacja	129
Spis tabel	131
Spis wykresów	132
Załącznik nr 1 – wykaz pomników przyrody na terenie powiatu żagańskiego	133

Wykaz skrótów

FL PGLLP	-	Fundusz Leśny Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Lasy Państwowe
FS	-	Fundusz Strukturalny
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny w Warszawie
GZWP	-	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
JCWP	-	Jednolite Części Wód Powierzchniowych
JCWPd	-	Jednolite Części Wód Podziemnych
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
L_{AeqD}	-	Równoważny poziom dźwięku – uśredniony w okresie normatywnym poziom dźwięku, dla pory dnia
L_{AeqN}	-	Równoważny poziom dźwięku – uśredniony w okresie normatywnym poziom dźwięku, dla pory nocy
L_{DWN}	-	Długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia, pory wieczoru oraz pory nocy
L_N	-	Długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
OOŚ	-	Obszary ochrony ścisłej
OSChR	-	Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza
OSO	-	Obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
KPD OZE	-	Krajowy Plan Działania w zakresie odnawialnych źródeł energii
PM_{2,5}	-	pył zawieszony o granulacji do 2,5 µm
PM₁₀	-	pył zawieszony o granulacji do 10 µm
POliŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RLM	-	Równoważna liczba mieszkańców
RPO-L2020	-	Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SOO	-	Specjalne obszary ochrony siedlisk
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy

1. WSTĘP

1.1 Podstawa prawna opracowania

Program ochrony środowiska dla Powiatu Żagańskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025 zwany dalej *Programem* został sporządzony w celu realizacji na szczeblu powiatu polityki ochrony środowiska. Celem *Programu* jest realizacja przez Powiat Żagański polityki ochrony środowiska zbieżnej z najważniejszymi dokumentami strategicznymi i programowymi. Zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2018 poz. 799 ze zm.) polityka ochrony środowiska jest bowiem prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o *zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. 2018, poz. 1307), a także za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Ostatni Program Ochrony Środowiska na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 dla Powiatu Żagańskiego został przyjęty uchwałą nr XIX.8.2012 Rady Powiatu Żagańskiego z dnia 28 grudnia 2012 roku.

Podstawą prawną sporządzenia programu ochrony środowiska jest art. 17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2018 poz. 799 ze zm.), który zobowiązuje zarząd powiatu do jego sporządzenia. Program ochrony środowiska, stosownie do art. 17 ust. 2 i art. 18 ust. 1 ww. ustawy, po zaopiniowaniu przez organ wykonawczy województwa jest uchwalany przez radę powiatu.

1.2 Metodyka sporządzenia Programu

Program, został sporządzony zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” przygotowanymi przez Ministerstwo Środowiska uwzględniając cele najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych.

W pierwszym etapie dokonano oceny stanu środowiska na terenie powiatu. Diagnozę stanu środowiska sporządzono głównie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze (WIOŚ), Starostwa Powiatowego w Żaganiu oraz Urzędów Miast i Gmin Powiatu Żagańskiego. Do opracowania wykorzystano również dane uzyskane z niżej wymienionych jednostek:

- Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. (RDOŚ),
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żaganiu (PSSE),
- Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gorzowie Wlkp. (OSCHR),
- Nadleśnictwa: Krzystkowice, Lipinki, Nowa Sól, Przemków, Szprotawa, Świętoszów, Wymiarki, Żagań,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze (ZDW).

Dane o stanie środowiska podano według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku lub 31 grudnia 2016 r. o ile dane za 2017 nie były jeszcze dostępne.

Przeanalizowano efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska oraz przeprowadzono analizę SWOT. Następnie na podstawie zdefiniowanych wcześniej zagrożeń i problemów określono cele i zadania dla poszczególnych obszarów interwencji. W formie tabelarycznej przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy, w którym określono zadania do realizacji, jednostkę odpowiedzialną za realizację poszczególnych zadań, szacunkowe koszty oraz źródła finansowania. Określono również mechanizmy prawno-ekonomiczne oraz zasady monitorowania i przeglądu stopnia realizacji celów przyjętych w *Programie*.

2. STRESZCZENIE

Program ochrony środowiska dla Powiatu Żagańskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025 został sporządzony w celu realizacji na szczeblu powiatu polityki ochrony środowiska zbieżnej z najważniejszymi dokumentami strategicznymi i programowymi (krajowymi i wojewódzkimi).

Jest to kolejny Program ochrony środowiska dla Powiatu Żagańskiego. Ostatni program ochrony środowiska dotyczył lat 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2019 i został przyjęty uchwałą nr XIX.8.2012 Rady Powiatu Żagańskiego z dnia 28 grudnia 2012 roku.

Opisano metodykę wykonania Programu oraz jego powiązania z celami przyjętymi w ważniejszych dokumentach strategicznych. Przedstawiono ogólną charakterystykę powiatu oraz ocenę stanu środowiska na terenie powiatu dla poszczególnych obszarów interwencji (ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami, odnawialne źródła energii, edukacja ekologiczna). Przedstawiono wyniki realizacji zadań zaplanowanych w dotychczasowym Programie ochrony środowiska za lata 2012-2015 oraz wyniki analizy SWOT (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia).

Zanieczyszczenia powietrza na terenie powiatu pochodzą z trzech podstawowych źródeł: emisja niska pochodząca głównie z małych kotłowni służących do ogrzewania domów, emisja z ruchu komunikacyjnego związana ze wzrastającą liczbą pojazdów oraz emisja przemysłowa.

Co roku WIOŚ w Zielonej Górze bada jakość powietrza na terenie całego województwa, które jest podzielone na strefy. Powiat Żagański przynależy do strefy lubuskiej, w związku z tym strefa ta w 2017 roku pod kątem ochrony zdrowia została zaliczona do klasy C. Klasa ta wynika z przekroczenia dopuszczalnych norm dla pyłu zawieszanego PM₁₀, arsenu i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Został również przekroczony poziom celu długoterminowego dla ozonu. Dokonano również oceny jakości powietrza pod kątem ochrony roślin. Do tej klasyfikacji uwzględnione zostały wyniki pomiarów dokonane w Smolarach Bytnickich. Strefa lubuska uzyskała klasę A.

Dominującym źródłem hałasu w powiecie jest ruch drogowy. Przez teren powiatu przebiegają drogi o dużym natężeniu ruchu. Poziom hałasu był badany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze oraz przez zarządców dróg - Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad i przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze. W niektórych przypadkach odnotowano przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu dla pory dnia oraz pory nocy.

Głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu są napowietrzne sieci energetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej. Co roku WIOŚ w Zielonej Górze monitoruje poziom pól elektromagnetycznych. Na terenie powiatu nie stwierdzono przekroczeń w tym zakresie.

W ostatnich latach przebadano stan 13 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych na terenie powiatu. W 8 punktach stan oceniono jako zły, a w 2 jako dobry. W pozostałych punktach ocena końcowa była niemożliwa ze względu na brak kompleksowych badań. Natomiast wody podziemne były badane w trzech punktach na terenie powiatu. W dwóch punktach wody osiągnęły zadowalającą jakość, a w Żaganiu – bardzo dobrą jakość. Zagrożenie powodziowe na terenie powiatu występuje i jest związane z rzeką Bóbr.

Stopień zwodociągowania powiatu wynosił na koniec 2016 roku 96%. a skanalizowana 68,7%. Na terenie powiatu znajduje się 11 oczyszczalni ścieków komunalnych. Mieszkańcy, którzy nie są podłączeni do sieci kanalizacyjnej ścieki gromadzą w zbiornikach bezodpływowych lub korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Obecnie na terenie powiatu znajdują się złoża węgla brunatnego, piasków i żwirów, glin ogniotrwałych, surowców szklarskich, piasków kwarcowych do produkcji betonów komórkowych oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej. Eksploatacja prowadzona jest na siedmiu złożach, na trzech złożach eksploatacja odbywa się okresowo. Marszałek Województwa Lubuskiego wydał 9 koncesji umożliwiających wydobywanie kopalin, a Starosta jedną.

Na terenie powiatu znajduje się najwięcej gleb bielicych i pseudobielicych. Użytki rolne zajmują 44% powierzchni powiatu. Większość gleb użytków rolnych ma lekko kwaśny odczyn, wapnowanie w większości przypadków jest zbędne, ma średnią zawartością fosforu i potasu oraz bardzo wysoką zawartością magnezu.

System gospodarowania odpadami na terenie powiatu opiera się na założeniach wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Gminy Wymiarki, Gozdnicza, Iłowa, Żagań – wiejska, Żagań – miejska przynależą do regionu zachodniego, natomiast gminy Brzeźnica, Szprotawa, Małomice i Niegosławice przynależą do regionu wschodniego. Odpady odbierane są od mieszkańców, w większości gmin funkcjonują Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Większość mieszkańców zadeklarowała prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów. Z rok na rok mieszkańcy wytwarzają coraz większą ilość odpadów komunalnych.

Powiat Żagański jest bardzo urozmaicony pod względem zasobów przyrodniczych. Występują tu liczne formy ochrony przyrody tj. dziesięć fragmentów obszarów Natura 2000, dwa rezerwy przyrody, cztery obszary chronionego krajobrazu, 12 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 218,95 ha, 97 pomników przyrody, jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy oraz korytarze ekologiczne. Lesistość powiatu wynosiła 46,7% i była nieco niższa niż średnia dla województwa lubuskiego (49,3%).

Energia odnawialna na terenie powiatu pozyskiwana jest z elektrowni wiatrowych, paneli fotowoltaicznych oraz elektrowni wodnych. Edukacja ekologiczna prowadzona jest głównie przez jednostki oświatowe przy wsparciu Gmin i Powiatu oraz przez Nadleśnictwa. W ostatnich latach miało miejsce jedno zdarzenie o znamionach poważanej awarii.

Na podstawie analizy stanu środowiska na terenie powiatu oraz celów i kierunków działań określonych w strategicznych dokumentach i programach (krajowych i wojewódzkich) zestawiono dla Powiatu Żagańskiego (w odniesieniu do poszczególnych obszarów interwencji) cele i kierunki interwencji.

Cel: Poprawa jakości powietrza do osiągnięcia poziomów wymaganych przepisami prawa

Kierunki interwencji:

- Spełnianie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza

Cel: Dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców

Cel: Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych

Kierunki interwencji:

- Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki interwencji:

- Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód

Cel: Ochrona mieszkańców przed powodzią, suszą i deficytem wody

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych powodzią i suszą

Cel: Wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zводociągowania i skanalizowania na terenie powiatu

Kierunki interwencji:

- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków.

Cel: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

Kierunki interwencji:

- Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego

Cel: Dobra jakość gleb oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Kierunki interwencji:

- Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami

Kierunki interwencji:

- Działania w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami,
- Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi,
- Usuwanie azbestu

Cel: Ochrona, odtwarzanie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności

Kierunki interwencji:

- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych
- Zrównoważona gospodarka leśna

Cel: Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Kierunki interwencji:

- Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii

Cel: Przeciwdziałanie poważnym awariom

Kierunki interwencji:

- Minimalizacja wystąpienia poważnych awarii i minimalizacja potencjalnych ich skutków.

Określono także zadania własne powiatu jak i zadania innych jednostek działających na terenie powiatu, w szczególności gmin. Realizacja tych zadań powinna spowodować osiągnięcie zaplanowanych celów. Zadania własne i koordynowane wraz z szacunkowymi kosztami oraz potencjalnymi źródłami finansowania zostały przedstawione w harmonogramie na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025.

Przedstawiono system realizacji programu. Wymieniono również instytucje zaangażowane w realizację Programu, procedury monitoringu oraz wykaz interesariuszy zaangażowanych w prace nad Programem.

3. POWIĄZANIA Z KRAJOWYMI, WOJEWÓDZKIMI I POWIATOWYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia programów ochrony środowiska jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Program ochrony środowiska powinien stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej jednostki samorządu terytorialnego. Poniżej przedstawiono analizę kluczowych dokumentów planistycznych i strategicznych na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym w zakresie ich powiązania z niniejszym dokumentem.

3.1 Dokumenty szczebla krajowego

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Dokument ten został przyjęty uchwałą nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 roku. Jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Stanowi najszerzy i najbardziej ogólny element systemu zarządzania rozwojem kraju. Celem głównym dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

Wyodrębniono trzy obszary strategiczne, w każdym z obszarów zostały określone strategiczne cele rozwojowe. Cele strategiczne uzupełnione są sprecyzowanymi kierunkami interwencji. Dla ochrony środowiska ważne są następujące cele:

- Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
 - Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
 - Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
 - Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
 - Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
 - Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
 - Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska,
- Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
 - Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,

- Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
- Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,
- Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski
 - Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Dokument został przyjęty uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 roku. Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r. Ujęte w Strategii projekty strategiczne stanowią strategiczne zadania państwa. W części odnoszącej się do rozwoju zrównoważonego terytorialnie wskazane są również obszary strategicznej interwencji państwa.

W dokumencie wyszczególniono trzy cele strategiczne, do których przypisano konkretne obszary.

I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

- Reindustrializacja
- Rozwój innowacyjnych firm
- Małe i średnie przedsiębiorstwa
- Kapitał dla rozwoju
- Ekspansja zagraniczna

II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

- Spójność społeczna
- Rozwój zrównoważony terytorialnie .

III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

- Prawo w służbie obywatelom i gospodarce
- Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem
- E-państwo
- Finanse publiczne
- Efektywne wykorzystanie środków Unii Europejskiej.

W zakresie ochrony środowiska wyznaczono cel - Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców.

Kierunki interwencji:

- Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód Obecny stan zasobów
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego,
- Ochrona gleb przed degradacją,
- Zarządzanie zasobami geologicznymi,
- Gospodarka odpadami,
- Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych.

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

Dokument przyjęty uchwałą nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 roku. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” jest jedną z 9 zintegrowanych strategii rozwoju. Stanowi ramy strategiczne dla dalszych prac programowych i wdrożeniowych, dotyczących w szczególności zagadnień adaptacji do zmian klimatu, ochrony zasobów naturalnych i środowiska przyrodniczego, jak również bezpieczeństwa i efektywności energetycznej. Głównym celem Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju

nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę. W dokumencie sformułowano 3 cele szczegółowe i kierunki interwencji. Poniżej przedstawiono te, które mają wpływ na kształtowanie polityki ochrony środowiska.

- Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
 - Kierunek interwencji 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
 - Kierunek interwencji 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
 - Kierunek interwencji 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
 - Kierunek interwencji 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,
- Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię
 - Kierunek interwencji 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
 - Kierunek interwencji 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,
 - Kierunek interwencji 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
 - Kierunek interwencji 2.7. Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
 - Kierunek interwencji 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,
- Cel 3. Poprawa stanu środowiska
 - Kierunek interwencji 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
 - Kierunek interwencji 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
 - Kierunek interwencji 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
 - Kierunek interwencji 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
 - Kierunek interwencji 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Główny cel Strategii to wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy. W dokumencie wyodrębniono cele szczegółowe, do których przypisano kierunki działań. Wśród celów wpisujących się w ochronę środowiska należy wymienić:

- Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki
 - Kierunek działań 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych
 - a) Działanie 1.2.3. Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,
 - b) Działanie 1.2.4. Wspieranie różnych form innowacji,
 - c) Działanie 1.2.5. Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),
 - Kierunek działań 1.3. Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki
 - a) Działanie 1.3.2. Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,
- Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców
 - Kierunek działań 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,
 - a) Działanie 3.1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
 - b) Działanie 3.1.2. Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,

- c) Działanie 3.1.3. Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),
- d) Działanie 3.1.4. Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,
- o Kierunek działań 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia
 - a) Działanie 3.2.1. Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,
 - b) Działanie 3.2.2. Stosowanie zasad zrównoważonej architektury.

Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów 22 stycznia 2013 roku. Jest to dokument, który wyznacza najważniejsze kierunki rozwoju transportu w Polsce. Strategia dotyczy wszystkich sektorów transportu: drogowego, kolejowego, lotniczego, morskiego i wodnego śródlądowego, miejskiego oraz intermodalnego. W Strategii uwzględniono jeden cel strategiczny istotny w kształtowaniu ochrony środowiska:

- Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego
 - o Cel szczegółowy 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
 - o Cel szczegółowy 4. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 roku. Głównym celem opracowania jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., a tym samym właściwe adresowanie zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych. W zakres ochrony środowiska wpisują się następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej
 - o Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 2.1.1. Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,
 - b) Kierunek interwencji 2.1.2. Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,
 - c) Kierunek interwencji 2.1.3. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
 - d) Kierunek interwencji 2.1.4. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
 - e) Kierunek interwencji 2.1.5. Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
 - f) Kierunek interwencji 2.1.6. Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego,
 - o Priorytet 2.2. Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 2.2.1. Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej,
 - b) Kierunek interwencji 2.2.2. Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad,
 - c) Kierunek interwencji 2.2.3. Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego,
 - o Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 2.5.1. Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne,
- Cel szczegółowy 3. Bezpieczeństwo żywnościowe
 - o Priorytet 3.2. Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych
 - a) Kierunek interwencji 3.2.2. Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi,

- ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych,
- Priorytet 3.4. Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia
 - a) Kierunek interwencji 3.4.3. Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji,
 - Cel szczegółowy 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich
 - Priorytet 5.1. Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 5.1.1. Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,
 - b) Kierunek interwencji 5.1.2. Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,
 - c) Kierunek interwencji 5.1.3. Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,
 - d) Kierunek interwencji 5.1.4. Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi,
 - e) Kierunek interwencji 5.1.5. Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie,
 - Priorytet 5.2. Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego
 - a) Kierunek interwencji 5.2.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego,
 - b) Kierunek interwencji 5.2.2. Właściwe planowanie przestrzenne,
 - c) Kierunek interwencji 5.2.3. Racjonalna gospodarka gruntami,
 - Priorytet 5.3. Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)
 - a) Kierunek interwencji 5.3.1. Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu,
 - b) Kierunek interwencji 5.3.2. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym,
 - c) Kierunek interwencji 5.3.3. Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomasie wytwarzanej w rolnictwie,
 - d) Kierunek interwencji 5.3.4. Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu,
 - e) Kierunek interwencji 5.3.5. Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych,
 - Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 5.4.1. Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych,
 - b) Kierunek interwencji 5.4.2. Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi,
 - c) Kierunek interwencji 5.4.3. Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa,
 - d) Kierunek interwencji 5.4.4. Wzmacnianie publicznych funkcji lasów,
 - Priorytet 5.5. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 5.5.1. Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
 - b) Kierunek interwencji 5.5.2. Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich.

Strategia „Sprawne Państwo 2020”

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 roku. W Strategii tej wyznaczone cele i kierunki interwencji mają charakter horyzontalny i koncentrują się na podniesieniu skuteczności oraz efektywności funkcjonowania administracji publicznej (rządowej i samorządowej) i skutecznej realizacji przez nią zadań oraz świadczenia usług publicznych. Strategia koncentruje się także na przygotowaniu i wdrożeniu zmian systemowych, organizacyjnych i zarządczych, aby osiągnąć pozytywne zmiany służące podniesieniu konkurencyjności państwa i jego rozwoju przy równoczesnym wzroście zaangażowania obywateli w proces rządzenia, zapewniając dostęp do swoich zasobów informacyjnych. W zakresie ochrony środowiska należy wymienić następujące cele:

- Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych

- Kierunek interwencji 3.2. Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju
 - a) Przedsięwzięcie 3.2.1. Wprowadzenie mechanizmów zapewniających spójność programowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego,
 - b) Przedsięwzięcie 3.2.2. Zapewnienie ładu przestrzennego,
 - c) Przedsięwzięcie 3.2.3. Wspieranie rozwoju wykorzystania informacji przestrzennej z wykorzystaniem technologii cyfrowych,
- Cel 5. Efektywne świadczenie usług publicznych
 - Kierunek interwencji 5.2. Ochrona praw i interesów konsumentów
 - a) Przedsięwzięcie 5.2.3. Wzrost świadomości uczestników obrotu o przysługujących konsumentom prawach oraz stymulacja aktywności konsumenckiej w obszarze ochrony tych praw,
 - Kierunek interwencji 5.5. Standaryzacja i zarządzanie usługami publicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych
 - a) Przedsięwzięcie 5.5.2. Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi,
- Cel 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego
 - Kierunek interwencji 7.5. Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego
 - a) Przedsięwzięcie 7.5.1. Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego.

Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Dokument został uchwalony przez Radę Ministrów dnia 9 kwietnia 2013 roku. Strategia określa warunki funkcjonowania i sposoby rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego, podnoszące jego efektywność i spójność w perspektywie średniookresowej. Wśród celów wpisujących się w ochronę środowiska należy wymienić:

- Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego
 - Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej
 - a) Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,
- Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa
 - Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego
 - a) Kierunek interwencji 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną,
 - b) Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,
 - c) Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,
 - d) Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 roku. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Wśród przyjętych celów ważne dla ochrony środowiska są:

- Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów
 - Kierunek działań 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi
 - a) Działanie 1.2.1. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów,
 - b) Działanie 1.2.2. Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych,
 - c) Działanie 1.2.3. Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich,
 - Kierunek działań 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne
 - a) Działanie 1.3.5. Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne,
 - Działanie 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego
- Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych

- Kierunek działań 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
 - a) Działanie 2.2.3. Zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych,
 - b) Działanie 2.2.4. Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska,
- Kierunek działań 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
- Kierunek działań 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 18 czerwca 2013 roku. Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Jeden cel nawiązuje do ochrony środowiska:

- Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej
 - Kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 26 marca 2013 roku. Strategia opiera się na przekonaniu, iż kapitał społeczny jest ważnym czynnikiem rozwoju kraju, wymagającym wzmocnienia. Podejmowane działania powinny przyczyniać się do wzrostu wzajemnego zaufania Polaków i sprzyjać poprawie zaufania do instytucji i organów państwa. Jeden cel nawiązuje do ochrony środowiska:

- Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego
 - Priorytet Strategii 4.1. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej
 - a) Kierunek działań 4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Dokument określa podstawowe kierunki polityki energetycznej. Są nimi:

- poprawa efektywności energetycznej,
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Wśród celów określonych w Polityce energetycznej Polski do 2030 roku, które kształtują politykę energetyczną powiatu należy wymienić:

1. Cele w zakresie wzrostu bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:
 - rozbudowa systemu przesyłowego i dystrybucyjnego gazu ziemnego.
2. Cele w zakresie rozwoju wykorzystania OZE:
 - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
 - Zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach
3. Cele w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko:
 - ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
 - ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych.

3.2 Dokumenty sektorowe

Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (AKPOŚK 2017)

Piąta aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (AKPOŚK 2017) została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 31 lipca 2017 roku.

Zgodnie z postanowieniami Traktatu akcesyjnego Polski do Unii Europejskiej (Aneks XII) wymagania dotyczące systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych wynikające z dyrektywy 91/271/EWG nie obowiązywały w Polsce w pełni do dnia 31 grudnia 2015 r. Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG jest Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK).

Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji, o RLM większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Zgodnie z art. 43 ust. 4c ustawy - Prawo wodne, KPOŚK podlega okresowej aktualizacji przynajmniej raz na cztery lata.

AKPOŚK 2017 zawiera wykaz aglomeracji oraz planowanych inwestycji w zakresie ich wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków w latach 2016 - 2021 (stan na dzień 30 września 2016 r.). Wyjątkiem są aglomeracje (zgodnie z definicją zawartą w art. 43 ust. 2 ustawy - Prawo wodne), których uchwały podjęto w okresie od 1 października 2016 r. do 31 grudnia 2016 r., gdyż zgodnie z decyzją MŚ uzupełniono dokument o aglomeracje wyznaczone w tym terminie. Aglomeracje takie przedstawiają stan z końca grudnia 2016 r. zgodny z podjętą uchwałą (stan na dzień 31 grudnia 2016 r.). W przypadku uzyskania dofinansowania w ramach nowej perspektywy finansowej jest możliwe zakończenie inwestycji do 2023 r. zgodnie z zasadą n+3. Wykaz inwestycji planowanych po 2016 r. wynika z dalszych niezbędnych potrzeb zgłaszanych przez samorządy w celu zakończenia inwestycji i wypełnienia wymogów dyrektywy 91/271/EWG, uwzględniając jednocześnie nową perspektywę finansową 2014-2020 (lub wynikającą z Umowy Partnerstwa). Biorąc jednak pod uwagę spójność dokumentów planistycznych wszystkie planowane inwestycje powinny zostać zrealizowane w perspektywie do 2021 r., to znaczy do zakończenia kolejnego cyklu realizacji planów gospodarowania wodami oraz programu wodno-środowiskowego kraju.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (POKA)

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, będący aktualizacją dotychczas obowiązującego programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski (z 2002 r.), wyznacza następujące cele dotyczące azbestu:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cele te realizowane powinny być przez następujące działania:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji programu,
- działania edukacyjno-informacyjne,
- zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem.

W Programie wskazano również:

- możliwość składowania odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych,
- wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwienie włókien azbestu,
- pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach – wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 (KPGO)

Dokument został przyjęty uchwałą nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 roku w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022.

Krajowy plan gospodarki odpadami 2022 (KPGO) obowiązuje do 2022 r. Dokument obejmuje zakres działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju. W KPGO, oprócz kontynuacji dotychczasowych zadań, ujęto nowe cele i zadania, które dotyczą 6 kolejnych lat, a perspektywnie okresu do 2030 r. Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki

odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Zgodnie z założeniami KPGO, przede wszystkim należy zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami - a więc zapobiegać ich wytworzeniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele. Cele zostały sformułowane dla poszczególnych grup odpadów:

- Odpady komunalne i ulegające biodegradacji
- Odpady zawierające PCB
- Odpady medyczne i weterynaryjne
- Zużyte baterie i akumulatory
- Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny
- Pojazdy wycofane z eksploatacji
- Odpady zawierające azbest
- Oleje odpadowe
- Przetknięte środki ochrony roślin
- Odpady materiałów wybuchowych
- Odpady pozostałe
- Zużyte opony
- Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej
- Komunalne osady ściekowe
- Odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne
- Odpady opakowaniowe
- Odpady z innych gałęzi gospodarki, których zagospodarowanie stwarza problemy.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Niniejszy program stanowi ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się w cel rozwoju zrównoważonego określony w głównym dokumencie kierunkowym dla Polityki Spójności – Strategia Europa 2020. Zgodnie z tym dokumentem działania wynikające z POIS 2014-2020 będą zmierzać do budowy podstaw gospodarki niskoemisyjnej, promowania dostosowania do zmiany klimatu, ochrony środowiska naturalnego i wspierania efektywności wykorzystywania zasobów oraz promowania zrównoważonego transportu i usuwania niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych. W Programie wyodrębniono osie priorytetowe oraz priorytety inwestycyjne:

Oś priorytetowa I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki

Priorytety inwestycyjne:

- Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
- Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach
- Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym
- Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia
- Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
- Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe

Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu

Priorytety inwestycyjne:

- Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami
- Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie
- Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie

- Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „natura 2000” i zieloną infrastrukturę
- Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojennych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu

Oś priorytetowa III: Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego

Priorytety inwestycyjne:

- Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T
- Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej

Oś priorytetowa IV: Infrastruktura drogowa dla miast

Priorytety inwestycyjne:

- Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi

Oś priorytetowa V: Rozwój transportu kolejowego w Polsce

Priorytety inwestycyjne:

- Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T
- Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu

Oś priorytetowa VI: Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach

Priorytety inwestycyjne:

- Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu

Oś priorytetowa VII: Poprawa bezpieczeństwa energetycznego

Priorytety inwestycyjne:

- Zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych

Oś priorytetowa VIII: Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury

Priorytety inwestycyjne:

- Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego

Oś priorytetowa IX: Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia

Priorytety inwestycyjne:

- Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych

Oś priorytetowa X: Pomoc techniczna

Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020

Jest nadrzędnym dokumentem, który będzie realizował politykę spójności na obszarze województwa lubuskiego w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Program realizuje cele województwa określone w zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 z dnia 19 listopada 2012 roku, zgodnie z kluczowymi kierunkami rozwoju regionu, poprzez wdrażanie projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Ogółem na realizację RPO-L2020 zaangażowanych zostanie 1 066 976 116,00 euro. Na kwotę tę składa się 651 814 747 euro ze środków EFR, 255 114 946 euro ze środków EFS oraz 160 046 423,00 euro wkładu krajowego (publicznego i prywatnego), który został oszacowany na poziomie minimalnym - 15%. W ramach programu określono 10 osi priorytetowych, wśród tych związanych z ochroną środowiska należy wymienić:

- oś priorytetowa 3 – gospodarka niskoemisyjna:

- działanie 3.1 – odnawialne źródła energii (cel szczegółowy: Zwiększony udział produkcji energii z OZE na terenie województwa lubuskiego)
- działanie 3.2 – efektywność energetyczna (cel szczegółowy: Zwiększona efektywność energetyczna budynków w sektorze publicznym i mieszkaniowym)
- działanie 3.3 – ograniczenie niskiej emisji w miastach (cel szczegółowy: ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń z sektora transportu oraz ograniczenie odpływu pasażerów komunikacji publicznej)
- działanie 3.4 – kogeneracja (cel szczegółowy: zwiększony udział energii wytwarzanej w kogeneracji).
- oś priorytetowa 4 – środowisko i kultura,
 - działanie 4.1 – przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom (cel szczegółowy: zwiększone bezpieczeństwo powodziowe w regionie)
 - działanie 4.2 – gospodarka odpadami (cel szczegółowy: zmniejszony poziom odpadów komunalnych podlegających składowaniu na terenie województwa lubuskiego)
 - działanie 4.3 – gospodarka wodno-ściekowa (cel szczegółowy: zwiększona liczba mieszkańców regionu korzystających z oczyszczalni ścieków)
 - działanie 4.4 – zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego (cel szczegółowy: zwiększona liczba mieszkańców regionu korzystających z dóbr dziedzictwa kulturowego województwa lubuskiego)
 - działanie 4.5 – kapitał przyrodniczy regionu (cel szczegółowy: ochrona różnorodności biologicznej regionu)
- oś priorytetowa 5 – transport,
 - działanie 5.1 – transport drogowy (cel szczegółowy: poprawiona zewnętrzna i wewnętrzna dostępność transportowa regionu w ruchu drogowym)
 - działanie 5.2 – transport kolejowy (cel szczegółowy: poprawiona zewnętrzna i wewnętrzna dostępność transportowa regionu w ruchu kolejowym).

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Program ochrony środowiska nawiązuje również do dokumentu opracowywanego przez Ministerstwo Środowiska dotyczącego „Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Głównym celem Strategii jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Plan zakłada następujące kierunki działań w odniesieniu do poszczególnych sektorów (z zaznaczeniem uszczegółowienia ich i wdrożenia na poziomie regionalnym i lokalnym):

1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:
 - dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu;
 - dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu;
 - ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu;
 - adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie;
 - zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.
2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:
 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami;
 - organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.
3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:
 - wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
 - zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.
4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:
 - monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie),
 - miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.
5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
 - promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;
 - budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- zwiększenie świadomości odnośnie ryzyka związanego ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu;
- ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

3.3 Dokumenty o charakterze programowym/wdrożeniowym

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 jest załącznikiem do uchwały nr XXXII/319/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 listopada 2012 roku. Stanowi najważniejszy dokument samorządu województwa, określający kierunki rozwoju regionalnego i wskazujący obszary szczególnej interwencji. Łączy w sobie diagnozę stanu regionu, stojące przed nim wyzwania rozwojowe i aspiracje jego mieszkańców. Strategia jest planem postępowania władz regionalnych, tak w procesie zarządzania województwem, jak i w inicjowaniu oraz rozwijaniu mechanizmów współpracy pomiędzy samorządem terytorialnym, sferą biznesową i mieszkańcami województwa. Uwzględnienie w Strategii dokumentów planistycznych szczebla międzynarodowego i krajowego gwarantuje skorelowanie procesów rozwojowych województwa lubuskiego z podstawowymi założeniami europejskiej i krajowej polityki rozwoju regionalnego. Celem głównym strategii rozwoju województwa lubuskiego jest wykorzystanie potencjałów województwa lubuskiego do wzrostu jakości życia, dynamizowania konkurencyjnej gospodarki, zwiększenia spójności regionu oraz efektywnego zarządzania jego rozwojem. Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację czterech celów strategicznych.

Zapisane działania, które pośrednio lub bezpośrednio kształtują politykę ochrony środowiska Powiatu Żagańskiego mieszczą się w następujących celach strategicznych:

Cel strategiczny – Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna

Cel operacyjny 1.5 – Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich

Subregionalnym i lokalnym ośrodkiem miejskim zapewnione zostanie wsparcie w zakresie rozwoju funkcji gospodarczych, podnoszenia jakości usług publicznych, modernizacji infrastruktury oraz prowadzenia programów rewitalizacji, szczególnie na słabo wykorzystywanych obecnie terenach powojaskowych i poprzemysłowych.

Cel operacyjny 1.6 – Udoskonalanie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska

Na terenie województwa stworzone zostaną wysokosprawne systemy energetyczne, zapewniające bezpieczeństwo energetyczne i optymalne wykorzystanie niezbędnych surowców oraz infrastruktury, tj. pełne i bezawaryjne zaopatrzenie mieszkańców i podmiotów gospodarczych w energię elektryczną, ciepło, gaz ziemny i paliwa. W gospodarce i budownictwie zastosowane zostaną rozwiązania energooszczędne, pozwalające na ograniczenie zużycia energii i obniżenie wielkości emisji substancji zanieczyszczających do powietrza. Gospodarowanie zasobami energetycznymi będzie odbywać się w sposób racjonalny, ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia efektywności, np. w obiektach użyteczności publicznej. Wzrośnie wykorzystanie źródeł energii odnawialnej. Konieczne będzie podjęcie działań na rzecz dostosowania do zmian klimatycznych. Poprawie ulegną także systemy zaspokajania potrzeb ludności oraz gospodarki regionu w zakresie dostaw wody w wymaganej ilości oraz o właściwych parametrach, tj. dostęp do sieci wodociągowej w miejscach zamieszkania lub podejmowania działalności gospodarczej; zapewnienie skutecznych i efektywnych systemów zbierania i oczyszczania ścieków (budowa, przebudowa i remont sieci kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalni ścieków), tworzenie sprawnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o regionalne zakłady zagospodarowania odpadów, wspieranie działań w zakresie zapobiegania i ograniczania wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażanie technologii odzysku, w tym recyklingu, wdrażania technologii ostatecznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a także likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów.

Cel operacyjny 1.6 – Rozwój potencjału turystycznego województwa

Rozbudowana zostanie baza turystyczna, szczególnie ta o podwyższonym standardzie. Intensywnie promowane będą atrakcyjne, zintegrowane produkty turystyczne związane z lokalnymi zasobami, np. dziedzictwem kulturowym, przyrodniczym, historycznym. Rozwój turystyki będzie uwzględniać działania międzyregionalne podejmowane wspólnie z sąsiednimi województwami (np. tworzenie wspólnych szlaków tematycznych, infrastruktury wodnej itp.).

Cel operacyjny 1.7 – Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Wśród głównych zadań należy wymienić m.in. wsparcie wytwarzania i promocji żywności wysokiej jakości (w tym produktów tradycyjnych), wzmocnienie powiązań produkcji rolniczej z przetwórstwem, marketingiem i dystrybucją, czy budowanie sprawnego i nowoczesnego doradztwa rolniczego.

Cel strategiczny – Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna

Cel operacyjny 2.1 – Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej

Do 2020 r. znacząco zmodernizowana, a częściowo także rozbudowana zostanie infrastruktura drogowa. Szczególne znaczenie będzie miała poprawa bezpieczeństwa oraz minimalizacja uciążliwości dróg dla mieszkańców. Odnowiony zostanie tabor kolejowy, a najważniejsze linie kolejowe będą modernizowane.

Szczególne uwaga poświęcona zostanie pozostałym gałęziom transportu, dla rozwoju których województwo posiada dogodne warunki - transport lotniczy i wodny. Poza tym będzie się dbało również o spójność komunikacyjną, szczególnie pomiędzy sieciami transportowymi o znaczeniu międzynarodowym i regionalnym.

Cel operacyjny 2.2 – Usprawnienie systemu transportu publicznego

Podjęcie działań mających na celu poprawę jakości obsługi komunikacyjnej ludności, czyli m.in. zapewnienie odpowiedniego taboru i działań organizacyjnych, pozwalających na optymalizację istniejących i uruchomienie nowych połączeń komunikacyjnych oraz usprawnienie transportu w aglomeracjach miejskich i obszarach podmiejskich. Istotne będą także przedsięwzięcia na rzecz zmniejszenia obciążeń środowiska oraz uciążliwości dla mieszkańców związanych z transportem, poprzez zwiększanie udziału transportu publicznego w ruchu osobowym oraz przez stałe zwiększanie udziału transportu kombinowanego i kolejowego w przewozach.

Cel strategiczny – Społeczna i terytorialna spójność regionu

Cel operacyjny 3.5 – Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Zasadniczym celem stanie się bardziej intensywne włączenie tych obszarów w procesy rozwojowe regionu i kraju. Do 2020 r. częściowo przezwyciężony zostanie problem utrudnionego dostępu bądź też ograniczony wachlarz usług publicznych, z jakich mogą skorzystać mieszkańcy obszarów wiejskich. Jednym z ważnych mechanizmów zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich będzie poprawa dostępności, w tym komunikacyjnej do regionalnych i powiatowych ośrodków administracyjnych.

Cel operacyjny 3.6 – Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom

W obliczu stałego narażenia województwa lubuskiego na szereg negatywnych skutków wynikających m.in. z uwarunkowań pogodowych (np. długotrwałe opady lub susze) podejmowane będą działania dążące do zwiększania bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, przeciwpożarowego oraz minimalizacji skutków suszy. Podejmowane będą projekty i programy mające na celu przeciwdziałanie klęskom żywiołowym oraz m.in. ograniczenie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej i użyteczności publicznej na terenach zalewowych.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2017-2020

Dnia 10 kwietnia 2017 r. Sejmik Województwa Lubuskiego Uchwałą nr XXIX/450/17 uchwalił „Program ochrony środowiska dla województwa lubuskiego.”

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego wyznaczono 11 obszarów interwencji, dla których przypisano cele strategiczne i cele szczegółowe.

Obszar interwencji PA: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel strategiczny: Poprawa jakości powietrza do osiągnięcia poziomów wymaganych przepisami prawa, spełnianie standardów emisyjnych z instalacji

Cele szczegółowe:

PA 1. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza

PA 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych

Obszar interwencji W: Gospodarka wodna

Cel strategiczny: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych województwa Zapewnienie skutecznej ochrony przed powodzią i suszą

Cele szczegółowe:

W 1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

W 2. Zwiększenie przepustowości koryt rzecznych

W 3. Ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych powodzią

W 4. Ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych suszą

Obszar interwencji GWŚ: Gospodarka wodno-ściekowa

Cel strategiczny: Rozbudowa zbiorowego systemu oczyszczania ścieków

Cele szczegółowe: Zwiększenie dostępu ludności do instalacji ochrony środowiska

GWŚ 1. Realizacja zadań AKPOŚK

Obszar interwencji GO: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel strategiczny: Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami

Cele szczegółowe:

GO 1. Działania w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami GO 2. Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

GO 3. Działania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi

Obszar interwencji OP: Zasoby przyrodnicze

Cel strategiczny: Ochrona, odtwarzanie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności

Cele szczegółowe:

OP 1. Pogłębianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa

OP 2. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych

OP 3. Ochrona i odtwarzanie różnorodności biologicznej systemów leśnych

OP 4. Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych

OP 5. Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych

OP 6. Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom

OP 7. Ochrona krajobrazu oraz ochrona korytarzy ekologicznych

Obszar interwencji H: Zagrożenia hałasem

Cel strategiczny: Zmniejszenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów

Cele szczegółowe:

H 1. Monitoring hałasu i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas

H 2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców

Obszar interwencji PEM: Pola elektromagnetyczne

Cel strategiczny: Ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Cele szczegółowe:

PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa

PEM 2. Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego

Obszar interwencji OZE: Odnawialne źródła energii

Cel strategiczny OZE: Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Cel szczegółowy:

OZE 1. Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii

Obszar interwencji PAP: Zagrożenia poważnymi awariami

Cel strategiczny: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Cele szczegółowe:

PAP 1. Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i w wyniku transportu

PAP 2. Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii

Obszar interwencji K: Zasoby geologiczne

Cel strategiczny: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

Cel szczegółowy:

K 1. Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego

Obszar interwencji GL: Gleby (degradacja powierzchni ziemi i gleb)

Cel strategiczny: Ochrona powierzchni ziemi przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Cel szczegółowy:

GL 1. Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubuskiego

Uchwałą nr XXIX/448/17 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 kwietnia 2017 r. została przyjęta „Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem Inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych”.

Jednym z głównych priorytetów POŚ jest gospodarka odpadami, stąd cele zawarte w Programie muszą być ściśle powiązane z założeniami WPGO. W Aktualizacji założone do osiągnięcia cele

zostały określone na podstawie PGO i przypisane wg rodzajów odpadów. W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto następujące cele:

- zmniejszenie ilości powstających odpadów,
- zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji,
- doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
- zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie),
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych,
- zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych,
- utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi,
- monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12),
- zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m., od 1 stycznia 2016 r.

W gospodarce odpadami zawierającymi PCB przyjęto cel polegający na kontynuacji likwidacji urządzeń o zawartości PCB poniżej 5 dm³.

W gospodarce odpadami medycznymi i weterynaryjnymi przyjęto następujące cele:

- zapewnienie odpowiedniego rozmieszczenia, ilości oraz wydajności spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych w ujęciu regionalnym tak, aby ograniczyć transport tych odpadów w celu przestrzegania zasady bliskości;
- podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych, w tym segregacji odpadów u źródła powstawania. Ograniczenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych.

W gospodarce zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami przyjęto następujące cele:

- wzrost świadomości społeczeństwa oraz przedsiębiorców na temat prawidłowego sposobu postępowania ze zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami; osiągnięcie w 2016 r. i w latach następnych poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych;
- utrzymanie poziomu wydajności recyklingu.

W gospodarce zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym przyjęto następujące cele:

- zwiększenie świadomości społeczeństwa i przedsiębiorców na temat prawidłowego sposobu postępowania z ZSEE;
- ograniczenie powstawania odpadów w postaci ZSEE;
- zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania ZSEE;
- zapewnienie osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu zużytego sprzętu od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2017 r.

W gospodarce pojazdami wycofanymi z eksploatacji przyjęto następujące cele:

- osiąganie minimalnych rocznych poziomów odzysku i recyklingu odniesionych do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku co najmniej na poziomie odpowiednio 95% i 85%;
- ograniczenie nieuczciwych praktyk w zakresie zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji (zwiększenie ilości pojazdów wycofanych z eksploatacji kierowanych do legalnych stacji demontażu);
- ograniczenie liczby pojazdów sprowadzanych z zagranicy bezpośrednio do stacji demontażu w sposób nielegalny.

W gospodarce odpadami zawierającymi azbest przyjęto cel polegający na osiągnięciu celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

W gospodarce olejami odpadowymi przyjęto następujące cele:

- zapobieganie powstawaniu olejów odpadowych;
- dążenie do zwiększenia ilości zbieranych olejów odpadowych;
- utrzymanie poziomu odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%;
- w przypadku preparatów smarowych: wzrost poziomu recyklingu do wartości co najmniej 35% oraz poziomu odzysku do wartości co najmniej 50% w 2020 r.

Cele w zakresie gospodarki przeterminowanymi środkami ochrony roślin - kształtowanie systemu zbierania przeterminowanych środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach pochodzących z bieżącej produkcji i stosowania w rolnictwie.

Cele w zakresie gospodarki odpadami materiałów wybuchowych to sukcesywne zagospodarowywanie odpadów materiałów wybuchowych.

W gospodarce zużytymi oponami przyjęto następujące cele:

- utrzymanie dotychczasowego poziomu odzysku w wysokości co najmniej 75%, a recyklingu w wysokości co najmniej 15%;
- zwiększenie świadomości społeczeństwa, w tym przedsiębiorców na temat właściwego to jest zrównoważonego użytkowania pojazdów, w szczególności opon oraz dozwolonych przepisami prawa sposobów postępowania ze zużytymi oponami.

W gospodarce odpadami z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej przyjęto następujące cele:

- zwiększenie świadomości wśród inwestorów oraz podmiotów wytwarzających odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej na temat należytego postępowania ze strumieniem wyżej wskazanym odpadów, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania oraz recyklingu; utrzymanie poziomu przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych na poziomie minimum 70% wagowo.

W zakresie gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi przyjęto następujące cele:

- całkowite zaniechanie składowania KOS;
- zwiększenie ilości KOS przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz ilości KOS poddanych termicznemu przekształcaniu;
- dążenie do maksymalizacji stopnia wykorzystania substancji biogennej zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego, chemicznego oraz środowiskowego.

W gospodarce odpadami ulegającymi biodegradacji innymi niż komunalne przyjęto następujący cel – w okresie do 2022 r. i w latach następnych utrzymanie masy składowanych odpadów na poziomie nie większym niż 40% masy wytworzonych odpadów.

W gospodarce odpadami opakowaniowymi przyjęto następujące cele:

- zapewnienie odpowiedniej jakości odpadów opakowaniowych zbieranych selektywnie w gospodarstwach domowych;
- utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu co najmniej na poziomie określonym
- osiągnięcie i utrzymanie co najmniej poziomów odzysku i recyklingu w poszczególnych latach dla opakowań wielomateriałowych
- wyeliminowanie stosowania nieuczciwych praktyk w zakresie wystawiania dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów opakowaniowych;
- zwiększenie świadomości użytkowników i sprzedawców środków zawierających substancje niebezpieczne, w tym środki ochrony roślin, odnośnie prawidłowego postępowania z opakowaniami po tych produktach.

W gospodarce odpadami z grupy 01, 06 i 10 przyjęto następujące cele:

- zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku;
- ograniczenie masy wytworzonych odpadów w stosunku do wielkości produkcji;
- zwiększenie stopnia zagospodarowania odpadów w podziemnych wyrobiskach kopalni, w tym poprzez odzysk.

Aktualizacja programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej ze względu na przekroczenie wartości dopuszczalnej pyłu zawieszzonego PM10 oraz wartości docelowych benzo(a)pirenu oraz arsenu w nim zawartych

Aktualizacja programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej została uchwalona przez Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą nr XLII/626/18 z dnia 26 lutego 2018 roku. Zgodnie z roczną oceną jakości powietrza w województwie lubuskim w 2016 r., w ramach klasyfikacji stref z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia, strefa lubuska została zakwalifikowana do klasy C ze

względu na ponadnormatywne stężenia pyłu zawieszonego PM10 oraz do klasy C ze względu na ponadnormatywne stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10. Z uwagi na dotrzymanie normy w odniesieniu do arsenu, strefa lubuska została zakwalifikowana do klasy A. Dokument ten wskazuje istotne powody (źródła) wystąpienia przekroczeń poziomów normatywnych jakości powietrza w strefie – pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu – oraz określa skuteczne i możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje obniżenie wartości średnich dobowych pyłu zawieszonego PM10 co najmniej do poziomu dopuszczalnego oraz działania, które spowodują obniżenie wartości średnich rocznych benzo(a)pirenu, a które nie będą pociągać za sobą niewspółmiernych kosztów. Dla arsenu nie wskazuje się dodatkowych działań, ze względu na stwierdzenie w ramach rocznej oceny jakości powietrza w województwie lubuskim w 2016 r. dotrzymanie normy jakości powietrza dla tego zanieczyszczenia. W konsekwencji wdrożenia działań wskazanych w dokumencie spodziewana jest poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie.

W ramach realizacji Programu ochrony powietrza ustalono obowiązki organu samorządu powiatowego:

1. Realizacja działań wynikających z harmonogramu rzeczowo-finansowego,
2. Przekazywanie organowi przyjmującemu program ochrony powietrza sprawozdania z realizacji działań przewidzianych w harmonogramie rzeczowo-finansowym do 30 kwietnia,
3. Uwzględnianie w dokumentach strategicznych powiatów zagadnień ochrony powietrza spójnych z dokumentami programowymi opracowanymi na poziomie województwa.

Pozostałe obowiązki starostów powiatów wspomagające osiągnięcie poziomów normatywnych substancji w powietrzu w ramach realizacji programu ochrony powietrza to:

1. Likwidacja bądź modernizacja systemów ogrzewania węglowego w budynkach użyteczności publicznej podległych staroście.
2. Coroczna kontrola prawidłowości wykonywania badań technicznych pojazdów na stacjach kontroli pojazdów, na terenie powiatów, przez przedstawicieli starostów merytorycznie przygotowanych do pełnienia tego zadania.
3. Uwzględnianie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez odpowiednie przygotowywanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem.

Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Żagańskiego na lata 2015-2023

Cele określone w *Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu żagańskiego na lata 2015–2023* są całościowym spojrzeniem na problemy powiatu. Cele wynikają z przyjętej wizji i zdefiniowanej misji rozwoju. Do celów strategicznych zostały sformułowane cele operacyjne.

Cel strategiczny – zwiększenie konkurencyjności Powiatu Żagańskiego

Cele operacyjne:

- Wspieranie aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców powiatu
- Wspieranie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego,
- Rozwój turystyki i rekreacji na terenie powiatu

Cel strategiczny - poprawa jakości życia mieszkańców

Cele operacyjne:

- Rozwój bezpieczeństwa socjalnego, zdrowotnego i publicznego,
- Podniesienie poziomu edukacji i kształcenia ustawicznego,
- Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych,
- Rozwój administracji publicznej i społeczeństwa obywatelskiego

Cel strategiczny - rozwój infrastruktury Powiatu Żagańskiego

Cele operacyjne:

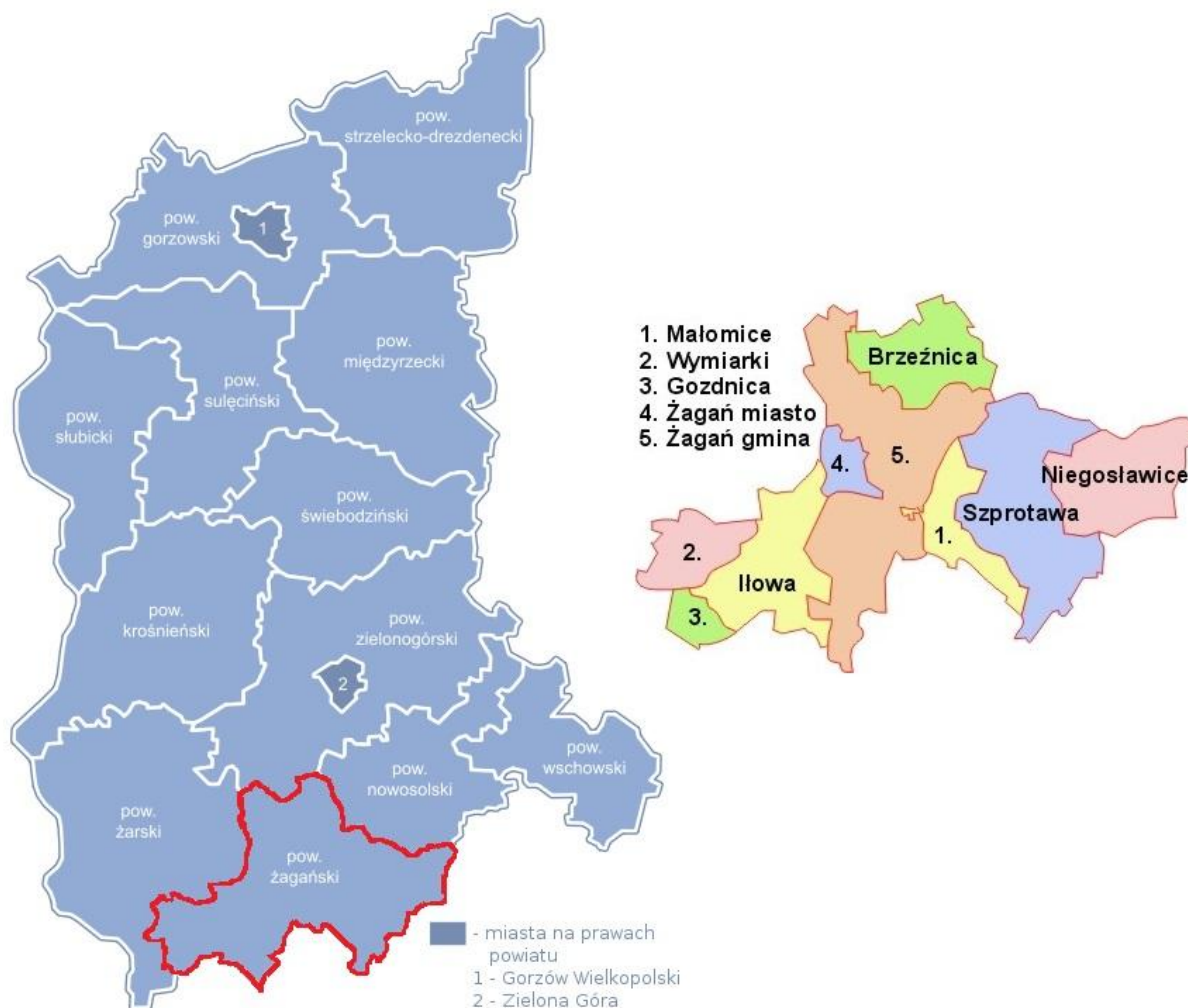
- Poprawa infrastruktury komunikacyjnej,
- Wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej,
- Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa.

4. OCENA STANU ŚRODOWISKA

4.1 Ogólna charakterystyka Powiatu Żagańskiego

Powiat Żagański położony jest w południowej części województwa lubuskiego. Powiat sąsiaduje z sześcioma innymi powiatami: na zachodzie z powiatem żarskim, na wschodzie i południu z województwem dolnośląskim (powiat zgorzelecki, powiat polkowicki, powiat bolesławiecki), na północnym wschodzie z powiatem nowosolskim oraz na północy – z powiatem zielonogórskim.

Rysunek 1 Położenie powiatu na tle województwa lubuskiego oraz podział administracyjny powiatu

W skład powiatu wchodzi 9 gmin:

- gminy miejskie: Żagań-miasto i Gozdnicza,
- gminy miejsko-wiejskie: Iłowa, Małomice i Szprotawa,
- gminy wiejskie: Brzeźnica, Niegosławice, Wymiarki oraz gmina Żagań.

Siedzibą władz powiatu jest Starostwo Powiatowe w Żaganiu położone w odległości 50 km od Zielonej Góry oraz 160 km od Gorzowa Wielkopolskiego.

Powierzchnia całkowita powiatu wynosi 113 182 ha, co stanowi 8,09% powierzchni województwa lubuskiego. Największą gminą jest Gmina Żagań, a najmniejszą Gmina Gozdnicza.

Tabela 1 Powierzchnia poszczególnych gmin powiatu

Gmina	Powierzchnia [ha]	% powierzchni powiatu
Gozdnica	2392	2,1
Miasto Żagań	4038	3,6
Brzeźnica	12218	10,8
Łłowa, w tym: - obszar miejski - obszar wiejski	15303 918 14385	13,5
Małomice, w tym: - obszar miejski - obszar wiejski	7959 537 7422	7,0
Niegosławice	13641	12,1
Szprotawa, w tym: - obszar miejski - obszar wiejski	23253 1095 22158	20,5
Wymiarki	6309	5,6
Żagań	28069	24,8
Powiat Żagański	113182	100,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2017 r.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2017 roku Powiat Żagański zamieszkiwało 80 114 osób, co stanowiło 7,9% ludności województwa lubuskiego. Kobiety stanowiły 51,2% ludności powiatu, współczynnik feminizacji (określający liczbę kobiet na 100 mężczyzn) ukształtował się na poziomie 105, co oznacza, że w powiecie jest więcej kobiet. Najwięcej ludności mieszkało w mieście Żagań, a najmniej w Gminie Gozdnica. Liczbę ludności w poszczególnych gminach przedstawiono w tabeli.

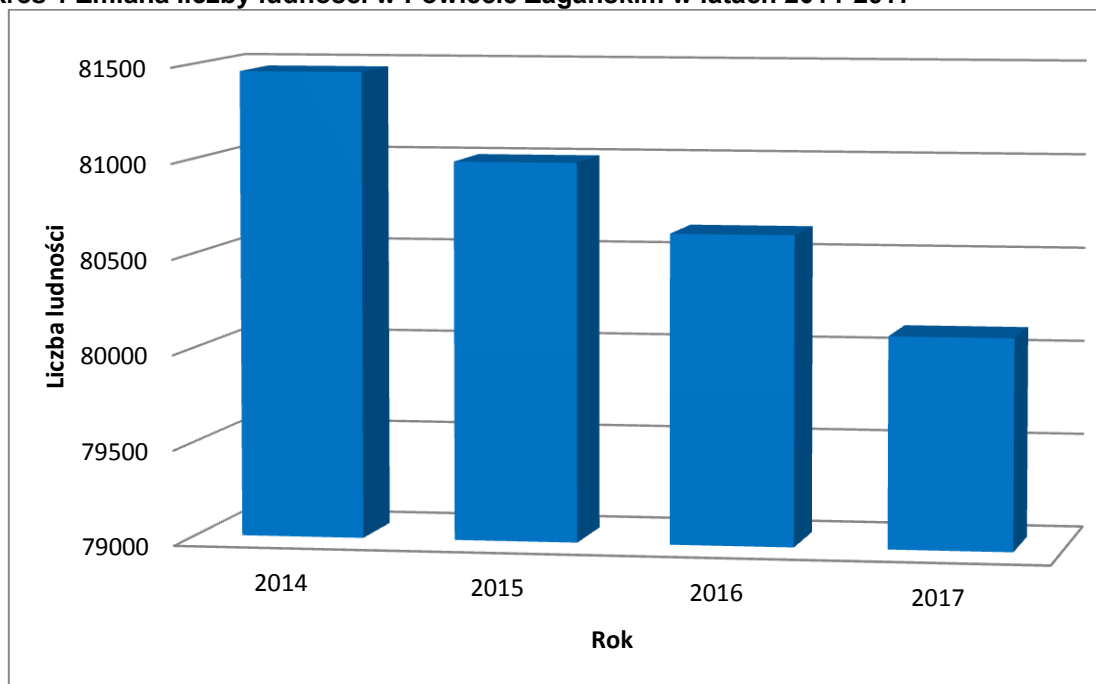
Tabela 2 Liczba ludności

Gmina	Liczba ludności	% ogółu
Gozdnica	3100	3,9
Miasto Żagań	26148	32,6
Brzeźnica	3728	4,7
Łłowa, w tym: - obszar miejski - obszar wiejski	6931 3947 2984	8,6
Małomice, w tym: - obszar miejski - obszar wiejski	5261 3512 1749	6,6
Niegosławice	4457	5,6
Szprotawa, w tym: - obszar miejski - obszar wiejski	20925 11944 8981	26,1
Wymiarki	2321	2,9
Żagań	7243	9,0
Powiat Żagański	80114	100,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2017 r.

Powiat w ciągu ostatnich 4 lat notuje systematyczny spadek liczby ludności. W stosunku do roku 2014 liczba ludności zmniejszyła się o 1 348 mieszkańców.

Wykres 1 Zmiana liczby ludności w Powiecie Żagańskim w latach 2014-2017

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Gęstość zaludnienia w powiecie wynosi 71 os/km² (w województwie lubuskim 73 os/km²). Z danych GUS wynika, że w 2017 roku 17,4% ludności powiatu stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 62,3% w wieku produkcyjnym, a 20,3% w wieku poprodukcyjnym.

W Powiecie Żagańskim na koniec 2017 roku funkcjonowało 7 389 podmiotów gospodarczych. Struktura branżowa gospodarki skupia się wokół handlu hurtowego i detalicznego, budownictwa i działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości. Największy rozwój przedsiębiorczości występuje w dwóch miastach: Żaganiu i Szprotawie. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowo podział podmiotów na sekcje.

Tabela 3 Podmioty gospodarcze według sekcji i działów PKD na terenie Powiatu Żagańskiego w 2017 roku

Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007	Liczba podmiotów gosp.
A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	216
B - górnictwo i wydobywanie	2
C - przetwórstwo przemysłowe	530
D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	18
E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	31
F - budownictwo	1135
G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1851
H - transport i gospodarka magazynowa	385
I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	206
J - informacja i komunikacja	107
K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa	133
L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1085
M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	326
N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	159
O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	57
P - edukacja	204
Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna	338
R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	126

Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007	Liczba podmiotów gosp.
S i T - pozostała działalność usługowa, oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	477
Ogółem	7389

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Na koniec 2017 roku bezrobocie w Powiecie Żagańskim wynosiło 11,4% i było najniższe w ciągu ostatnich czterech lat.

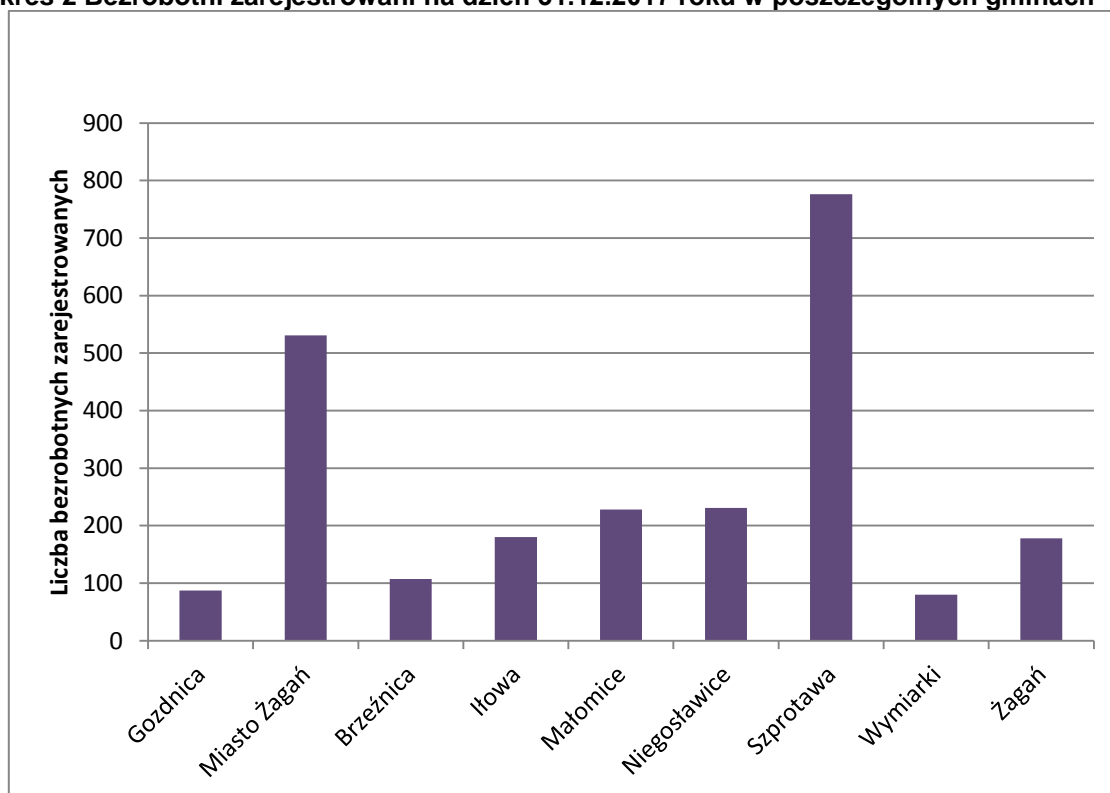
Tabela 4 Stopa bezrobocia w Powiecie Żagańskim na tle kraju i Województwa Lubuskiego

Jednostka terytorialna	Stopa bezrobocia w 2017 roku [%]
Polska	6,6
Województwo Lubuskie	6,6
Powiat Żagański	11,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny wg stanu na 31.12.2017 r.

Ogólna liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2017 roku w Powiecie Żagańskim wynosiła 2 398 osób, z czego 61,5% stanowiły kobiety. Najwięcej bezrobotnych było w Gminie Szprotawa (776 osób), a najmniej w Gminie Wymiarki (80 osób).

Wykres 2 Bezrobotni zarejestrowani na dzień 31.12.2017 roku w poszczególnych gminach

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu.

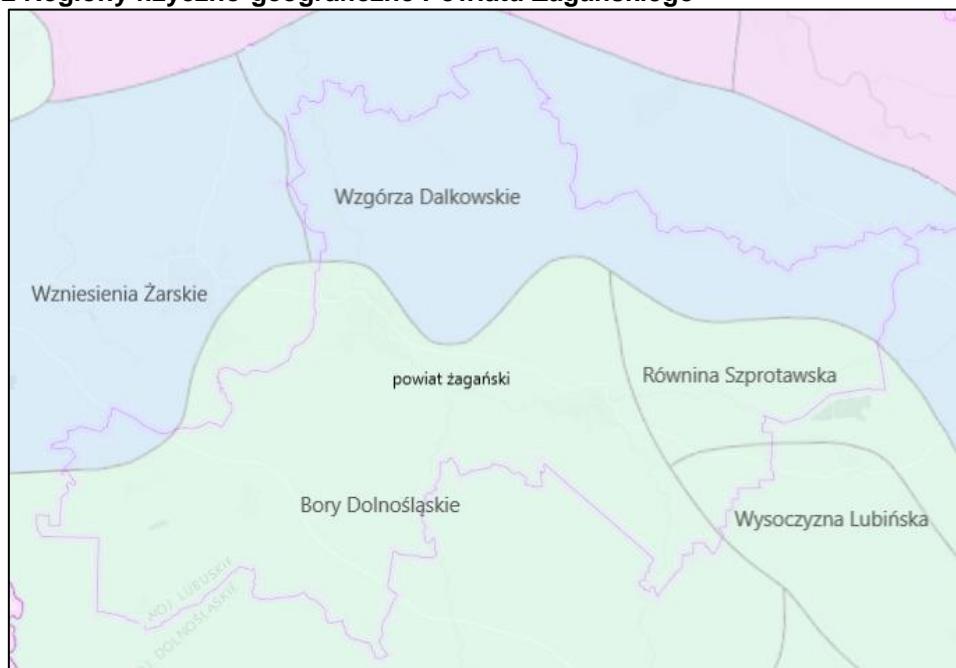
Powiat żagański położony jest na części Nizin Środkowopolskich i Sasko-Łużyckich, posiada interesujące walory przyrodnicze. Krajobraz tworzą doliny Bobru, Kwisy i Czernej Wielkiej, wysoczyzny i morenowe wzgórza zachodniej części Wzgórz Dałkowskich i południowej części Wzgórz Żarskich, stożek Bobru, Kwisy i Czernej Wielkiej (Bory Dolnośląskie), Pradolina Wrocławsko-Magdeburgska (Dolina Szprotawy) oraz Równina Szprotawska.

Geograficznie powiat żagański leży w makroregionie Niziny Śląsko – Łużyckiej. Nizina dzieli się na pięć mniejszych jednostek, wśród których najrozleglejszą stanowi mezoregion Borów Dolnośląskich. Bory Dolnośląskie to jednocześnie największy zwarty kompleks leśny w Polsce – obejmuje on powierzchnię ok. 1650 km². Bory, zwane dawniej Puszcza Dolną, są położone na terenie dwóch województw: lubuskiego i śląskiego oraz w zasięgu około dwudziestu gmin. Na tym obszarze wyróżnia się liczne puszcze, miododajne wrzosowiska, a także pustynie.

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski Powiat Żagański położony jest w obrębie następujących mezoregionów:

- Bory Dolnośląskie – zajmują największą część powiatu. Budowa geologiczna oraz rzeźba terenu są efektem zlodowacenia środkowopolskiego, które pozostawiło obszary sandrowe, na których występują głównie jałowe piaski bielcowe. Cechą charakterystyczną regionu jest znaczna liczba śródleśnych stawów, a także torfowiska, bagna i wydmy śródłądowe. Pod osadami zlodowacenia środkowopolskiego zalegają gliny zlodowacenia południowopolskiego, a pod nimi z kolei utwory trzeciorzędowe – piaski i żwiry oraz ły z pokładami węgla brunatnego.
- Wzgórza Dalkowskie – położone w północnej części powiatu żagańskiego. Jest to pasmo wzgórz morenowych, stanowiące jednostkę makroregionu Wału Trzebnickiego, w kształcie prostokąta, o powierzchni około 1200 km² rozciągające się łukowo od Nowogrodu Bobrzańskiego na zachodzie, do Chobieni na wschodzie, na długości 100 km, przy szerokości 10–12 km, jest wysoczyzną położoną na wysokości od 90 do 230 m n.p.m., poprzecinaną wąwozami ułożonymi południkowo, która stanowiąc podjednostką Wału Trzebnickiego jest terenem o podobnym charakterze.
- Równina Szprotawska – położona jest we wschodniej części powiatu. Pod względem geologicznym jest to obszar monokliny przedsudeckiej, pokryty osadami rzeczno-plejstoceńskimi i holoceniowymi – głównie piaskami i żwirami oraz glinami i madami. Stanowi ją szerokie i płaskie obniżenie doliny Szprotawy.
- Wysoczyzna Lubińska – położona jest na niewielkim południowo-wschodnim fragmencie powiatu. Jest to teren pofałdowany, wyższy od okolicznych obniżeń, pokryty osadami zlodowaceń środkowopolskich – głównie piaskami i żwirami oraz glinami. Teren jest silnie zalesiony, z wyjątkiem części południowej.
- Wzniesienie Żarskie – położone jest na niewielkim północno-zachodnim fragmencie powiatu. Morena czołowa powstała w okresie zlodowacenia środkowopolskiego. Jej pagórki dochodzą do wysokości 226,9 m n.p.m. Stanowią zachodnią część Wału Trzebnickiego. Na południu graniczą z Borami Dolnośląskimi

Rysunek 2 Regiony fizyczno-geograficzne Powiatu Żagańskiego

Źródło: geolog.pgi.gov.pl

W Powiecie przeważają grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, które stanowią 48,8% ogólnej powierzchni powiatu. Dużą powierzchnie zajmują również użytki rolne – 44,0%. Szczegółowa charakterystyka użytkowania gruntów została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 5 Struktura użytkowania gruntów w Powiecie Żagańskim

Sposób użytkowania gruntów	Powierzchnia [ha]
Użytki rolne, w tym:	49778
grunty orne	37599
sady	188
łąki trwałe	6034
pastwiska trwałe	3734
pozostałe użytki rolne	2223
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	55224
Grunty zabudowane i zurbanizowane	5096
Grunty pod wodami	653
Nieużytki	495
Użytki ekologiczne	79
Tereny różne	1853

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2014.

4.2 Ochrona klimatu i jakości powietrza

Rozkład przestrzenny emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie województwa lubuskiego jest nierównomierny. Największe ilości zanieczyszczeń emitowane są na obszarach powiatów gęsto zaludnionych i uprzemysłowionych. Duży wpływ na jakość powietrza, szczególnie w miastach, ma tzw. emisja niska. W miastach i w rejonach tras o dużym natężeniu ruchu coraz większy problem, ze względu na emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz emisję hałasu, stanowi komunikacja samochodowa. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m.in. związki: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi.

4.2.1 Źródła przemysłowe

W Powiecie Żagańskim w 2017 roku wyemitowano do atmosfery 81 636 Mg zanieczyszczeń gazowych (z czego dwutlenek węgla stanowił 99,4% ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych) z zakładów szczególnie uciążliwych. Emisja zanieczyszczeń gazowych z tych źródeł na terenie powiatu wynosiła 3,7% ogólnej emisji w województwie lubuskim. Natomiast emisja zanieczyszczeń pyłowych wynosiła 84 Mg, z czego 92,8% pochodziło ze spalania paliw. Emisja zanieczyszczeń pyłowych na terenie powiatu stanowiła 9,6% ogólnej emisji w województwie lubuskim.

Tabela 6 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu

Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok]	
Rodzaj zanieczyszczenia	2017 rok
ogółem	81636
dwutlenek węgla	81172
dwutlenek siarki	118
tlenki azotu	83
tlenek węgla	257
Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/rok]	
Rodzaj zanieczyszczenia	2017 rok
ogółem	84

ze spalania paliw	78
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	
Rodzaj zanieczyszczenia	2017 rok
pyłowe	79,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

4.2.2 Źródła liniowe

Przez teren powiatu przebiegają drogi krajowe, wojewódzkie, liczne drogi powiatowe oraz gminne, po których codziennie przejeżdża duża liczba pojazdów. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne (szczególnie benzen) oraz pyły.

Corocznie rejestruje się coraz większą liczbę pojazdów. Opierając się na danych z 2016 roku, według danych GUS, na terenie powiatu było zarejestrowanych 61 579 pojazdów samochodowych tj. o 4,7% więcej niż rok wcześniej.

Ważnym czynnikiem wpływającym na ograniczenie emisji liniowej jest poprawa stanu technicznego pojazdów. Także działania związane z poprawą stanu technicznego dróg, w szczególności wykonywanie nakładek asfaltowych na drogach utwardzonych dotychczas różnymi pyłącymi materiałami powinno przyczynić się do zmniejszenia emisji pyłu. W celu ograniczenia emisji ze źródeł liniowych konieczny jest także rozwój systemów komunikacji publicznej.

Ponadto przez teren powiatu przebiega 6 linii kolejowych. Łącznie na terenie powiatu jest 134,518 km linii kolejowych o następujących relacjach¹:

- linia nr 14 Łódź Kaliska – Tuplice o długości 41,6 km;
- linia nr 275 Wrocław Muchobór – Gubinek o długości 34,07 km;
- linia nr 282 Miłkowice – Żary o długości 14,4 km;
- linia nr 371 Wolsztyn – Żagań o długości 20,945 km;
- linia nr 380 Jankowa Żagańska – Sanice o długości 11,852 km;
- linia nr 389 Żagań – Jankowa Żagańska o długości 11,651 km.

Funkcjonuje również Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej (PKS) w Żarach Świadczy ono usługi przewozowe na terenie gmin powiatu. Na ograniczenie emisji zanieczyszczeń wpływa również funkcjonująca na terenie powiatu sieć dróg rowerowych. Na terenie powiatu jest 5 km wytyczonych i oznaczonych ścieżek rowerowych².

4.2.3 Źródła powierzchniowe („niska emisja”)

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w ciepło, a zarazem źródłem tzw. niskiej emisji na terenie powiatu są lokalne kotłownie i indywidualne paleniska domowe. Przyczynami powstawania niskiej emisji to przede wszystkim:

- eksploataowanie przestarzałych i niesprawnych urządzeń grzewczych, które nie gwarantują optymalnych warunków dla procesu spalania (np. wystarczająco wysokiej temperatury spalania),
- stosowanie niskiej jakości węgla, z dużą domieszką siarki, popiołu i mułu węglowego. Podczas spalania uwalniają się trujące substancje. Paliwo to jest niskokaloryczne – nie daje dużo ciepła i trzeba palić go częściej i więcej,
- palenie odpadów zawierających niebezpieczne związki chemiczne.

Odzwierciedleniem niskiej emisji jest wzrost stężeń zanieczyszczeń gazowych i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym.

¹ PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

² długość ścieżek rowerowych będących w zarządzie powiatu, wg stanu na 31.12.2017 rok.

W celu redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gminach sporządzane są Plany Gospodarki Niskoemisyjnej:

- Aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Szprotawy do roku 2020 – uchwała nr XLIX/317/2017 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 20 grudnia 2017 r.,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Niegosławice na lata 2016-2020 – uchwała nr XXI.105.2016 Rady Gminy Niegosławice z dnia 28 czerwca 2016 r.,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Iłowa do roku 2020 – uchwała nr 151/7/XXIII/16 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 30 maja 2016 roku,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Żagań o statusie miejskim – uchwała nr LVI/53/2018 Rady Miasta Żagań z dnia 20 czerwca 2018 roku,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Żagań do roku 2020 - uchwała nr XVIII/131/16 Rady Gminy Żagań z dnia 13 września 2016 r.

Pozostałe gminy tj. Gmina Brzeźnica, Gmina Gozdnicza, Gmina Małomice i Gmina Wymiarki nie mają opracowanego planu gospodarki niskoemisyjnej. W związku z tym jednym z zadań zaplanowanych w harmonogramie jest opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej w możliwie najszybszym terminie.

4.2.3.1 Zaopatrzenie mieszkańców w ciepło, energię elektryczną i gaz

Na terenie Powiatu Żagańskiego w 2016 roku było 65 kotłowni lokalnych, a sieć ciepła przesyłowa miała długość 15 km. W tabeli poniżej scharakteryzowano sieć ciepłą na terenie powiatu.

Tabela 7 Sieć ciepła na terenie powiatu

Wyszczególnienie	Jednostka	2016 rok
Kotłownie ogółem	szt.	65
Długość sieci ciepłej przesyłowej	km	15,0
Długość sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych obiektów	km	12,8
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie	dam ³	2072,5
Sprzedaż energii ciepłej w ciągu roku	GJ	195553,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Źródłem zaopatrzenia w energię ciepłą dla powiatu są przede wszystkim indywidualne systemy grzewcze zaspokajające potrzeby własne domu lub mieszkania oraz kotłownie lokalne. W skład kotłowni lokalnych wliczane są kotłownie wytwarzające ciepło dla potrzeb własnych obiektów przemysłowych, obiektów użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Najczęściej używanym paliwem w indywidualnych systemach grzewczych jest węgiel oraz drewno. Natomiast w kotłowniach wykorzystywanych jest głównie węgiel kamienny, koks, miał węglowy oraz gaz ziemny i olej opałowy.

Centralna sieć ciepłownicza na terenie powiatu żagańskiego występuje przede wszystkim w obszarze miast, tj. w Żaganiu oraz w Szprotawie.

W Żaganiu dostawcą ciepła jest Energetyka Ciepła Opolszczyzna S.A. Oddział Lubuski w Żaganiu, która zarządza siecią ciepłą o długości 14,694 km. Do sieci podłączone są 103 budynki mieszkalne. Kotłownia przy ul. Konopnickiej 18a, składa się z dwóch kotłów o mocy 17,445 MW i opalana jest miałem węgla kamiennego.³

Natomiast w Szprotawie dystrybucją ciepła zajmuje się Szprotawski Zarząd Nieruchomościami CHROBRY Sp. z o.o. Funkcjonuje jedna kotłownia systemowa, w której spalany jest węgiel. Moc zainstalowana to 7,96 MW, produkcja energii wynosiła 31,9 TJ, natomiast sprzedaż energii - 25,8 TJ.⁴

W celu ograniczenia niskiej emisji należy spalać węgiel o niskiej zawartości siarki i popiołu, a także wymieniać przestarzałe kotły grzewcze na nowoczesne i wysokosprawne. Większe ograniczenie niskiej emisji następuje w wyniku zastępowania kotłów węglowych kotłami gazowymi lub olejowymi.

³ dane od Energetyki Ciepłej Opolszczyzna S.A. Oddział Lubuski w Żaganiu.

⁴ dane dokumentu "Analiza stanu realizacji Strategii Energetyki Województwa Lubuskiego wraz z prognozą rozwoju sektora energetycznego na terenie województwa lubuskiego do 2030 roku".

Powiat jest zelektryfikowany w całości. Przez zachodnią część powiatu przebiega linia napowietrzna 220 kV. W 2016 roku było 29 117 odbiorców energii elektrycznej, ilość ta w porównaniu z rokiem 2014 zmniejszyła się o 5,6%. Zużycie energii elektrycznej wzrasta, w 2016 roku wynosiło 52 535 MWh. Jeden mieszkaniec zużył średnio 649,9 kWh energii elektrycznej.

Tabela 8 Energia elektryczna na terenie powiatu

Wyszczególnienie	Jednostka	2016 rok
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt.	29117
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MWh	52535

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Według danych GUS ogólna długość czynnej sieci gazowej na terenie powiatu w 2016 roku wynosiła 272 414 m. W 2015 roku z sieci gazowej na terenach wiejskich korzystało tylko 15,7 % ludności, w miastach wskaźnik ten wynosił 81,8 %.

Tabela 9 Sieć gazowa na terenie powiatu

Wyszczególnienie	Jednostka	2016 rok
Długość czynnej sieci ogółem	m	272414
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	4492
Odbiorcy gazu	gosp. domowe	17045
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. domowe	1648
Ludność korzystająca z sieci gazowej	%	55,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

W 2016 roku w największej ludności korzystającej z sieci gazowej było w Mieście Żagań – 89,9%, natomiast najmniej w Gminie Brzeźnica – 2,1%.

W 2016 roku mieszkańcy powiatu zużyli 12 676,5 tys. m³ gazu, jest to o 12,7% więcej niż w roku 2014. Na ogrzewanie mieszkań zużyto 6 325,6 tys. m³ gazu, jest to o 4,6% mniej niż w 2014 roku. Jeden mieszkaniec powiatu w 2016 roku zużył 156,8 m³ gazu.

Wpływ na zbyt niskie wykorzystanie kotłów gazowych ma koszt ich eksploatacji.

4.2.4 Jakość powietrza

Zanieczyszczenie powietrza przekłada się nie tylko na stan środowiska, ale również na zdrowie ludzi. Jakość powietrza na terenie Województwa Lubuskiego jest oceniana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze w systemie rocznym w podziale na następujące strefy: miasto Gorzów Wlkp., miasto Zielona Góra i strefa lubuska, do której należy Powiat Żagański. Ocena jest wykonywana ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Ocena jest sporządzona w oparciu o wyniki ze stacji pomiarowych oraz wyników modelowania.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze wykonał roczną ocenę jakości powietrza za rok 2017. W strefie lubuskiej stacje pomiarowe zlokalizowane są w: Sulęcinnie, Wschowie, Żarach i Smolarach Bytnickich.

Klasyfikacja strefy lubuskiej z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia

Pomiary emisji zanieczyszczeń powietrza przeprowadzone w 2017 roku na terenie strefy lubuskiej pod kątem ochrony zdrowia wykazały:

- stężenia dwutlenku siarki nie przekraczają obowiązujących stężeń dopuszczalnych, dlatego strefę zaliczono do klasy A,
- stężenia dwutlenku azotu występowały poniżej obowiązujących poziomów stężeń dopuszczalnych, dlatego strefę zaliczono do klasy A,
- w strefie lubuskiej nie prowadzono pomiarów benzenu, dlatego do oceny wykorzystano metodę analogii do wyników pomiarów automatycznych uzyskanych na stacji w Zielonej Górze. Na tej podstawie strefę lubuską również zaliczono do klasy A,

- stężenia tlenku węgla w powietrzu były znacznie niższe od poziomu dopuszczalnego, dlatego strefę lubuską zaliczono do klasy A,
- pomiary poziomu docelowego ozonu wykonane w Sulęcinie, Żarach, Wschowie oraz w Smolarach Bytnickich w latach 2015 - 2017 wykazały, że dopuszczalna częstość przekraczania poziomu docelowego w roku kalendarzowym (25 razy), będąca średnią z 3 lat, nie została przekroczona na żadnej ze stacji. Na tej podstawie strefę lubuską ze względu na przekroczenie poziomu docelowego ozonu w powietrzu zaliczono do klasy A.
- poziom celu długoterminowego dla ozonu, określony na podstawie pomiarów został przekroczony pod kątem ochrony zdrowia w strefie lubuskiej. Najwięcej dni z przekroczeniem poziomu celu długoterminowego występuje w powiecie żarskim i żagańskim. Według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego w powietrzu określono na 2020 rok.
- w strefie lubuskiej stwierdzono ponadnormatywną liczbę przekroczeń dopuszczalnego 24-godzinnego poziomu stężenia pyłu drobnocząsteczkowego PM10 w powietrzu na stacji pomiarowej we Wschowie. W związku z tym strefę zaliczono do klasy C, wymagającej opracowania programu ochrony powietrza,
- stężenia ołowiu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 wskazują, że zanieczyszczenie to występuje na poziomie niższym od dopuszczalnego – strefa lubuska zaliczona do klasy A,
- stężenia arsenu w pyłe zawieszonym PM10 wykazują, że w strefie lubuskiej poziom docelowy nie został dotrzymany i strefa została zaliczona do klasy C,
- stężenie docelowe określone dla kadmu ze względu na ochronę zdrowia ludzi zostało dotrzymane – strefa lubuska zaliczona do klasy A,
- stężenie docelowe określone dla niklu ze względu na ochronę zdrowia ludzi zostało dotrzymane – strefa lubuska zaliczona do klasy A,
- stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w powietrzu wskazują na przekroczenie poziomu docelowego w strefie lubuskiej. Przekroczenia odnotowano na stacjach pomiarowych we Wschowie, Sulęcinie i Żarach. Dlatego strefę zaliczono do klasy C,
- poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM2,5 w strefie lubuskiej nie został przekroczony w związku z tym zaliczono strefę do klasy A.

Tabela 10 Klasa strefy lubuskiej jakości powietrza w 2017 roku – kryteria dla ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń – ochrona zdrowia											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	BaP
Strefa lubuska (Powiat Żagański)	A	A	A	A	A/D2	C	A	A	C	A	A	C

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim na podstawie badań imisji wykonanych w 2017 r.” WIOŚ Zielona Góra.

Klasyfikacja strefy lubuskiej z uwzględnieniem kryteriów ochrony roślin

W ocenie jakości powietrza pod kątem ochrony roślin wykorzystano wyniki pomiarów ze stacji monitoringu powietrza w Smolarach Bytnickich wyposażonej w analizatory dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu. Stacja zlokalizowana jest na terenie szkółki leśnej w Smolarach Bytnickich, w gminie Bytnica.

- pod względem poziomu stężenia dwutlenku siarki strefę zaliczono do klasy A,
- stężenia średnioroczne tlenków azotu kształtowały się znacznie poniżej poziomu stężeń dopuszczalnych i strefę zaliczono do klasy A,
- stężenie docelowe określone dla ozonu nie zostało przekroczone.
- przekroczony został poziom celu długoterminowego, określony dla ozonu. Według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego w powietrzu określono na 2020 rok.

Wyniki modelowania krajowego ozonu troposferycznego dla 2017 r. przekazane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska „Wyniki modelowania stężeń ozonu troposferycznego na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza dla roku 2017” wskazały iż poziom docelowy stężenia ozonu (wyrażony jako AOT 40) nie został przekroczony. Poziom celu długoterminowego został przekroczony na całym obszarze strefy pod kątem ochrony roślin. Największe wartości wskaźnika AOT dla 2017 r. uzyskano w powiatach żarskim, żagańskim i wschowskim.

Tabela 11 Klasa strefy lubuskiej jakości powietrza w 2017 roku – kryteria dla ochrony roślin

Strefa	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń – ochrona roślin		
	SO ₂	NO _x	O ₃
Strefa lubuska (Powiat Żagański)	A	A	A / D2

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim na podstawie badań imisji wykonanych w 2017 r.” WIOŚ Zielona Góra.

Zgodnie z art. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska dla wszystkich stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych (strefy w klasie C) należy opracować programy ochrony powietrza mające na celu osiągnięcie ww. poziomów substancji w powietrzu. Celem programu ochrony powietrza jest opracowanie harmonogramu rzeczowo-finansowo-czasowego, którego wdrożenie pozwoli na realizację ustalonych zadań prowadzących do zmniejszenia poziomów rozpatrywanych stężeń substancji w powietrzu, co najmniej do poziomu dopuszczalnego oraz stabilnego utrzymania ich na takim poziomie.

Dotychczas opracowany został programy ochrony powietrza dla strefy lubuskiej uchwalony przez Sejmik Województwa Lubuskiego Nr XLVII/552/2014 z dnia 24 marca 2014 roku – w odniesieniu do pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu i arsenu w nim zawartych. W 2018 roku program został zaktualizowany i przyjęty uchwałą nr XLII/626/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 26 lutego 2018 roku w sprawie określenia Aktualizacji programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej ze względu na przekroczenie wartości dopuszczalnej pyłu zawieszonego PM10 oraz wartości docelowych benzo(a)piranu oraz arsenu w nim zawartych.

Kolejnym krokiem podjętym w kierunku poprawy jakości powietrza na terenie województwa lubuskiego jest przyjęcie przez Sejmik Województwa Lubuskiego tzw. uchwały antysmogowej (uchwała nr XLVI/732/2018 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 18 czerwca 2018 roku w sprawie wprowadzenia na obszarze w województwa lubuskiego, z wyłączeniem miasta Zielona Góra oraz miasta Gorzów Wlkp. , ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw). Uchwała określa rodzaje instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia i zakazy w zakresie ich eksploatacji oraz określa podmioty, dla których wprowadza się ograniczenia. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 roku.

Działalność kontrolna WIOŚ w Zielonej Górze

W ramach swej działalności Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze⁵ w latach 2012-2015 przeprowadził 18 kontroli, podczas których sprawdzono przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony powietrza w zakładach zlokalizowanych na terenie powiatu. Stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły:

- eksploatacja instalacji bez wymaganego pozwolenia,
- brak sprawozdania dotyczącego emisji gazów cieplarnianych i innych substancji przesyłanego do Krajowej bazy i emisjach gazów cieplarnianych i innych substancji.

4.2.5 Klimat

Powiat żagański posiada umiarkowany klimat, obejmujący najcieplejszą dzielnicę Polski (wrocławską). Klimat cechuje krótka zima (poniżej miesiąca) o krótkim czasie zalegania pokrywy śnieżnej (około 40 dni), z przewagą wiatrów zachodnich i południowo-zachodnich. Na układy klimatyczne wpływają też układy niskiego ciśnienia, które występują przeciętnie przez 145 dni w roku.

Reprezentatywne dla Żagania będą dane charakteryzujące klimatyczny region dolnośląski jako całość. Według pomiarów średnia temperatura roczna z wielolecia 1951–1980 wynosi około 8,2°C; stycznia (-1,9 °C), a lipca 17,8 °C. W skali roku średnia liczba dni przymrozkowych, to jest takich, w których temperatura powietrza może wynieść 0 °C, wynosi 86, dni mroźnych z ujemną temperaturą powietrza w ciągu całej doby jest 29, zaś dni ciepłych z temperaturą minimalną powyżej 0°C jest 250. Izoamplitudy roczne kształtują się na poziomie 19–20°. Na podstawie danych za lata 1951–1980 średnia liczba dni pogodnych (zachmurzenie ≤ 20%) w roku wynosi 41, a po-chmurnych (zachmurzenie ≥ 80%) 118 i jest jedną z najmniejszych w Polsce. Mgła pojawia się średnio przez około 50 dni w roku, zaś mgła całodzienna przez około 3 do 5 dni w roku. Ustępnienie przekracza

⁵ dane z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze

w roku 1400 godzin. Najczęstsze wiatry wieją z sektorów: północnego, zachodniego i południowego. Stanowią około 70 % częstości wiatru. Ich średnia prędkość oscyluje w granicach 3,3 m/s. Średnia roczna liczba dni w okresie 1951–1985 z wiatrem bardzo silnym (prędkość powyżej 15 m/s) wynosi 2, z wiatrem silnym (prędkość od 10 do 15 m/s) wynosi około 20–30, zaś średnia roczna częstość występowania ciszy i słabego wiatru (prędkość poniżej 2 m/s) wynosi około 60 % dni w roku.

Z analizy trendów zmian klimatu w Polsce do 2030 roku wynika, że średnia roczna temperatura powietrza wykazuje niewielki stopniowy wzrost. W dwóch ostatnich dekadach wzrosła liczba dni z temperaturą wysoką i zmniejszyła się liczba dni z temperaturą ujemną. Obserwowana jest wyraźna tendencja wydłużania się okresu wegetacyjnego z temperaturą wyższą niż 5°C. W przeciwieństwie do temperatury powietrza przewidywane sumy roczne opadów nie wykazują żadnego wyraźnego trendu zmian do 2030 roku. Należy się jednak liczyć ze wzrastającą częstością występowania opadów ulewnych, a to może przyczynić się do wywołania podtopień, jak i lokalnych gwałtownych powodzi. Elementem ważnym gospodarczo i związanym bezpośrednio z opadami jest pokrywa śnieżna, której wysokość, a zwłaszcza okres zalegania odgrywa kluczową rolę w rolnictwie i gospodarce wodnej. W latach 2010-2030 tendencje malejące liczby dni z pokrywą śnieżną są niewielkie natomiast trzeba się liczyć z dużymi wahaniami pomiędzy kolejnymi sezonami zimowymi. Konsekwencją wzrostu okresów upalnych jest trwałość okresów suchych (z sumą dobową opadu <1 mm). Okresy suche wydłużają się najbardziej we wschodniej i południowo-wschodniej Polsce.⁶

Zmiany klimatu mogą mieć negatywne skutki dla infrastruktury technicznej. Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych np. huraganów, intensywnych burz może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia np. napowietrznych linii przesyłowych. Ryzyko uszkodzenia linii przesyłowych rośnie wraz ze wzrostem częstotliwości takich ekstremalnych zjawisk pogodowych jak huragany czy intensywne burze. SPA 2020 akcentuje konieczność dostosowania systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. W perspektywie długofalowej zakłada się silne powiązanie redukcji emisji z rozwojem energetyki odnawialnej w celu powiązania celów energetycznych i klimatycznych. Na terenie powiatu, szczególnie na terenach wiejskich, powinny się zatem rozwijać odnawialne źródła energii oraz powinna zwiększać się efektywność energetyczna.

4.3 Zagrożenia hałasem

Głównym źródłem hałasu są szlaki komunikacyjne, które przebiegają przez teren Powiatu Żagańskiego, są to drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Łączna długość dróg krajowych⁷ na terenie powiatu żagańskiego wynosi 61,552 km, w tym:

- DK 3 – pikietaż od 330,279 do 334,291
- DK 12 – pikietaż od 49,855 do 52,021
- DK 12e – pikietaż od 0,000 do 4,651 (obwodnica Żagania)
- DK 12 – pikietaż od 56,207 do 67,987
- DK 12a – pikietaż od 0,000 do 5,595 (obwodnica Szprotawy)
- DK 12 – pikietaż od 72,927 do 85,768
- DK 18 – pikietaż od 29,680 do 50,157

Przez teren powiatu żagańskiego przebiega sześć odcinków dróg wojewódzkich⁸ o łącznej długości 106,597 km:

- nr 295 relacji Nowogród Bobrzański – Żagań o długości 15,370 km,
- nr 296 relacji Koźuchów – Żagań – Iłowa – Ruszów – Lubań o długości 37,832 km,
- nr 297 relacji Nowa Sól – Koźuchów – Szprotawa – droga nr 12 – Bolesławiec – Droga nr 30 o długości 25,023 km,
- nr 300 relacji Iłowa – Gozdnicza o długości 10,822 km,

⁶ „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

⁷ Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze

⁸ Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze

- nr 328 relacji Nowe Miasteczko – Przemków – Chocianów – Chojnów – Złotoryja – Świerzawa – Wojcieszów – Marciszów o długości 12,997 km,
- nr 350 relacji Łęknica – Przewóz – Gozdnicza – Rusów – Bolesławiec o długości 4,553 km.

Natomiast łączna długość dróg powiatowych wynosi 353,804 km, z czego długość dróg zamiejskich wynosi 314,939 km, a długość ulic – 38,865 km.

Drogi gminne o łącznej długości 780,7 km, w tym o nawierzchni twardej – 256,6 km, o nawierzchni gruntowej – 300,6 km oraz o nawierzchni twardej ulepszonej – 223,5 km (według danych GUS na 31.12.2016 r.).

W poniższej tabeli zestawiono dane o średnim dobowym ruchu na odcinkach dróg krajowych i wojewódzkich przebiegających przez teren powiatu.

Tabela 12 Średni dobowy ruch roczny na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 roku

Droga	Opis odcinka		Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych [poj./dobę]							
	Pikietaż (do km do km)	Nazwa	O	M	SoM	Lsc	Scbp	Sczp	A	C
DROGI KRAJOWE										
3	324,770-340,075	Nw. Miasteczko-Kłobuczyn (DW298)	11315	77	7086	935	321	2812	68	16
12	42,572-52,021	Żary - Żagań	7587	41	5959	737	222	506	116	6
12e	0,000-3,339	Żagań (obwodnica 1)	8315	70	6586	711	269	607	58	14
12e	3,339-4,651	Żagań (obwodnica 2)	6736	71	5246	631	209	513	54	12
12	56,207-67,987	Żagań-Szprotawa	4541	40	3429	402	180	442	38	10
12a	0,000-5,595	Szprotawa (obwodnica)	7047	55	4906	756	229	1036	47	18
12	72,927-76,758	Szprotawa-droga 297	6089	43	4104	514	268	1105	48	7
12	76,758-90,893	Droga 297-Przemków (DW328L)	2830	15	1551	349	125	766	18	6
18	24,749-37,895	Węzeł Żary Południe (DK27)-Węzeł Iłowa (DW296)	9116	14	4752	1256	177	2873	44	0
18	37,895-54,100	Węzeł Iłowa (DW296)-Węzeł Luboszków (DP2271D)	7832	7	3859	680	198	3044	44	0
DROGI WOJEWÓDZKIE										
295	0,000-20,970	Nowogród Bobrzański-Żagań	2707	27	2234	200	54	171	16	5
296	0,000-25,200	Kozuchów-Żagań	1623	23	1300	146	34	107	5	8
296	25,200-31,465	Żagań(DK12)-Żagań (przejście)	10512	105	9376	568	158	210	74	21
296	31,465-39,108	Żagań-Czerna (DK18)	3792	34	3125	319	87	193	30	4
296	39,108-42,655	Czerna (DK18)-Iłowa (DW300)	5535	50	4118	609	249	448	39	22
296	42,655-46,879	Iłowa (DW300)-gr. woj.	1968	37	1520	155	51	189	8	8
297	15,838-29,414	Borów (DW293)-Szprotawa (DK12)	4250	42	3383	302	68	421	30	4
297	29,414-42,420	Dzieńmierowice (DK12) – gr. woj.	4874	39	3392	429	127	858	24	5
300	0,000-10,822	Iłowa (DW296)-Gozdnica (DW350)	2680	48	2257	174	43	110	40	8

Droga	Opis odcinka		Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych [poj./dobę]							
	Pikietaż (do km do km)	Nazwa	O	M	SoM	Lsc	Scbp	Sczp	A	C
328	0,000-16,587	Nowe Miasteczko (DW293)-gr. woj. Rudziny	777	13	657	63	7	10	4	23
350	18,610-34,192	Przewóz (DK27)-Gr. woj. Gozdnica	761	18	636	48	14	27	12	6

Źródło: opracowanie na podstawie danych z GDDKiA.

O – ogółem; M – motocykle; SoM – samochody osobowe (mikrobusy); Lsc – lekkie samochody ciężarowe; Scbp – samochody ciężarowe bez przyczepy; Sczp – samochody ciężarowe z przyczepą; A – autobusy; C – ciągniki rolnicze.

Z pomiarów z 2015 roku wynika, że największy ruch odnotowano na drodze krajowej nr 3 na odcinku Nowe Miasteczko-Kłobuczyn, gdzie średnio na dobę przejechało 11,3 tys. pojazdów, z czego 28% to samochody ciężarowe, które emitują najwięcej hałasu. Duży ruch został również odnotowany na drodze wojewódzkiej nr 296 w Żaganiu, gdzie średnio na dobę przejechało 10,5 tys. pojazdów, z czego samochody ciężarowe stanowiły tylko 3,5% wszystkich przejeżdżających pojazdów.

Na pozostałych drogach krajowych przebiegających przez powiat ruch wnosił od 2,8 tys. do 9,1 tys. pojazdów na dobę. Pojazdy ciężarowe stanowiły średnio do 33% ogólnej liczby przejeżdżających pojazdów.

Natomiast na pozostałych drogach wojewódzkich średni dobowy ruch był znacznie mniejszy i wynosił od 0,7 tys. do 5,5 tys. pojazdów. Pojazdy ciężarowe stanowiły do 20% ogólnej liczby przejeżdżających pojazdów w zależności od mierzonego odcinka.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze wykonała pomiary hałasu na drodze krajowej nr 18 na odcinku Golenice - Iłowa w km 50+100. Pomiary były prowadzone w dniach 12-13 października 2015 roku.

Tabela 13 Pomiar natężenia ruchu i prędkości na drodze krajowej nr 18 w km 50+100

Pora doby	Liczba pojazdów lekkich	Liczba pojazdów ciężkich (hałaśliwych)	% udział pojazdów ciężkich (hałaśliwych)	Średnia prędkość pojazdów lekkich [km/h]	Średnia prędkość pojazdów ciężkich (hałaśliwych) [km/h]	Średnia ważona prędkość pojazdów [km/h]
Pora dnia (6:00-22:00)	3503	3667	51	83	65	74
Pora nocy (22:00-6:00)	628	574	48	89	62	76
Doba	4131	4241	51	86	63	75

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze.

Z pomiarów natężenia ruchu wynika, że w ciągu doby na tym odcinku drogi przejechało 4,1 tys. pojazdów lekkich oraz 4,2 tys. pojazdów ciężkich, a ich udział stanowił prawie 51% wszystkich przejeżdżających pojazdów.

Punkt pomiarowy zlokalizowany był w obszarach leśnych, gdzie nie było zabudowy dlatego nie zostały określone poziomy dopuszczalne hałasu. W poniższej tabeli zestawiono otrzymane wartości poziomów dźwięku.

Tabela 14 Wyniki pomiaru hałasu na drodze krajowej nr 18 w km 50+100

Pora doby	Poziom dopuszczalny	Dane pomiarowe [dB]			Obliczenia [dB]	
		Wartości równoważnego poziomu dźwięku	Niepewność oszacowania wyników pomiarów	Przekroczenia	Wartości równoważnego poziomu dźwięku	Przekroczenia
Dzień (6.00-22.00)	-	75,7	1,4	-	73,9	-
Noc (22.00-6.00)	-	72,1	1,4	-	69,7	-

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze.

Zarząd Dróg Wojewódzki w Zielonej Górze wykonał pomiary hałasu w 2016 roku w Żaganiu przy ul. Jana Pawła II 14c na odcinku od ronda na drodze krajowej nr 12 do granicy miasta na A18. Ruch pojazdów w ciągu doby na odcinku pomiarowym wynosił odpowiednio: w kierunku DK12 rondo – 5910 pojazdów lekkich i 980 pojazdów ciężkich oraz w kierunku A18 granice miasta – 6798 pojazdów lekkich i 985 pojazdów ciężkich. Otrzymana wartość równoważnego poziomu dźwięku w dzień wynosiła 65,3 dB, a w nocy – 58,0 dB. Wartości poziomu dopuszczalnego zostały przekroczone dla pory dnia o 0,3 dB, a dla pory nocy o 2 dB.

W ramach monitoringu hałasu komunikacyjnego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze przeprowadził pomiary na terenie powiatu żagańskiego w 2013 i 2014 roku. Punkty pomiarowe były zlokalizowane:

W 2014 roku:

- Żagań - (droga wojewódzka nr 296) – pomiar dobowy, punkt pomiarowy zlokalizowano w odległości 10m od krawędzi jezdni. Zabudowa miejska - wielorodzinna. Jezdnia asfaltowa, dwa pasy ruchu. Średnie natężenie ruchu w porze dziennej wynosiło 486 poj./h, w tym 11,8% pojazdów ciężkich, a w porze nocnej 45 poj./h, w tym 9,2% pojazdów ciężkich. Pomiar dobowy.
- Iłowa (droga wojewódzka nr 296) – punkt pomiarowy zlokalizowany w odległości 10,0 m od krawędzi jezdni. Zabudowa miejska - wielorodzinna. Jezdnia asfaltowa, dwa pasy ruchu. Średnie natężenie ruchu w porze dziennej wynosiło 312 poj./ h, w tym 13,7% pojazdów ciężkich, a w porze nocnej 47 poj./h, w tym 12% pojazdów ciężkich. Pomiar dobowy.
- Jelenin (droga wojewódzka nr 296) – punkt pomiarowy zlokalizowany w odległości 10,0 m od krawędzi jezdni. Zabudowa wiejska - zagrodowa. Jezdnia asfaltowa, dwa pasy ruchu. Średnie natężenie ruchu w porze dziennej wynosiło 122 poj./h, w tym 12,8% pojazdów ciężkich, a w porze nocnej 23 poj./h, w tym 14% pojazdów ciężkich. Pomiar dobowy.

W 2013 roku:

- Gorzupia Dolna (droga wojewódzka nr 295) – pomiar dobowy, punkt pomiarowy zlokalizowany w odległości 10,0 m od krawędzi jezdni. Zabudowa wiejska -zagrodowa. Jezdnia asfaltowa, dwa pasy ruchu. Natężenie ruchu w porze dziennej wynosiło 177 poj./h, w tym 12,0% pojazdów ciężkich, a w porze nocnej 24 poj./h, w tym 20% pojazdów ciężkich.
- Żagań (droga wojewódzka nr 295) – pomiar dobowy, punkt pomiarowy zlokalizowany w odległości 10,0 m od krawędzi jezdni. Zabudowa jednorodzinna. Jezdnia asfaltowa, dwa pasy ruchu. Natężenie ruchu w porze dziennej wynosiło 209 poj./h, w tym 14,8% pojazdów ciężkich, a w porze nocnej 28 poj./h, w tym 32,1% pojazdów ciężkich.
- Miodnica (droga wojewódzka nr 295) - punkt pomiarowy zlokalizowano w odległości 10,0 m od krawędzi jezdni. Zabudowa wiejska. Jezdnia asfaltowa, dwa pasy ruchu. Średnia prędkość ruchu 50 - 70 km/h.

Tabela 15 Monitoring hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu w 2014 i 2013 roku

Miejsce pomiaru	Poziom dopuszczalny L_{Aeq} [dB]		Wynik pomiaru	
	W porze dziennej	W porze nocnej	L_{Aeq} dla 16 h dnia [dB]	L_{Aeq} dla 8 h nocy [dB]
Żagań droga wojewódzka nr 296	65	56	66,3	56,9
Łłowa droga wojewódzka nr 296			64,0	56,1
Jelenin droga wojewódzka nr 296			61,9	54,1
Gorzupia Dolna droga wojewódzka nr 295			63,7	56,1
Żagań droga wojewódzka nr 295	61	56	66,0	60,5
	Poziom długookresowy [dB]		Wynik pomiaru [dB]	
	L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N
Miodnica droga wojewódzka nr 295	68	59	66,8	55,5

Źródło: „Wyniki pomiaru hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa lubuskiego w 2014 roku i 2013 roku” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze.

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów w 2014 roku stwierdzono wystąpienie przekroczeń poziomu L_{Aeq} zarówno w porze dziennej, jak i nocnej w Żaganiu (droga wojewódzka nr 296). W Łłowej został przekroczony poziom L_{Aeq} w porze nocnej. Jedynie w miejscowości Jelenin nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu. Natomiast w 2013 roku przekroczone zostały poziomy dopuszczalne dla pory dnia i nocy w Żaganiu (droga wojewódzka nr 295) i dla pory nocy w miejscowości Gorzupia Dolna. W przypadku pomiarów długookresowych prowadzonych w miejscowości Miodnica nie stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych zarówno dla wskaźnika L_{DWN} , jak i L_N .

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze wykonał w 2016 roku badanie hałasu kolejowego na terenie powiatu żagańskiego w miejscowości Konin Żagański. Jest to linia kolejowa nr 282 – pomiar dobowy, punkt pomiarowy zlokalizowany w odległości 10 m od krawędzi linii kolejowej. Zabudowa wiejska –zagrodowa. Trakcja spalinowa, jeden tor.

Otrzymane pomiary wykazały wystąpienie przekroczenia poziomu L_{AeqN} w porze nocnej o 1,4 dB. Jednak wyliczona wartość równoważnego poziomu dźwięku L_{AeqN} dla najbliższej zabudowy mieszkalnej wyniosła 56,2 dB, jest to wartość na granicy wartości dopuszczalnej 56 dB.

Działalność kontrolna WIOŚ w Zielonej Górze

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze wykonuje również kontrole w zakładach przemysłowych w zakresie emisji hałasu. W latach 2012-2015 wykonano 7 kontroli, w dwóch przypadkach stwierdzono przekroczenie poziomu hałasu emitowanego do środowiska.

4.4 Pola elektromagnetyczne

Pole elektromagnetyczne (PEM) jest elementem stale występującym w naszym środowisku, nieustannie oddziałując na nas jak i całe otoczenie. Źródła PEM mogą być pochodzenia naturalnego, takie jak pole geomagnetyczne Ziemi, promieniowanie kosmiczne czy pochodzące ze złożeń pierwiastków promieniotwórczych oraz sztuczne, wprowadzone do środowiska przez człowieka jako efekt działania urządzeń elektrycznych, instalacji telekomunikacyjnych czy energetycznych.

Przez zachodnią część powiatu przebiega linia napowietrzna 220 kV. Według wykazu Starostwa Powiatowego w Żaganiu na terenie powiatu istnieje 494 stacji bazowych telefonii komórkowej (według stanu na koniec 2017 roku):

- Gmina Gozdnicza – 21 sztuk
- Miasto Żagań – 129 sztuk
- Gmina Brzeźnica – 50 sztuk
- Gmina Łłowa – 62 sztuki
- Gmina Małomice – 25 sztuk
- Gmina Niegosławice – 21 sztuk
- Gmina Szprotawa – 112 sztuk

- Gmina Wymiarki – 33 sztuki
- Gmina Żagań – 41 sztuk

W 2017 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze rozpoczął kolejny, trzyletni cykl badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Badania były wykonane w tych samych punktach co w roku 2011 i 2014.

Na terenie powiatu żagańskiego pomiary były prowadzone w dwóch punktach: w Żaganiu ul. Rynek i w miejscowości Chichy.

Natężenie pola elektromagnetycznego w badanych punktach pomiarowych było znacznie poniżej wartości dopuszczalnej (7 V/m), określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883). Wyniki przedstawiono w tabeli.

Tabela 16 Wyniki badań pól elektromagnetycznych na terenie powiatu

Lokalizacja	Wyniki pomiarów [V/m]		
	2011 rok	2014 rok	2017 rok
Żagań ul. Rynek	0,47	< 0,4	< 0,4
Chichy	0,26	< 0,4	< 0,4

Źródło: „Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych na terenie województwa lubuskiego w 2017 roku” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze.

Badania były również prowadzone w latach wcześniejszych. W 2014 roku pomiary zostały powtórzone w tych samych punktach pomiarowych co w roku 2008 i 2011 roku. W 2015 roku pomiary powtórzone w tych punktach co w roku 2009 oraz 2012 roku, a w 2016 roku w tych punktach co w roku 2010 i 2013 roku. Na terenie powiatu badania były prowadzone w miejscowości: Żagań (ul. Rynek), Szprotawa, Gozdnicza, Iłowa, Małomice, Chichy i Jelenin. We wszystkich tych punktach pomiarowych uzyskano wartość <0,4 V/m.

Przy obecnym postępie cywilizacyjnym nie można wyeliminować promieniowania elektromagnetycznego ze środowiska, dlatego niezbędne jest regularne monitorowanie jego poziomów, aby reagować na ewentualne przekroczenia wartości dopuszczalnych. W związku z tym zaleca się kontynuację monitoringu w środowisku, a także inwentaryzację źródeł emisji pól elektromagnetycznych, wdrażanie nowoczesnych technik ograniczających tego typu promieniowanie.

4.5 Gospodarowanie wodami

4.5.1 Wody powierzchniowe

Przez teren powiatu żagańskiego przepływa rzeka Bóbr, która przyjmuje wody dopływów lewostronnych – tj. rzeki Kwisy i rzeki Czernej Wielkiej (z rzeką Czarną Małą) oraz dopływu prawostronnego – rzeki Szprotawy. W północnej części powiatu płynie rzeka Brzeźnica, będąca prawostronnym dopływem Bobru. Wykaz rzek przepływających przez powiat zestawiono w tabeli

Tabela 17 Wykaz cieków przepływających przez powiat

Nazwa ciek	Długość [mb]
Bóbr	33000
Kwisa	10800
Kociński Potok	11193
Jabłonów	2141
Urzuci Potok	5200
Czernica	19775
Wykroty	5287
Czarna Mała	9940
Błonie	4872
Czarna Wielka	31120
Olsza	20000
Łubianka	9100
Garbarnia	4321

Nazwa ciek	Długość [mb]
Itawka	20200
Kamienny Potok	12720
Kościuszki	3520
Sucha	16250
Szprotawa	18670
Szczerbnica	3372
Ruda	14380
Graniczny	7217
Otwiernica	10474
Czerwona Woda	2375
Złotnica	5780
Złota	2500
Doły	6830
Szprotawica	8124
Strużyna	6662
Przeclaw A	2450
Przeclaw B	6098
Przeclaw C	7426
Przeclaw D	3402
Niegosławice	7824
Gąsawa	5940
Łomina	4300
Brzeźnica	21000

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) określa zasady gospodarowania wodą w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Na jej podstawie wszystkie kraje członkowskie zobowiązane są do osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód powierzchniowych. W Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW) wyznaczono następujące cele środowiskowe dla wód powierzchniowych:

- zapobieganie pogorszeniu się stanu wszystkich części wód powierzchniowych,
- ochrona i poprawa wszystkich sztucznych i silnie zmienionych części wód w celu osiągnięcia dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych najpóźniej w ciągu 15 lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy,
- wdrażanie koniecznych środków w celu stopniowego redukcji zanieczyszczenia substancjami priorytetowymi i zaprzestanie lub stopniowe eliminowanie emisji, zrzutów i strat niebezpiecznych substancji priorytetowych.

Transpozycji przepisów RDW do prawodawstwa polskiego dokonano przede wszystkim poprzez ustawę Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz. U. 2017 poz. 1566 ze zm.) oraz rozporządzenia wykonawcze. Ustawa ta stanowi podstawę prawną i merytoryczną do realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie badania wód powierzchniowych.

Podstawowymi dokumentami planistycznymi według RDW są plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i programy działań. Aktualizacja *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (aPGW) stanowi podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych, usprawniającym proces osiągnięcia lub utrzymania dobrego stanu wód oraz związanych z nimi ekosystemów, a także wskazującym na konieczność wprowadzenia racjonalnych zasad gospodarowania wodami w przyszłości. W aPGW szczegółowo opisano zagadnienia związane z osiągnięciem celów środowiskowych dla poszczególnych typów wód powierzchniowych, wód podziemnych oraz obszarów chronionych. Cele środowiskowe ustalone zostały dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), podziemnych (JCWPd) i obszarów chronionych.

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) to oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: jezioro, lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne. Stanowią one podstawowy element podziału hydrograficznego obszaru dorzecza i tym samym proces planowania w gospodarowaniu wodami. JCWP zostały zidentyfikowane m.in. w celu umożliwienia dokładnego opisu ich charakterystyki oraz określenia ich obecnego stanu, określenia dla ich typów warunków referencyjnych (tzw. wzorca dobrego stanu), określenia celów

środowiskowych oraz wyznaczenia działań służących osiągnięciu zakładanych celów środowiskowych.

Na terenie powiatu znajduje się w całości lub fragmenty 33 jednolitych części wód płynących (JCWP).

Tabela 18 Jednolite części wód powierzchniowych na terenie powiatu

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCW	Status JCWP	Aktualny stan JCW	ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	RW60002016931	Bóbr od Kwisy do Kanału Dychowskiego	20	NAT	zły	zagrożona
2.	RW600017169169	Złotnica	17	NAT	zły	zagrożona
3.	RW600018169276	Brzeźnica od źródła do Szumu	18	NAT	zły	zagrożona
4.	RW60001715385	Czarna Struga od źródła do Mirotki	17	SZCW	zły	zagrożona
5.	RW600017153499	Biała Woda	17	NAT	zły	zagrożona
6.	RW600017164499	Szprotawica	17	SZCW	zły	zagrożona
7.	RW600018165899	Ilawka	18	NAT	zły	zagrożona
8.	RW60002016899	Czarna Wielka od Ziębiny do Bobru	20	NAT	zły	zagrożona
9.	RW600017169129	Doły	17	NAT	zły	zagrożona
10.	RW60001816894	Czerwona Woda	18	SZCW	zły	zagrożona
11.	RW600018168969	Złota	18	NAT	zły	zagrożona
12.	RW600017169149	Stobrzyca	17	NAT	zły	zagrożona
13.	RW60001916499	Szprotawa od Chocianowskiej Wody do Bobru	19	SZCW	zły	zagrożona
14.	RW600017164699	Sucha	17	NAT	zły	zagrożona
15.	RW60001716492	Krownia	17	NAT	zły	zagrożona
16.	RW60001716489	Kamienny Potok	17	NAT	zły	zagrożona
17.	RW60002016599	Bóbr od Bobrzycy do Kwisy	20	NAT	zły	zagrożona
18.	RW60001716549	Ruda	17	NAT	zły	zagrożona
19.	RW6000171656	Stawna	17	NAT	dobry	niezagrożona
20.	RW600020166999	Kwisa od Kliczkówki do Bobru	20	NAT	zły	zagrożona
21.	RW600017166989	Czernik	17	NAT	dobry	niezagrożona
22.	RW600017166972	Dopływ spod Łoz	17	NAT	dobry	niezagrożona
23.	RW60001816876	Gnilica	18	NAT	zły	zagrożona
24.	RW60001816874	Olsza	18	SZCW	zły	zagrożona
25.	RW600018168549	Ziębina	18	SZCW	zły	zagrożona
26.	RW600018168679	Czarna Mała do Czernicy	18	SZCW	zły	zagrożona
27.	RW6000181686899	Czernica	18	SZCW	zły	zagrożona
28.	RW60001816889	Łubianka	18	SZCW	zły	niezagrożona
29.	RW600017174689	Skródka	17	NAT	dobry	niezagrożona
30.	RW600017153869	Mirotki	17	SZCW	zły	niezagrożona
31.	RW60001816853	Czarna Wielka od źródła do Ziębiny	18	NAT	zły	zagrożona
32.	RW60001716729	Dopływ spod Chrobrowa	17	NAT	zły	zagrożona
33.	RW60001716452	Ostrężna	17	NAT	dobry	niezagrożona

Źródło: Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2016 r., poz. 1967).

Zgodnie z powyższym zestawieniem w pięciu wydzielonych JCWP oceniono aktualny stan jako dobry, w pozostałych 28 JCWP jako zły. W 26 JCWP oceniono, że są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Celem środowiskowym dla JCWP rzecznych w zakresie stanu chemicznego jest dobry stan chemiczny. Wskaźniki stanu dobrego przyjęto zgodnie z rozporządzeniem klasyfikacyjnym. Celem środowiskowym dla JCWP rzecznych w zakresie elementów hydromorfologicznych jest dobry stan

tych elementów (II klasa). W przypadku JCW monitorowanych, które zgodnie z wynikami oceny stanu przeprowadzonej przez GIOŚ osiągają bardzo dobry stan ekologiczny, celem środowiskowym jest utrzymanie hydromorfologicznych parametrów oceny na poziomie I klasy.

Z dniem 1 stycznia 2018 roku weszła w życie nowa ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2017 poz. 1566 ze zm.). Ustawa ta m.in. powołuje do życia nową jednostkę Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW WP). Jednostka ta z dniem 01.01.2018 r. przejęła dotychczasowe zadania i kompetencje Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej oraz marszałków województw (związane z utrzymaniem wód) oraz starostów – w zakresie wydawania pozwoleń wodnoprawnych. W kompetencji Wód Polskich jest również utrzymanie pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną, a także prowadzenie inwestycji w tym obszarze.

4.5.2 Jakość wód powierzchniowych

Rzeki

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze przeprowadził ocenę jakości wód na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1187) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. z 2011 r. Nr 258, poz. 1549). Dodatkowo uwzględniono zasady określone szczegółowo w opracowanych przez GIOŚ wytycznych dla wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska.

Jednolite części wód powierzchniowych dzieli się na naturalne, dla których określa się stan ekologiczny i stan chemiczny oraz na sztuczne (powstałe w wyniku działalności człowieka) i silnie zmienione (ich charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka), dla których określa się potencjał ekologiczny i stan chemiczny.

Stan jednolitych części wód powierzchniowych ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu ekologicznego lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. JCWP jest oceniona jako będąca w dobrym stanie, gdy jej stan/potencjał jest co najmniej dobry i jednocześnie gdy jej stan chemiczny jest dobry. Jeżeli stan/potencjał lub stan chemiczny jest gorszy niż dobry, stan ocenianej JCWP należy ocenić jako zły. W przypadku braku możliwości oceny stanu chemicznego, gdy jednocześnie ocena stanu/potencjału ekologicznego wskazuje na stan/potencjał ekologiczny umiarkowany, słaby lub zły, stan ocenianej JCWP należy ocenić jako zły.

W latach 2011-2016 WIOŚ w Zielonej Górze badał stan rzek w trzynastu punktach pomiarowo-kontrolnych na terenie powiatu żagańskiego.

Rzeka Brzeźnica osiągnęła umiarkowany stan ekologiczny. Wpływ na to miały badane elementy biologiczne, które otrzymał 3 klasę ze względu na makrofitę. Stan chemiczny nie był badany.

Rzeka Szprotawica osiągnęła zły potencjał ekologiczny ze względu na elementy biologiczne, które otrzymały 5 klasę. Zdecydowały o tym przekroczenia w zakresie ichtiofauny. Stan chemiczny określono poniżej stanu dobrego.

Rzeka Iławka otrzymała 2 klasę dla badanych elementów biologicznych i fizykochemicznych dlatego osiągnęła dobry stan ekologiczny. Stan chemiczny nie był badany.

Rzeka Czarna Wielka otrzymała umiarkowany stan ekologiczny ze względu na badane elementy biologiczne, a w szczególności przekroczenia w zakresie makrobezkręgowców bentosowych. Stan chemiczny był dobry.

Rzeka Złota również otrzymała umiarkowany stan ekologiczny ze względu na elementy fizykochemiczne. Stan chemiczny nie był badany.

Rzeka Szprotawa otrzymała 2 klasę dla badanych elementów biologicznych i fizykochemicznych dlatego osiągnęła dobry stan ekologiczny. Stan chemiczny nie był badany.

Rzeka Sucha otrzymała umiarkowany stan ekologiczny ze względu na elementy biologiczne, gdzie zostały przekroczone wartości dla fitobentosu. Stan chemiczny nie był badany.

Rzeka Bóbr otrzymała 2 klasę dla badanych elementów biologicznych, fizykochemicznych i specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych dlatego osiągnęła dobry stan ekologiczny. Stan chemiczny określono jako dobry.

Rzeka Ruda osiągnęła umiarkowany stan ekologiczny ze względu na elementy fizykochemiczne. Stan chemiczny nie był badany.

Rzeka Kwisa otrzymała 2 klasę dla badanych elementów biologicznych, fizykochemicznych i specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych dlatego osiągnęła dobry stan ekologiczny. Stan chemiczny określono jako dobry.

Rzeka Czarna Mała osiągnęła słaby potencjał ekologiczny ze względu na przekroczenia w badanych elementach biologicznych – fitobentos, makrofitę i makrobezkręgowce bentosowe. Stan chemiczny określono poniżej stanu dobrego.

Rzeka Czarna osiągnęła umiarkowany stan ekologiczny. Elementy biologiczne otrzymały 3 klasę ze względu na makrobezkręgowce bentosowe. Stan chemiczny określono poniżej stanu dobrego.

Rzeka Łubianka otrzymała 2 klasę dla badanych elementów biologicznych i fizykochemicznych dlatego osiągnęła dobry potencjał ekologiczny. Stan chemiczny nie był badany.

Stan 8 JCWP przebadanych na terenie powiatu oceniono jako zły, a stan 2 JCWP oceniono jako dobry. W przypadku 3 JCWP nie oceniono stanu gdyż osiągnęły one dobry stan/potencjał ekologiczny ale nie przebadano stanu chemicznego dlatego ocena końcowa była niemożliwa.

Szczegółowe wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19 Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych badanych na terenie powiatu w latach 2011-2016

Nazwa i kod ocenianej jcw	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczeni syntetyczne	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCWP
RW600018169276 Brzeźnica od źródła do Szumu	Brzeźnica - m. Brzeźnica	3	1	2	-	Umiarkowany stan ekologiczny	-	ZŁY
RW600017164499 Szprotawica	Szprotawica - ujście do Szprotawy (okolice m. Rudziny)	5	2	>2	2	Zły potencjał ekologiczny	Poniżej dobrego	ZŁY
RW600018165899 Iławka	Iławka - ujście do Bobru (m. Bobrzany)	2	1	2	-	Dobry stan ekologiczny	-	-
RW60002016899 Czarna Wielka od Ziębiny do Bobru	Czarna Wielka - ujście do Bobru (m. Żagań)	3	1	2	2	Umiarkowany stan ekologiczny	Dobry	ZŁY
RW600018168969 Złota	Złota (Złota Struga) - ujście do Czernej Wielkiej (m. Żagań)	2	1	>2	-	Umiarkowany stan ekologiczny	-	ZŁY
RW60001916499 Szprotawa od Chocianowskiej Wody do Bobru	Szprotawa - ujście do Bobru (m. Szprotawa)	2	1	2	-	Dobry potencjał ekologiczny	-	-
RW600017164699 Sucha	Sucha - ujście do Szprotawy (m. Sucha Dolna)	3	1	2	-	Umiarkowany stan ekologiczny	-	ZŁY
RW60002016599 Bóbr od Bobrzycy do Kwisy	Bóbr - poniżej ujścia Szprotawy (m. Małomice)	2	1	2	2	Dobry stan ekologiczny	Dobry	DOBRY
RW60001716549 Ruda	Ruda - ujście do Bobru (most na drodze Szprotawa - Małomice)	1	1	>2	-	Umiarkowany stan ekologiczny	-	ZŁY

Nazwa i kod ocenianej jcw	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczeni syntetyczne	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCWP
RW600020166999 Kwisa od Kliczkówki do Bobru	Kwisa - ujście do Bobru (m. Trzebów)	2	1	2	2	Dobry stan ekologiczny	Dobry	DOBRY
RW600018168679 Czarna Mała do Czernicy	Czarna Mała - powyżej ujścia Czernej (m. Iłowa)	4	1	2	2	Słaby potencjał ekologiczny	Poniżej dobrego	ZŁY
RW6000181686899 Czernica	Czarna (Czernica) - ujście do Czernej Małej (m. Czyżówek)	3	1	2	2	Umiarkowany stan ekologiczny	Poniżej dobrego	ZŁY
RW60001816889 Łubianka	Łubianka - ujście do Czernej Wielkiej (m. Żaganiec)	2	1	2	-	Dobry potencjał ekologiczny	-	-

Źródło: „Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych na obszarze województwa lubuskiego w 2016 r. z uwzględnieniem dziedziczenia ocen z lat 2011-2015” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze.

Stan kąpielisk

Na terenie powiatu żagańskiego brak w ewidencji PSSE w Żaganiu kąpielisk. Bieżącym nadzorem sanitarnym w roku 2017 roku objęte były dwa miejsca wykorzystywane do kąpeli tj.

- Miejsce wykorzystywane do kąpeli w miejscowości Gryżyce gm. Żagań zorganizowane przy zbiorniku wodnym nr 5 (wyrobisko poźwirowe) Gryżyce,
- Miejsce wykorzystywane do kąpeli w miejscowości Małomice gm. Małomice zorganizowane przy zbiorniku wodnym Małomice ul. Marii Curie Skłodowskiej.

Jakość wody w zgłoszonych miejscach wykorzystywanych do kąpeli była oceniana zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli (Dz. U. 2016, poz. 1602) i była przydatna do kąpeli.⁹

4.5.3 Wody podziemne

Na terenie powiatu żagańskiego występują dwa typy czwartorzędowych zbiorników wód podziemnych. Wody pierwszego typu nie są osłonięte przed przenikaniem zanieczyszczeń z powierzchni. Drugi typ zbiorników to śródoglinowe interglacjalne warstwy piaszczysto-żwirowe ze zwierciadłem subartezyjskim o zróżnicowanej miąższości i zasobności. Obecność glin nad tymi warstwami zabezpiecza je w znacznym stopniu przed zanieczyszczeniami antropogenicznymi. W części południowej powiatu, poniżej linii rzeki Bóbr, głębokość zalegania pierwszego zwierciadła wód podziemnych kształtuje się najczęściej w przedziale 0,5-5,0 m ppt, przy rocznych wahaniami 0,5-1,5 m z tym, że lokalne wzniesienia warunkują możliwość pojawienia się wód podziemnych głębiej. W północnej części powiatu głębokość występowania pierwszego poziomu zwierciadła wód podziemnych kształtuje się na poziomie 5-20 m ppt z typowymi wahaniami rocznymi 0,2-2 m. Na terenie powiatu w obszarach zaburzeń glacictektonicznych występują obszary pozbawione ciągłych wodonośnych warstw czwartorzędowych. Ze względu na głębokość zalegania i swoje pochodzenie są trudno odnawialne.

Teren powiatu znajduje się w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 315 Zbiornik Chocianów-Gozdnicza o powierzchni 1170,36 km², jest położony w Borach Dolnośląskich, na pograniczu województwa dolnośląskiego i lubuskiego. Zbiornik o charakterze porowym jest związany z osadami piaszczysto-żwirowymi czwartorzędowych dolin kopalnych, struktur erozyjnych i stożków sandrowych tworzących jeden poziom wodonośny. Wodonośne osady czwartorzędu występują na większości obszaru zbiornika, z wyjątkiem elewacji starszego podłoża (często o założeniu tektonicznym) i te fragmenty zbiornika wyodrębniono z obszaru GZWP nr 315. Czwartorzędowe piętro wodonośne o ciągłym rozprzestrzenieniu, w dolinach rzecznych występuje najczęściej na głębokościach od ok. metra lub kilku metrów, na wysoczyźnie – do 20 m. Miąższość osadów wodonośnych w pobliżu wychodni utworów neogeńskich bądź podłoża paleozoicznego waha się w granicach 10–20 m, w centralnej części zbiornika – 20–50 m, w strukturach kopalnych – do ok. 80–100 m. Zróżnicowanie wykształcenia litogenetycznego osadów czwartorzędowych i bardzo duża zmienność miąższości, rzutuje na zróżnicowanie parametrów hydrogeologicznych warstw wodonośnych. Współczynnik filtracji waha się w szerokim zakresie od kilku do 180 m/d, wodoprzewodność wynosi od poniżej 100 do ponad 4000 m²/d. Poziom wodonośny charakteryzuje się zwierciadłem swobodnymi lokalnie swobodno-napiętym. Zasilanie następuje głównie przez bezpośrednią infiltrację opadów w osady przepuszczalne, częściowo również przez dopływ lateralny spoza obszaru zbiornika, a lokalnie przez infiltrację wód powierzchniowych w aluwia rzeczne. Potencjalne zanieczyszczenie wód podziemnych czwartorzędowego piętra wodonośnego może być związane z nieprawidłową gospodarką wodno-ściekową, składowaniem odpadów i magazynowaniem produktów naftowych i innych substancji niebezpiecznych dla środowiska, hodowlą, używaniem środków chemicznych w rolnictwie, transportem drogowym i kolejowym itp.

Od 2016 r. zgodnie z zatwierdzoną przez Radę Ministrów aktualizacją *Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry (aPGW)* obowiązuje nowa wersja podziału obszaru Polski na 172 jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z tym podziałem na terenie powiatu wydzielono trzy Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd) o numerze 77 (europejski kod PLGW600077), 78 (europejski kod PLGW600078) i 93 (europejski kod PLGW600093).

⁹ Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żaganiu.

Tabela 20 Jednolite części wód podziemnych na terenie powiatu

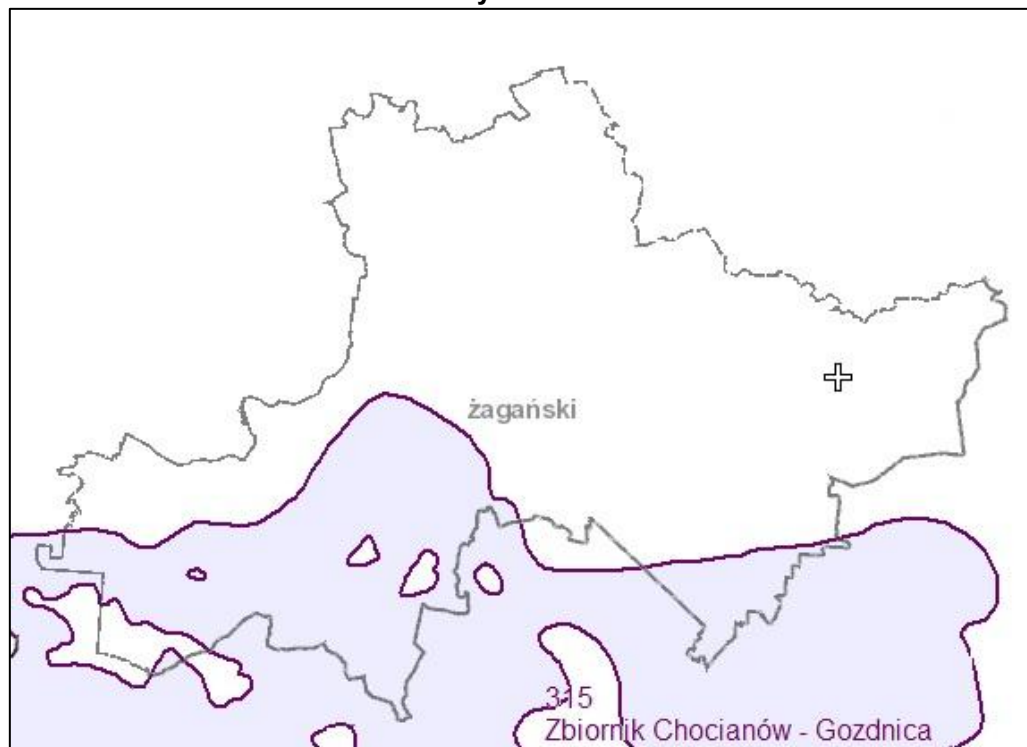
Kod JCWPd		PLGW600077	PLGW600078	PLGW600093
Cel środowiskowy	Stan chemiczny	Dobry	Dobry	Dobry
	Stan ilościowy	Dobry	Dobry	Dobry
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Monitoring	Tak	Tak	Tak
	Stan chemiczny	Dobry	Dobry	Dobry
	Stan ilościowy	Dobry	Dobry	Dobry
	Ryzyko nieosiągnięcia celu środowiskowego	Niezagrożona	Niezagrożona	Zagrożona
Przedłużenie terminu osiągnięcia celu / ustalenie celów mniej rygorystycznych dla JCWPd	Odstępstwo	Nie	Nie	Nie
	Termin osiągnięcia dobrego stanu	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy

Źródło: Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r., poz. 1967).

Zgodnie z powyższą tabelą w przypadku JCWPd nr 93 wydzielonej na terenie powiatu ryzyko osiągnięcia dobrego stanu jest zagrożone z przyczyn antropogenicznych:

- zanieczyszczenia przemysłowe i pogórnice;
- lokalnie zanieczyszczenia odrolnicze;
- emisja pyłów.

Rysunek 3 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Źródło: epsh.pgi.gov.pl

Rysunek 4 Jednolite Części Wód Podziemnych na terenie powiatu

Źródło: epsh.pgi.gov.pl

4.5.4 Jakość wód podziemnych

Badania jakości wód podziemnych prowadzone były w oparciu o krajową sieć pomiarową i zostały wykonane przez Państwowy Instytut Geologiczny na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Ocena jakości wód została wykonana w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2016. poz. 85). Klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć klas jakości wód podziemnych:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i mieszczą się w zakresie tła hydrogeochemicznego oraz nie wskazują na wpływ działalności człowieka;
- klasa II – wody dobrej jakości, w których wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby;
- klasa III – wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka;
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka;
- klasa V – wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

Rozporządzenie definiuje dobry i słaby stan chemiczny wód podziemnych. Klasy jakości wód podziemnych I - III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy jakości wód podziemnych IV i V oznaczają słaby stan chemiczny.

Wody podziemny w 2016 roku były badane w trzech punktach na terenie powiatu. W dwóch punktach wody osiągnęły zadowalającą jakość, a w Żaganiu – bardzo dobrą jakość.

Tabela 21 Monitoring wód podziemnych w 2016 roku

Miejscowość	Gmina	JCWPd	Klasa jakości wody w punkcie	Przyczyna zmiany klasy jakości
Żagań	Miasto Żagań	77	I	Tylko temperatura wskazuje na II klasę jakości – parametr wrażliwy na warunki atmosferyczne
Iłowa	Iłowa	77	III	Tylko Fe (geogeniczne pochodzenie) w IV klasie jakości
Szprotawa	Szprotawa	93	III	-

Źródło: „Monitoring jakości wód podziemnych Województwa Lubuskiego w 2016 roku” WIOŚ w Zielonej Górze.

W 2016 roku na terenie województwa lubuskiego nie znajdowały się obszary szczególnie narażone (OSN) wód podziemnych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć oraz wody podziemne wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.

4.5.5 Melioracje

Melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleb, ułatwienia jej uprawy oraz na ochronie użytków rolnych przed powodzią. Rowy i drenaże pełnią ważną rolę w regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz w ochronie użytków rolnych przed powodzią. W związku z przeznaczaniem terenów rolnych zmeliorowanych pod zabudowę, melioracje wodne szczegółowe (drenowania, rowy) podlegają przebudowie lub likwidacji. Za utrzymanie melioracji wodnych szczegółowych na terenie gmin odpowiedzialne są spółki wodne. Brak konserwacji może doprowadzić do lokalnych podtopień.

Ogólna powierzchnia gruntów zmeliorowanych na terenie powiatu na koniec 2017 roku wynosiła 22 811 ha, a łączna długość rowów melioracyjnych wynosiła 137 434 m (Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Lwówku Śląskim).

Budowa urządzeń piętrzących w rowach i ciekach pozwala na zgromadzenie znacznych rezerw wody, które w naturalny sposób wpływają na podniesienie zwierciadła wód gruntowych. Tworzone są w ten sposób określone zasoby dyspozycyjne, możliwe do wykorzystania dla nawodnień głównie użytków zielonych. Na terenie powiatu znajduje się trzy jazy:

- jaz Czernica – zlokalizowany na rzece Czernica w km 1+500 obręb Czyżówek (gm. Iłowa), wysokość piętrzenia wynosi 1,5 m,
- jaz Henryków – zlokalizowany na rzece Szprotawa w km 4+000 obręb Henryków (gm. Szprotawa), wysokość piętrzenia wynosi 2,25 m,
- jaz Wiechlice – zlokalizowany na rzece Szprotawa w km 8+390 obręb Wiechlice (gm. Szprotawa), wysokość piętrzenia wynosi 2,7 m.

4.5.6 Retencja wód powierzchniowych

Mała retencja polega na gromadzeniu wody w niewielkich zbiornikach, zarówno naturalnych, jak i sztucznych. To także spiętrzanie wody w korytach małych rzek, potoków, kanałów i rowów, w celu gromadzenia wody i uniemożliwienia jej szybkiego spływu powierzchniowego. Mała retencja jest jedną z form magazynowania wody i może być wykorzystywana jako narzędzie do zapobiegania przed powodzią i suszą. Na terenie powiatu istnieje następujące zbiorniki małej retencji:¹⁰

- Witków – zlokalizowany w obrębie Witków, gmina Szprotawa, o powierzchni 1,0825 ha i pojemności użytkowej 10 tys. m³,
- Małomice – zlokalizowany w obrębie Małomice, gmina Małomice, o powierzchni 11,7 ha i pojemności 240 tys. m³.

4.5.7 Powódź

Został opracowany Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZRP), w którym analizowano m.in. dla gmin z Powiatu Żagańskiego ryzyko powodziowe pochodzące od zlewni rzeki Bóbr (gminy: Żagań-miejska, Żagań-wiejska, Iłowa, Małomice, Szprotawa, Niegosławice). Dla gmin: Gozdnicza, Brzeźnica i

¹⁰ Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Lwówku Śląskim

Wymiarki, ze względu na brak map zagrożenia i map ryzyka powodziowego (na obszarach tych gmin nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią) nie można było wykonać analizy rozkładu ryzyka powodziowego.

W PZRP, w regionie wodnym Środkowej Odry wyznaczono obszary, które sklasyfikowano według 5-stopniowej skali ryzyka powodziowego. Są to poziomy ryzyka: bardzo wysoki, wysoki, umiarkowany, niski i bardzo niski. Odpowiednio obszary gmin Powiatu Żagańskiego zostały zaklasyfikowane z następującym zintegrowanym ryzykiem powodziowym:

- gmina Żagań-miejska: zidentyfikowano bardzo wysoki poziom zintegrowanego ryzyka powodziowego,
- gminy Szprotawa i Żagań-wiejska: zidentyfikowano wysoki poziom zintegrowanego ryzyka powodziowego,
- gmina Małomice: zidentyfikowano umiarkowany poziom zintegrowanego ryzyka powodziowego,
- gminy Iłowa i Szprotawa: zidentyfikowano bardzo niski poziom zintegrowanego ryzyka powodziowego.

Istotne znaczenie miało określenie obszarów problemowych tzw. HotSpotów (HS), do których w pierwszej kolejności skierowane powinny zostać działania ograniczające zagrożenie powodziowe. Obszary problemowe w zlewniach planistycznych wyodrębniano na podstawie analizy rozkładu przestrzennego zagrożenia i ryzyka powodziowego, analizując rozkład zintegrowanego ryzyka powodziowego.

W zlewni planistycznej Bobru w regionie wodnym Środkowej Odry na terenie powiatu żagańskiego wyodrębniono na obszary problemowe:

- HS Żagań – w Żaganiu ryzyko zintegrowane kształtuje się na poziomie bardzo wysokim i wysokim. Zagrożenie powodziowe w mieście jest spowodowane występowaniem połączenia dwóch rzek – Bobru i jej lewostronnego dopływu rzeki Czernej Wielkiej. Dodatkowo powyżej miasta do rzeki Bóbr uchodzi Kwisa oraz Szprotawa. W wyniku nakładania się fal powodziowych z poszczególnych dopływów zaobserwowano bardzo wysoki poziom zagrożenia powodziowego, co w zestawieniu z gęstą zabudową gospodarczą, mieszkaniową i komunikacyjną na rozpatrywanym obszarze skutkuje bardzo wysokim poziomem ryzyka powodziowego. Przepływ o prawdopodobieństwie 10% stanowi już poważne zagrożenie dla tkanki miejskiej pokrywając zalewem budynki zamieszkałe przez ok. 160 osób. Przy niskim prawdopodobieństwie powodzi liczba poszkodowanych sięga blisko 4200 osób, a znaczna część miasta z obszarami przemysłowymi i węzłem komunikacyjnym znajduje się pod wodą.
- HS Szprotawa – poziom zagrożenia powodziowego w gminie Szprotawa oszacowano jako wysoki. W samej Szprotawie poziom ryzyka zintegrowanego kształtuje się na poziomie bardzo wysokim i wysokim. Zagrożenie powodziowe pochodzi od rzeki Bóbr i rzeki Szprotawy, będącej prawostronnym dopływem Bobru, do którego uchodzi bezpośrednio w m. Szprotawa, powodując tam największe potencjalne straty w obszarze zabudowy mieszkalnej. Równie duże straty powstają poniżej ujścia, w wyniku wystąpienia wód na prawym brzegu. Zagrożenie powodziowe powstaje również poniżej m. Szprotawa, na brzegu prawym, gdzie na obszarze zalewowym znajdują się podmiejskie zabudowania. Bóbr wylewając na brzeg prawy w km 100,4-102,0 powoduje przelanie wody obniżeniem Rzeki Kościuszki do Szprotawy w km 2,0 otaczając zalewem prawobrzeżną część ścisłego centrum miasta. Wiele budynków zalanych na wysokość przekraczającą 2 m. Zagrożone zalaniem są także tereny przemysłowe położone pomiędzy Bobrem a Szprotawą oraz ważne szlaki komunikacyjne wewnątrz miasta.

Według map zagrożenia powodziowego (MZP) i map ryzyka powodziowego (MRP) teren Powiatu Żagańskiego (obszary zlokalizowane wzdłuż rzek: Bóbr, Kwisa, Szprotawa i Czarna Wielka) znajduje się:

- w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($Q_{10\%}$) oraz na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($Q_{1\%}$),
- w obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($Q_{0,2\%}$)
- oraz wybrane obszary w opracowanym wariancie – całkowitego zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego, który określa zagrożenie powodziowe wynikające z możliwości awarii odcinka obwałowania.

Szczegółowe mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego dostępne są na stronie mapy.isok.gov.pl. oraz w Starostwie Powiatowym w Żaganiu.

Przed ewentualną powodzią mieszkańców powiatu chronią wały przeciwpowodziowe. Stan techniczny w większości przypadków oceniany jest jako dobry lub dostateczny. Wyjątek stanowi rzeka Kwisa i rzeka Bóbr w miejscowości Miodnica, gdzie stan techniczny oceniany jest jako nieodpowiedni. Wykaz wałów na terenie powiatu przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 22 Wykaz wałów przeciwpowodziowych

Lp.	Rzeka (miejscowość, gmina)	Kilometraż rzeki / Obwałowań
1	Szprotawa – Sucha 1P, gm. Szprotawa	10,7-17,9 / 0,0-7,2
2	Szprotawa – Rudziny 1L, gm. Szprotawa	12,1-17,9 / 0,0-5,1
3	Bóbr – Żeliszaw – Małomice 21La, gm. Małomice	87,0-94,4 / 0,0-0,2
4	Bóbr – Żeliszaw – Małomice 23L, gm. Małomice	87,0-94,4 / 0,0-0,905
5	Bóbr – Żeliszaw – Małomice 24L, gm. Małomice	87,0-94,4 / 0,0-0,453
6	Bóbr – Żeliszaw – Małomice 25L, gm. Małomice	87,0-94,4 / 0,0-0,741
7	Bóbr – Żeliszaw – Małomice 26L, gm. Małomice	87,0-94,4 / 0,0-0,153
8	Bóbr – Żeliszaw – Małomice 27L, gm. Małomice	87,0-94,4 / 0,0-0,262
9	Bóbr – Żeliszaw – Małomice 28L, gm. Małomice	87,0-94,4 / 0,0-0,698
10	Bóbr – Szprotawa 29L, gm. Szprotawa	96,4-97,9 / 0,0-1,422
11	Bóbr – Nowa Kopernia 30L, gm. Szprotawa	99,8-104,0 / 0,0-4,010
12	Bóbr – Sieraków – Buczek 33L, gm. Szprotawa	112,4-117,5 / 0,0-2,392
13	Bóbr – Sieraków – Buczek 34L, gm. Szprotawa	112,4-117,5 / 0,0-1,715
14	Bóbr – Sieraków – Buczek 34La, gm. Szprotawa	112,4-117,5 / 0,0-0,400
15	Bóbr – Szprotawa 29P, gm. Szprotawa	96,0-97,4 / 0,0-0,450
16	Bóbr – Szprotawa 30P, gm. Szprotawa	96,0-97,4 / 0,0-0,198
17	Bóbr – Dziećmiarowice 31P, gm. Szprotawa	101,4-109,2 / 0,0-6,730
18	Bóbr – Leszno Górne 33P, gm. Szprotawa	114,3-115,5 / 0,0-0,134
19	Bóbr – Leszno Górne 33Pa, gm. Szprotawa	114,3-115,5 / 0,0-0,100
20	Kwisa – Rudawica 3P, gm. Żagań	5,9-9,4 / 0,0-4,300
21	Kwisa – Trzebów 1L, gm. Żagań	2,0-4,1 / 0,0-2,2
22	Kwisa – Dobre n/Kwisą 2L, gm. Żagań	7,9-8,1 / 0,0-0,250
23	17P, rzeka Bóbr – Gorzupia, gm. Żagań	57,9-58,6 / 0,0-0,600
24	16P, rzeka Bóbr – Gorzupia Dolna, gm. Żagań	56,9-57,2 / 0,0-0,303
25	15P, rzeka Bóbr – Gorzupia Dolna, gm. Żagań	56,2-56,5 / 0,0-0,400
26	15L, rzeka Bóbr – Gryżyce, gm. Żagań	62,2-62,4 / 0,0-0,341
27	14L, rzeka Bóbr – Gorzupia, gm. Żagań	59,6-61,5 / 0,0-2,117
28	13La, rzeka Bóbr – Gorzupia, gm. Żagań	57,6-58,0 / 0,0-0,223
29	19L, rzeka Bóbr – Gryżyce, gm. Żagań	68,4-68,6 / 0,0-0,400
30	18La, rzeka Bóbr – Gryżyce, gm. Żagań	64,8-64,9 / 0,0-0,170
31	18L, rzeka Bóbr – Gryżyce, gm. Żagań	63,8-64,9 / 0,0-0,959
32	17Pa, rzeka Bóbr – Gorzupia, gm. Żagań	57,6-57,2 / 0,0-0,110
33	12L, rzeka Bóbr – Gorzupia, gm. Żagań	56,3-57,8 / 0,0-1,894
34	13L, rzeka Bóbr – Gorzupia, gm. Żagań	57,8-60,8 / 0,0-2,682
35	27P, rzeka Bóbr – Żagań, gm. Żagań	79,4-79,9 / 0,0-0,480
36	26P, rzeka Bóbr – Żagań, gm. Żagań	78,0-78,1 / 0,0-0,196
37	18P, rzeka Bóbr – Miodnica, gm. Żagań	60,0-62,1 / 0,0-2,500
38	21P, rzeka Bóbr – Miodnica, gm. Żagań	64,4-64,7 / 0,0-0,380
39	19P, rzeka Bóbr – Miodnica, gm. Żagań	62,2-63,2 / 0,0-1,086
40	25P, rzeka Bóbr – Miodnica, gm. Żagań	67,2-67,7 / 0,0-0,870
41	22P, rzeka Bóbr – Miodnica, gm. Żagań	65,1-65,4 / 0,0-0,388
42	23P, rzeka Bóbr – Miodnica, gm. Żagań	65,6-65,8 / 0,0-0,200
43	20P, rzeka Bóbr – Miodnica, gm. Żagań	63,3-66,0 / 0,0-1,980
44	21P, rzeka Bóbr – Miodnica, gm. Żagań	64,4-64,7 / 0,0-0,764

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

4.5.8 Susza

Zapobieganie suszy jest istotne, gdyż susza powoduje przesuszenie gleby, zmniejszenie lub całkowite zniszczenie upraw, zmniejszenie zasobów wody pitnej, a także zwiększone prawdopodobieństwo występowania pożarów.

Dla oceny zagrożenia suszą w Polsce został utworzony System Monitoringu Suszy Rolniczej, który na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu opracował „Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Środkowej Odry, Izery, Metuje, Łaby i Ostrożnicy (Upa), Orlicy i Morawy”. Celem opracowania dokumentu jest zidentyfikowanie obszarów najbardziej narażonych na wystąpienie zjawiska suszy, wskazanie rodzaju zagrożeń oraz wypracowanie metod przeciwdziałania jego skutkom.

Susza, to zjawisko ciągle o zasięgu regionalnym, objawiającym się tymczasowym ograniczeniem dostępności wody; susza definiowana jest także jako katastrofa naturalna. W zależności od czynników wpływających na rozwój intensywności i zasięgu suszy, możemy mówić o czterech, powiązanych ze sobą przyczynowo-skutkowo, typach:

- susza atmosferyczna (meteorologiczna) – charakteryzuje ją niedobór opadów, skutkujących zwiększoną ewapotranspiracją, obniżeniem lustra wód powierzchniowych, a także zmniejszenie ilości wody glebowej,
- susza rolnicza – ograniczenie dostępności wody dla roślin, co prowadzi do ich stopniowego obumierania i spadku produkcji roślinnej,
- susza hydrologiczna – charakteryzuje się obniżeniem zasobów wody rzekach oraz w naturalnych i sztucznych zbiornikach wodnych,
- susza hydrogeologiczna – długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych.

Wyróżnia się także tzw. suszę gospodarczą, która na skutek niedoborów opadów a w konsekwencji przesuszenia gleb, obniżenia przepływu w ciekach w istotny sposób wpływa na względy ekonomiczne, społeczne bądź rolnicze.

Tabela 23 Poziom zagrożenia wszystkimi typami suszy dla poszczególnych gmin

Nazwa gminy	obszary zagrożone wszystkimi typami suszy (% powierzchni gminy)				
	brak	umiarkowany	znaczny	wysoki	bardzo wysoki
Gozdnica	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Żagań-miejska	0,0%	3,1%	66,2%	25,6%	5,1%
Brzeźnica	0,0%	0,0%	4,5%	95,5%	0,0%
Łłowa	0,0%	52,4%	6,8%	35,6%	5,2%
Małomice	0,0%	0,0%	48,0%	52,0%	0,0%
Niegosławice	0,0%	12,4%	55,7%	31,9%	0,0%
Szprotawa	0,0%	18,0%	46,0%	36,0%	0,0%
Wymiarki	0,0%	53,8%	10,9%	35,3%	0,0%
Żagań-wiejska	0,0%	3,3%	12,6%	79,8%	4,4%

Źródło: „Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Środkowej Odry, Izery, Metuje, Łaby i Ostrożnicy (Upa), Orlicy i Morawy” RZGW Wrocław.

Z powyższej tabeli wynika, że cała gmina Gozdnica jest zagrożona występowaniem jednego typu suszy. Również gminy Wymiarki i Łłowa zagrożone są występowaniem jednego typu suszy. W gminie miejskiej Żagań większość obszaru zagrożona jest występowaniem dwóch typów suszy. Podobna sytuacja jest w gminie Niegosławice i Szprotawa. Zagrożenie z trzech typów suszy występuje na większości obszaru gminy Brzeźnica, Małomice i gminie wiejskiej Żagań.

4.6 Gospodarka wodno-ściekowa

4.6.1 Sieć wodociągowa

Według danych z GUS długość sieci wodociągowej na terenie powiatu w 2017 roku wynosiła 665,1 km. Do sieci podłączonych było 77 430 mieszkańców powiatu, czyli z sieci wodociągowej korzystało 96% ogółu ludności powiatu.

W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące sieci wodociągowej.

Tabela 24 Sieć wodociągowa na terenie powiatu w 2017 roku

jednostka administracyjna	długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	ilość przyłączy [szt.]	ludność korzystająca z sieci * [os.]	korzystający z instalacji w ogółu ludności * [%]
Gozdnica	11,4	351	3128	98,6
Miasto Żagań	114,4	2610	26162	99,9
Brzeźnica	80,0	756	3409	90,9
Iłowa	70,8	1304	6245	89,7
Małomice	53,9	923	5016	95,3
Niegostawice	65,8	1053	4347	96,6
Szprotawa	141,9	2735	19608	92,6
Wymiarki	21,3	437	2227	95,4
Żagań	105,6	1928	7288	99,9
Powiat Żagański	665,1	12097	77430	96,0

* dane z 2016 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

4.6.2 Gminne ujęcia wód

Zbiorowe zaopatrzenie ludności powiatu w wodę opiera się na wodzie pochodzącej z ujęć podziemnych. Ludność zaopatrywana jest w wodę do spożycia przez 24 ujęcia. Wszystkie ujęcia posiadają stacje uzdatniania wody.

Tabela 25 Gminne ujęcia wody na terenie powiatu

miejsce ujęcia wody	Stratygrafia	liczba studni	Wydajność ujęcia [m ³ /h]	miejsowości obsługiwane przez ujęcie
Gmina Gozdnica				
Gozdnica	trzeciorzęd	2	50,0	Gozdnica
Gmina Miejska Żagań				
Żagań	czwartorzęd	6	385,0	Żagań
Teren oczyszczalni Ścieków. Żagań ul. Chrobrego 44	czwartorzęd	1	9,74	Oczyszczalnia ścieków w Żaganiu ul .B. Chrobrego 44
Gmina Brzeźnica				
Brzeźnica	trzeciorzęd	1	36	Brzeźnica, Karczówka, Stanów, Wichów, Przylaski, Studnice, Chotków, Wrzesiny
Chotków	-	2	30,7	Chotków
Jabłonów	czwartorzęd	1	8,6	Jabłonów
Gmina Iłowa				
Iłowa	czwartorzęd	3	180,0	Iłowa, Czerna
Szczepanów	trzeciorzęd	3	90,0	Szczepanów, Jankowa Żagańska , Wilkowisko, Żaganiec
Gmina Małomice				
Śliwnik	trzeciorzęd	2	52,0	miasto Małomice, Śliwnik, Żeliszaw, Lubiechów
Chichy	trzeciorzęd	2	27,0	Chichy, Bobrzany, Janowiec
Gmina Niegostawice				
Gościeszowice	czwartorzęd	3	122,0	Gościeszowice, Międzyzlesie, Mycielin, Niegostawice, Rudziny, Sucha Dolna, Krzywczyce, Przeclaw

miejsce ujęcia wody	Stratygrafia	liczba studni	Wydajność ujęcia [m ³ /h]	miejsowości obsługiwane przez ujęcie
Stara Jabłona	czwartorzęd	1	7,865	Stara Jabłona, Bukowica, Nowa Jabłona, Nowy Dwór, Jurzyn, Wilczyce, Zimna Brzeźnica
Gmina Szprotawa				
ul. Kraszewskiego działka nr 317/2, 348 i 511/2 obręb Szprotawa	czwartorzęd	6	527,0	Szprotawa, Wiechlice, Leszno Górne, Leszno Dolne, Nowa Kopernia, Henryków Cieciszów, Dziećmiarowice, Bobrowice, Biernatów, Sieraków, Polkowiczki, Kartowice, Szprotawka, Pasterzowice
działka nr 320/4 obręb Borowina	czwartorzęd	2	30,0	Borowina
działka nr 266/8 obręb Dzikowice	czwartorzęd	3	48,0	Dzikowice
działka nr 4/28 obręb Siecieborzyce	czwartorzęd	3	50,0	Siecieborzyce, Witków, Rusinów
Gmina Wymiarki				
Borowe (Gmina Iłowa)	czwartorzęd	3	135,0	W gminie Wymiarki: Wymiarki, Witoszyn, Witoszyn Górny, Lutynka, Silno Małe W gminie Iłowa - Borowe
Gmina Żagań				
Rudawica	czwartorzęd	2	112,0	Rudawica, Trzebów
Jelenin	czwartorzęd	2	100,0	Jelenin
Marysin	czwartorzęd	1	10,6	Marysin
Dzietrzychowice	czwartorzęd	3	123,0	Dzietrzychowice
Miodnica	czwartorzęd	3	170,0	Miodnica, Pożarów, Stary Żagań, Gorzupia Dolna, Dybów
Tomaszowo	czwartorzęd	3	655,0	Tomaszowo, Bożnów
Chrobrow	czwartorzęd	2	220,0	Chrobrow, Bukowina, Bobrzańska, Stara Kopernia, Kocin, Nieradza

Źródło: Urzędy Miast i Gmin Powiatu Żagańskiego, ŻWIK Sp. z o.o. w Żaganiu.

Według danych udostępnionych przez PGWWP RZGW we Wrocławiu i Starostwo Powiatowe w Żaganiu na terenie powiatu zostały wyznaczone 4 strefy ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych i powierzchniowych.

Tabela 26 Tereny ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód podziemnych i powierzchniowych na terenie powiatu według obowiązujących decyzji wodnoprawnych

Lokalizacja	Właściciel	Rodzaj strefy	Data wydania	Data wydania
Gozdnica działka nr 1 oraz nr 90	Gozdnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. 3 Maja 6, 68-1630 Gozdnica	Strefa ochrony bezpośredniej	31.12.2015r.	Bezterminowo
działka nr 152/3, obręb Stara Jabłona	Samorządowy Zakład Komunalny w Niegosławicach, 67-312 Niegosławice	Strefa ochrony bezpośredniej	21.12.2017r.	Bezterminowo
działka nr 700/3 i 705/1 w Gościeszowicach	Samorządowy Zakład Komunalny w Niegosławicach, 67-312 Niegosławice	Strefa ochrony bezpośredniej	21.12.2017r.	Bezterminowo
działka nr 258/25 obręb Bobrzany, gm. Małomice	OVOTEK Sp. z o.o. Lasocice, ul. Szkolna 3 64-100 Leszno	Strefa ochrony bezpośredniej	2013 rok	Bezterminowo

Źródło: PGWWP RZGW we Wrocławiu, Starostwo Powiatowe w Żaganiu.

4.6.3 Zużycie wody

W 2017 roku ogólne zużycie wody wynosiło 4 414,6 dam³ i było niższe o 16,4% niż rok wcześniej. Spadek ten wynikał z mniejszego zużycia wody w rolnictwie i leśnictwie oraz w przemyśle. Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem wynosił 6,5%. Średnie zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu kształtowało się w 2017 roku na poziomie 54,9 m³ i było niższe od zużycia wody w 2016 roku o 10,4 m³. Największe zużycie

wody na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Łowa (173,1 m³/os) a najniższe w gminie Niegostawice (28,7 m³/os).

Tabela 27 Zużycie wody

Zużycie wody	Jednostka	2017 rok
ogółem	dam ³	4414,6
przemysł		289,0
rolnictwo i leśnictwo		1382,0
eksploatacja sieci wodociągowej		2743,6
eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe		2232,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

4.6.4 Jakość wód w wodociągach

Woda przeznaczona do zbiorowego zaopatrzenia ludności w powiecie żagańskim jest ujmowana z ujęć podziemnych. Nadzorem objętych były 23 urządzenia wodociągowe, które zaopatrywały w wodę do spożycia 78 577 osób, co stanowi 97,6 % wszystkich mieszkańców powiatu. Badania obejmowały oznaczenia: organoleptyczne, fizyczne, chemiczne i mikrobiologiczne. Przedsiębiorstwa wodociągowe prowadziły również badania próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej wynikającej z obowiązujących przepisów. Na terenie powiatu żagańskiego z 23 urządzeń wodociągowych zaopatrywanych w wodę do spożycia (stan na 31.12.2017 r.) o odpowiedniej jakości korzystało – 75 433 osób (98,6%) natomiast 3 144 osób (3,99%) zaopatrywanych w wodę o parametrach niezgodnych z wymogami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U 2017 poz. 2294) z uwagi na przekroczenie parametru fizykochemicznego: mangan dot. wodociągu publicznego w Gozdnicy (gmina o statusie miejskim). W stosunku do administratora wodociągu GPWiK Sp. z o.o. prowadzone jest postępowanie administracyjne. Na chwilę obecną na wodociągu prowadzona jest modernizacja obiektu.¹¹

4.6.5 Sieć kanalizacyjna

Według danych z GUS długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu w 2017 roku wynosiła 417,6 km. Do sieci podłączonych było 55 395 mieszkańców powiatu. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 68,7% ogółu ludności powiatu. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące sieci kanalizacyjnej.

Tabela 28 Sieć kanalizacyjna na terenie powiatu w 2017 roku

jednostka administracyjna	długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	ilość przyłączy kanalizacyjnych [szt.]	ludność korzystająca z sieci* [os.]	korzystający z instalacji w ogółu ludności* [%]
Gozdnica	11,7	338	2664	84,0
Miasto Żagań	113,8	2239	23009	87,9
Brzeźnica	2,5	31	404	10,8
Łowa	31,2	543	3009	43,2
Małomice	21,8	516	3467	65,8
Niegostawice	49,0	570	2222	49,4
Szprotawa	120,6	1965	13989	66,1
Wymiarki	1,9	31	143	6,1
Żagań	65,1	685	6488	88,9
Powiat Żagański	417,6	6928	55395	68,7

* dane z 2016 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

¹¹ Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żaganii

Na terenie powiatu funkcjonuje również kanalizacja deszczowa o łącznej długości 35,024 km. Na terenie poszczególnych gmin jej długość wynosi:

- Gmina Iłowa – 1,8 km,
- Gmina Szprotawa – 28,4 km,
- Gmina Wymiarki – 0,724 km,
- Gmina Małomice - 4,1 km.

Mieszkańcy niepodłączeni do sieci kanalizacyjnej gromadzą ścieki w zbiornikach bezodpływowych lub korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków. Zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych stanowią mogą nieuszczelnione szamba oraz ścieki pochodzące z nieprawidłowo użytkowanych przydomowych oczyszczalni. Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1289 ze zm.) gminy mają obowiązek prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tabela 29 Ilość zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu (wg stanu na koniec 2017 roku)

Gmina	Liczba zbiorników bezodpływowych	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków
Gozdnica	19	3
Miasto Żagań	1506	110
Brzeźnica	Brak danych	Brak danych
Iłowa	485	58
Małomice	272	246
Niegostawice	471	21
Szprotawa	399	118
Wymiarki	269	69
Żagań	541	135

Źródło: Urzędy Miast i Gmin Powiatu Żagańskiego.

4.6.6 Oczyszczalnie ścieków

Na terenie powiatu funkcjonuje 11 oczyszczalni ścieków komunalnych. Ich charakterystyka została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 30 Oczyszczalnie ścieków komunalnych na terenie powiatu

Lokalizacja	Miejscowości, z których dopływają ścieki do oczyszczalni	Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni	Rodzaj oczyszczalni	Projektowana przepustowość oczyszczalni maksymalna [m ³ /d]	Projektowana maksymalna wydajność oczyszczalni RLM
Gmina Gozdnica					
Gozdnica	Gozdnica	1800	Mechaniczno-biologiczna	1658	3600
Gmina Miejska Żagań i Gmina Wiejska Żagań					
Żagań, ul. Bolesława Chrobrego 44	Żagań, Bożnow, Dzierzychowice, Miodnica, Pożarów, Stary Żagań, Tomaszowo	31494	Mechaniczno-biologiczna z pogłębionym usuwaniem biogenów	25680	75000
Gmina Brzeźnica					
Brzeźnica	Brzeźnica	b.d	Mechaniczno-biologiczna	50	123
Wrzesiny	Wrzesiny	b.d	Mechaniczno-biologiczna	8	53
Chotków	Chotków	b.d	Mechaniczno-biologiczna	150	210
Gmina Iłowa					
Iłowa	Iłowa, Czyżówek	3680	PUB1	1500	10000
Gmina Małomice					
Małomice, ul. Lipowa 4	Małomice	3594	Biologiczna	610	4500

Lokalizacja	Miejscowości, z których dopływają ścieki do oczyszczalni	Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni	Rodzaj oczyszczalni	Projektowana przepustowość oczyszczalni maksymalna [m ³ /d]	Projektowana maksymalna wydajność oczyszczalni RLM
Gmina Niegosławice					
Niegosławice	Niegosławice, Przeclaw, Gościeszowice, Międzylesie	2384	Biologiczno-mechaniczna	500	4529
Gmina Szprotawa					
ul. Akacyjowa w Wiechlicach działka nr 21/7 obręb Dziećmiarowice	Szprotawa, częściowo Wiechlice (tzw. osiedle "Lotnisko"), Dziećmiarowice, Leszno Dolne, Leszno Górne,	14891	Mechaniczno - biologiczna	2750	37500
działka nr 285 obręb Długie	Długie	905	Mechaniczno - biologiczna	130	24,75
Gmina Wymiarki					
Wymiarki	Wymiarki	338	Mechaniczno - biologiczna	150	1200

PUB1–oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu (N), fosforu (P) spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji ≥ 100000 RLM

Źródło: Urzędy Miast i Gmin Powiatu Żagańskiego, ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganii.

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG dotyczących oczyszczania ścieków komunalnych jest Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych. Celem Programu, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. Wykaz aglomeracji i wymaganych zadań jest aktualizowany. Wykaz wyznaczonych na terenie powiatu aglomeracji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31 Wykaz aglomeracji ujętych w AKPOŚK2017 na terenie Powiatu Żagańskiego

Id. nazwa aglomeracji	RLM aglomeracji zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem	RLM rzeczywista	liczba rzeczywistych mieszkańców w aglomeracji	liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych	liczba mieszkańców korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego [% RLM]
PLLU053 Gozdnica	3128	3025	3025	1600	1414	11	53
PLLU005 Żagań	41721	44451	32775	28878	3730	167	91
PLLU025 Iłowa	4000	4014	3869	3724	116	28	96
PLLU035 Małomice	3676	3591	3591	3541	50	0	99
PLLU055 Niegosławice	2539	2473	2473	2473	0	0	100
PLLU009 Szprotawa	16464	17011	16426	16176	0	250	99

Źródło: Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych – AKPOŚK 2017.

W Aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych - AKPOŚK 2017, w załączniku nr 2 Wykaz aglomeracji oraz przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2017 (dokument zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 31.07.2017r.) aglomeracje:

- Gozdnica zaplanowała działania polegające na rozdzieleniu kanalizacji ogólnospławnej na kanalizację sanitarną i deszczową w Gozdnicy (II etap),

- Żagań zaplanowała modernizację sieci kanalizacyjnej oraz modernizację części mechanicznej, biologicznej oraz osadowej oczyszczalni ścieków w Żaganii, wykorzystanie istniejących osadników oczyszczalni jako retencji, wymiana układów elektrycznych i AKPiA,
- Iłowa zaplanowała rozbudowę sieci kanalizacyjnej przy ul. Sportowej i Dębowej w Iłowej,
- Małomice zaplanowała budowę sieci kanalizacji sanitarnej oraz modernizację oczyszczalni ścieków,
- Niegosławice zaplanowała rozbudowę mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków komunalnych w Niegosławicach.

Poza oczyszczalniami komunalnymi funkcjonuje również przemysłowa oczyszczalnia ścieków. Podstawowe dane przedstawiono w tabeli.

Tabela 32 Przemysłowa oczyszczalnia ścieków

Nazwa oczyszczalni, lokalizacja	Rodzaj oczyszczalni	Średnia przepustowość	Bezpośredni odbiornik ścieków oczyszczonych
Raeuchle Sp. z o. o.	Biologiczno-mechaniczno-chemiczna	210 m ³ /d	Rzeka Bóbr w km 111+200

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żaganii.

Działalność kontrolna WIOŚ w Zielonej Górze

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze w ramach swojej działalności przeprowadził kontrole w zakładach przemysłowych na terenie powiatu w zakresie przestrzegania norm i przepisów prawnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. W latach 2012-2015 przeprowadził 48 kontroli i wykryto 27 nieprawidłowości, które najczęściej dotyczyły:

- nie przesyłania wyników wykonanych pomiarów automonitoringowych ilości pobranej wody podziemnej oraz ilości i jakości wód popłucznych wprowadzanych do środowiska,
- nie została wykonana wymagana liczba badań jakości wód popłucznych, ścieków,
- przekroczona została dopuszczalna wielkość poboru wód.

4.7 Zasoby geologiczne

Według „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2017 roku” opracowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy na terenie powiatu znajdują się złoża węgla brunatnego, piasków i żwirów, glin ogniotrwałych, surowców szklarskich, piasków kwarcowych do produkcji betonów komórkowych oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej. Eksploatacja prowadzona jest na siedmiu złożach, na trzech złożach eksploatacja odbywa się okresowo. Szczegółowy wykaz złóż kopalin na terenie powiatu żagańskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33 Wykaz złóż kopalin

Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
		geologiczne bilansowe i pozabilansowe	przemysłowe	
Węgiel brunatny				
Przyjaźń Narodów - szyb Henryk	Z	540	-	-
Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Piaski i żwiry				
Bobrowice k/Szprotawy	P	3668	-	-
Dobre	R	5642	-	-
Dzieńmiarowice	R	1008	-	-
Dzieńmiarowice-E	Z	76	-	-
Gozdnicza	E	4607	4468	16
Gozdnicza - Wydma	Z	434	-	-
Grajówka - Zbiornik p. N	Z	19446	-	-
Grajówka - Zbiornik p. S	E	57679	1451	618

Lutyńka	R	1362	-	-
Łozy II	T	1820	239	-
Miodnica	R	14675	-	-
Nowogród Bobrzański – Zb. Gorzupia Dln.	E	7932	4772	168
Nowogród Bobrzański Zb. P. Bobrówka	T	8316	6139	-
Nowogród Bobrzański - Zbiornik	P	367790	-	-
Popowice	R	528	-	-
Rudziny	E	597	597	359
Sieraków	Z	4907	-	-
Sieraków - N	T	229	-	-
Sieraków TD	R	211	-	-
Sucha Dolna	R	448	-	-
Żimna Brzeźnica	E	1185	1185	261
Żimna Brzeźnica I	R	702	-	-
Żaganiec	R	220	-	-
Żagań - Miodnica	E	10190	9474	813
Żagań - Trzebów	R	1644	-	-
Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Gliny ogniotworne				
Małomice I	Z	328	-	-
Małomice II	R	990	-	-
Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Surowce szklarskie				
Lutyńka – Soczewka I	Z	Tylko pzb.	-	-
Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. m³)		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Piaski kwarcowe do produkcji betonów komórkowych				
Dzikowice	P	5986	-	-
Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. m³)		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Surowce ilaste ceramiki budowlanej				
Bobrzany (dla ceg. Małomice)	Z	1614	-	-
Borowe	R	1222	873	-
Gozdnica	E	2630	2297	36
Gozdnica Rejon III, I	Z	1346	-	-
Gozdnica Południe	R	47	-	-
Klinkier	R	27	-	-
Łukowice I	Z	234	-	-
Pruszków	Z	69	-	-
Żagań	Z	986	-	-

E - złoża zagospodarowane, eksploatowane

P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie

R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo,

T- złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Z - złoża zaniechane

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2017 r.” Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy.

Starosta udziela koncesji na wydobycie kopaliny z obszaru udokumentowanego złoża o powierzchni nie przekraczającej 2 ha i wydobycia nie przekraczającego 20 000 m³ na rok, a działalność będzie prowadzona metodą odkrywkową oraz bez użycia środków strzałowych. Na większe powierzchnie złoża koncesji udziela Marszałek Województwa. Ponadto Marszałek Województwa udziela koncesji dla złóż o powierzchni poniżej 2 ha, w przypadku, kiedy planowane wydobycie przekracza 20 000 m³ na rok.

W poniższej tabeli zestawiono obowiązujące koncesje na wydobywanie kopaliny wydane przez Marszałka Województwa Lubuskiego i Starostę Powiatu Żagańskiego.

Tabela 34 Wykaz wydanych koncesji na wydobywanie kopaliny

Lp.	Nazwa złoża	Położenie	Powierzchnia objęta eksploatacją [ha]	Rodzaj kopaliny	Termin ważności koncesji
Koncesje wydane przez Marszałka Województwa Lubuskiego					
1.	Nowogród Bobrzański Zbiornik Pole Gorzupia Dolna	Gorzupia Dolna	56,3	Kruszywo	31.12.2022 r.
2.	Grajówka Zbiornik Pole S	Gryżyce	53,0	Kruszywo	31.12.2023 r.
3.	Żagań-Miodnica	Gryżyce	95,2	Kruszywo	05.08.2023 r.
4.	Łozy II	Łozy	4,1	Kruszywo	31.12.2019 r.
5.	Rudziny	Rudziny	11,7	Kruszywo	31.12.2026 r.
6.	Zimna Brzeźnica	Zimna Brzeźnica	5,7	Kruszywo	19.03.2022 r.
7.	Nowogród Bobrzański Zbiornik Pole Bobrówka	Gryżyce	34,7	Kruszywo	19.03.2027 r.
8.	Borowe	Borowe	6,7	Surowce ilaste	31.12.2041 r.
9.	Gozdnica	Gozdnica	120,7	Surowce ilaste	06.07.2019 r.
Koncesje wydane przez Starostę Żagańskiego					
1.	SIERAKÓW N	67-321 Leszno Górne, Sieraków działka nr 10	1,9495	Kruszywo naturalne	31.12.2045 r.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Starostwo Powiatowe w Żaganiu.

Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. 2017 poz. 1161) w odniesieniu do działalności górniczej, starosta po wcześniejszym uzyskaniu opinii właściwego dyrektora okręgowego urzędu górniczego wydaje decyzje o uznaniu rekultywacji za zakończoną. W latach 2012-2017 roku Starosta Żagański wydał łącznie sześć tego rodzaju decyzji:

- decyzja nr G.6122.01.2013 z dnia 3.06.2013 r. dla obszaru eksploatacyjnego kopalni kruszywa "Gryżyce",
- decyzja nr G.6122.07.2013 z dnia 6.10.2014 r. dla obszaru eksploatacyjnego kopalni kruszywa "Gryżyce",
- decyzja nr G.6122.7.1.2016 z dnia 19.04.2017 r. dla obszaru eksploatacyjnego kopalni kruszywa „Gryżyce”,
- decyzja nr G.6122.01.2014 z dnia 2.06.2014 r. dla obszaru eksploatacyjnego złoża kruszywa naturalnego „Żagań-Miodnica”,
- decyzja nr G.6122.4.2015 z dnia 21.12.2015 r. dla obszaru eksploatacyjnego złoża kruszywa naturalnego „Gorzupia Dolna”,
- decyzja nr G.6122.6.2016 z dnia 21.09.2016 r. dla obszaru eksploatacyjnego złoża "Łozy II".

Z końcem 2017 roku powierzchnia gruntów zdewastowanych (wymagających rekultywacji) na terenie powiatu wynosiła 197,1537 ha.

Poważnym problemem może być wydobywanie kopalin bez koncesji. Takie wydobywanie może powodować marnotrawienie bogactw naturalnych w wyniku nieracjonalnego gospodarowania złożami. Dochodzi do niszczenia środowiska poprzez degradację gruntów i stworzenie warunków do nielegalnego składowania odpadów. Skutki mogą być również finansowe, mniejsze przychody Państwa i samorządów, a także szara strefa działalności gospodarczej i zatrudnienia powoduje nieuczciwą konkurencję.

Starosta Powiatu Żagańskiego oraz Marszałek Województwa Lubuskiego prowadzą kontrole dotyczące przestrzegania zapisów zawartych w koncesjach na wydobywanie kopalin.

4.8 Gleby

Wśród gruntów ornych znaczną część zajmują gleby kompleksu żytniego, zaliczanego do typu gleb brunatnych i pseudobielicowych. Rolniczy charakter mają gminy Brzeźnica i Niegosławice. Gleby tej ostatniej charakteryzują się najlepszym wskaźnikiem bonitacji w województwie lubuskim.

Poszczególne typy gleb w powiecie żagańskim to przede wszystkim:

- gleby bielicowe i pseudobielicowe - pokrywają największy obszar. Są one wykształcone na najmniej zasobnych, luźnych utworach piaszczystych lub słabogliniastych. Pod względem bonitacyjnym wartość tych gleb mieści się w V i VI klasie. Dla rolnictwa gleby te nie mają większego znaczenia, pokryte są głównie lasami.
- gleby brunatne - większe ich skupienie występuje na terenie gminy Żagań. Należą one do najlepszych gleb województwa, a ich wartość bonitacyjna odpowiada II, III i IV klasie.

Wśród gruntów ornych powiatu wydzielono 4 kompleksy przydatności rolniczej gruntów ornych:

- Gleby kompleksu pszennego dobrego obejmują gleby klasy IIIa i IIIb, występują głównie w gminach: Brzeźnica, Niegosławice, Szprotawa i Żagań. Na glebach tego kompleksu udają się wszystkie rośliny uprawne, lecz otrzymanie wysokich plonów zależne jest m.in. od pogody.
- Kompleks żytni bardzo dobry - największe powierzchnie występują w gminach: Szprotawa i Żagań. Kompleks ten, w zależności od stopnia agrotechniki, przydatny jest do uprawy niemalże wszystkich roślin, przy gospodarce ekstensywnej najlepsze plony uzyskuje się z produkcji ziemniaków i żyta.
- Kompleks żytni dobry obejmuje gleby o wszechstronnej przydatności rolniczej. Większe obszary tego kompleksu występują w gminach: Szprotawa i Żagań.
- Kompleks żytni słaby - są to gleby na ogół zawodne w produkcji rolnej, ze względu na słabo rozwinięty kompleks sorpcyjny i dużą przepuszczalność. Największe powierzchnie można spotkać w gminach: Szprotawa i Żagań.

Badaniem odczynu gleby, potrzeb jej wapnowania i zawartości w makroelementy zajmuje się Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gorzowie Wlkp., która w latach 2016-2017 na zlecenie indywidualnych rolników z terenu powiatu przeprowadziła badania gleb na powierzchni 3 674,81 ha użytków rolnych, skąd pobrano łącznie 1 444 próbek.

Odczyn gleb zależy od wielu czynników, takich jak: rodzaj skały macierzystej, skład granulometryczny, warunki przyrodnicze i zabiegi agrotechniczne. Odczyn gleb ma bezpośredni wpływ na wzrost, rozwój i plonowanie roślin. Warunkiem prawidłowego rozwoju roślin jest zapewnienie optymalnego lub tolerowanego przez nie zakresu odczynu. Optymalny zakres odczynu dla większości roślin mieści się w przedziale pH od 5,5 do 6,5, a dla roślin wrażliwych na zakwaszenie w zakresie pH 6,5–7,0.

Skutkiem zakwaszenia gleb jest utrudnione pobieranie przez roślinę składników pokarmowych. Bardziej uaktywniają się toksyczne związki glinu, manganu, żelaza oraz wzrasta pobieranie metali ciężkich: ołowiu i kadmu. Prowadzi to do zmniejszenia plonów roślin uprawnych i pogorszenia jakości uzyskanych produktów, nawet przy prawidłowym nawożeniu mineralnym innymi składnikami. Zabiegiem niezbędnym do zrównoważenia zakwaszenia gleb wywołanego stosowaniem nawozów jest wapnowanie. Wapnowanie ma wszechstronny i korzystny wpływ na właściwości fizyczno-chemiczne i biologiczne gleby. Wpływa na tworzenie żyzności gleby, czynnika umożliwiającego uzyskiwanie wysokich plonów i efektywnego nawożenia NPK. Aby wapnowanie spełniało pożądaną rolę, musi być zastosowane w dawkach gwarantujących uzyskanie optymalnego odczynu dla uprawianych w zmianowaniu gatunków roślin.

Według badań OSChR większość przebadanych użytków rolnych miała lekko kwaśny odczyn. Natomiast wapnowanie w większości przypadków było zbędne.

Tabela 35 Odczyn i potrzeby wapnowania gleb na terenie powiatu, na podstawie wykonanych badań w latach 2016-2017

Odczyn	% przebadanych próbek	Potrzeby wapnowania	% przebadanych próbek
Bardzo kwaśny	15	Konieczne	13
Kwaśny	27	Potrzebne	14
Lekko kwaśny	44	Wskazane	16
Obojętny	12	Ograniczone	21
Zasadowy	2	Zbędne	36

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gorzowie Wlkp..

Fosfor jest niezbędnym pierwiastkiem dla rozwoju roślin. Jego optymalna zawartość w glebie wpływa dodatnio na pobieranie przez rośliny innych składników pokarmowych, głównie azotu.

Potas w roślinie jest regulatorem wielu procesów. Składnik ten ma wpływ na właściwą gospodarkę wodną i węglowodanową, na fotosyntezę, oddychanie, gospodarkę azotem, żelazem i manganem oraz aktywuje układy enzymatyczne. Nawożenie gleb potasem winno uwzględniać wymagania pokarmowe roślin, gdyż właściwe zaopatrzenie roślin w potas zwiększa ich reakcję na nawożenie azotem.

Magnez jest ważnym pierwiastkiem dla procesów życiowych rośliny. Jego istotna funkcja wynika głównie z tego, że jest składnikiem chlorofilu. Niedobór magnezu podczas wzrostu roślin powoduje spadek jakości i obniżenie plonów.

W przebadanych próbkach większość gleb charakteryzowała się średnią zawartością fosforu i potasu oraz bardzo wysoką zawartością magnezu.

Tabela 36 Zasobność gleb w makroelementy na terenie powiatu, na podstawie badań w latach 2016-2017

Zawartość fosforu	% przebadanych próbek	Zawartość potasu	% przebadanych próbek	Zawartość magnezu	% przebadanych próbek
Bardzo niska	1	Bardzo niska	6	Bardzo niska	5
Niska	14	Niska	23	Niska	11
Średnia	30	Średnia	28	Średnia	26
Wysoka	28	Wysoka	20	Wysoka	25
Bardzo wysoka	27	Bardzo wysoka	23	Bardzo wysoka	33

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gorzowie Wlkp..

Na terenie powiatu największą powierzchnie zajmują grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione (48,8%) oraz użytki rolne – 44% powierzchni powiatu.

Ostatnie dane dotyczące rolnictwa pochodzą z Narodowego spisu rolnego, który był prowadzony w 2010 roku. Wówczas na terenie powiatu funkcjonowało 3 506 gospodarstw rolnych. Dominowały bardzo małe gospodarstwa rolne o powierzchni do 1 ha, które stanowiły ponad 41,8% wszystkich gospodarstw.

Tabela 37 Ilość gospodarstw rolnych na terenie powiatu w 2010 roku

Gospodarstwa rolne ogółem [szt.]	<1 ha	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	>15 ha
3506	1465	996	363	202	480

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

4.8.1 Ochrona gleb w kontekście adaptacji do zmian klimatu

Strategia SPA 2020 wskazuje, iż przewidywane zmiany klimatyczne wpłyną w przyszłości niekorzystnie na zbiory i produkcję zwierzęcą. Będzie to przede wszystkim efekt wzrostu częstotliwości i intensywności zjawiska suszy, przez którą zmniejszy się zawartość materii organicznej

w glebie. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększa się zagrożenie suszą.

4.9 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Obecny system organizacyjno-prawny w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi jest dwuszczeblowy. Na poziomie województwa zostały skonstruowane regiony gospodarki odpadami komunalnymi, zaś na szczeblu gminy został zbudowany system w ramach regionu, do którego została ona przyporządkowana. Uchwałą nr XXIX/448/17 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 kwietnia 2017 r. została przyjęta „Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z planem inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych”. Plany gospodarki odpadami zawierają analizę aktualnego stanu, prognozowane zmiany i cele w zakresie gospodarki odpadami, określają kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami, a także kryteria rozmieszczenia obiektów i mocy przerobowych przyszłych instalacji do przetwarzania odpadów.

Według „Aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z planem inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych” Województwo Lubuskie zostało podzielone na 4 regiony. Gminy Wymiarki, Gozdnica, Iłowa, Żagań – wiejska, Żagań – miejska przynależą do regionu zachodniego, natomiast gminy Brzeźnica, Szprotawa, Małomice i Niegosławice przynależą do regionu wschodniego.

Aktualnie¹² Zarząd Województwa Lubuskiego jest na etapie zmiany "Aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem Inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych". Według projektu dokumentu województwo lubuskie zostanie podzielone na 2 regiony gospodarki odpadami komunalnymi - północny i południowy. Wszystkie gminy z powiatu żagańskiego będą przynależać do regionu południowego.

4.9.1 Gospodarka odpadami komunalnymi

4.9.1.1 Istniejący system gospodarki odpadami

Za organizację gospodarki odpadami komunalnymi odpowiedzialne są poszczególne gminy. Odpady komunalne odbierane są od mieszkańców przez firmy wyłonione w przetargach na odbiór i zagospodarowanie odpadów, z częstotliwością określoną w uchwałach gminnych.

Oprócz zbiórki odpadów „u źródła” mieszkańcy mają możliwość przekazania niektórych odpadów do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (tzw. PSZOK). PSZOKi stanowią jeden z kluczowych elementów niezbędnych dla realizacji założonych celów oraz prawidłowego funkcjonowania systemu gospodarki odpadami. Dla mieszkańców poszczególnych gmin funkcjonują następujące PSZOKi:

- gmina Szprotawa – ul. Kochanowskiego 2 w Szprotawie, ul. Przemysłowa w Wiechlicach,
- gmina Gozdnica - ul. 3 Maja 6 w Gozdnicy,
- gmina Niegosławice – m.Przeclaw,
- gmina Iłowa - ul. Żagańska w Iłowej,
- miasto Żagań - ul. Przyjaciół Żołnierza 62 w Żaganii,
- gmina Brzeźnica – ul. Zielonogórska 20a w Brzeźnicy,
- gmina Małomice – ul. Piastowska 19 w Małomicach.

Do punktów można za darmo oddawać następujące odpady: ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji i odpady zielone, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte baterie i akumulatory, budowlano – remontowe i rozbiórkowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte opony, chemikalia (farby, rozpuszczalniki), przeterminowane leki.

Na terenie gminy Wymiarki brak stacjonarnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Gmina ma podpisaną umowę z Przedsiębiorstwem Komunalnym „PEKOM” S.A. w Żarach, gdzie mieszkańcy mogą przekazywać odpady.

¹² według stanu na dzień 1 października 2018 roku.

Na terenie gminy Żagań PSZOK jest w trakcie realizacji. Jego lokalizacja planowana jest w m. Dzięrzychowice, a planowany termin otwarcia to 2019 rok.

Systemem odbioru odpadów komunalnych objętych jest ok. 94,8% mieszkańców powiatu, z czego ok. 78,8% mieszkańców zadeklarowało prowadzić selektywną zbiórkę odpadów. W poszczególnych gminach sytuacja wygląda następująco:

- Gmina Szprotawa – 95% złożyło deklarację, 90% prowadzi selektywną zbiórkę,
- Gmina Gozdnica – 100% złożyło deklarację, 74% prowadzi selektywną zbiórkę;
- Gmina Niegosławice – 100% złożyło deklarację, 98% prowadzi selektywną zbiórkę;
- Gmina Wymiarki – 100% złożyło deklarację, 61,48% prowadzi selektywną zbiórkę;
- Gmina Iłowa – 90% złożyło deklarację, 90% prowadzi selektywną zbiórkę,
- Gmina Żagań – 99% złożyło deklarację, 78% prowadzi selektywną zbiórkę,
- Gmina Brzeźnica – 84,86% złożyło deklaracje, 60,8% prowadzi selektywną zbiórkę,
- Gmina Miejska Żagań - 84,6% złożyło deklaracje, 62,3% prowadzi selektywną zbiórkę,
- Gmina Małomice - 99,72% złożyło deklaracje, 94,78% prowadzi selektywną zbiórkę.

Według danych z Gmin na terenie powiatu żagańskiego w 2016 roku odebrano 24 612,48 Mg odpadów, a w 2017 roku – 25 673,826 Mg, tj. o 4,3 % więcej odpadów niż rok wcześniej. Masę odebranych odpadów w poszczególnych gminach przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 38 Ilość odpadów komunalnych odebranych w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego w latach 2016-2017

Lp.	Gmina	Masa odebranych odpadów [Mg]	
		2016 rok	2017 rok
1	Gozdnica	923,98	927,72
2	Miasto Żagań	9895,777	10102,111
3	Brzeźnica	576,02	594,26
4	Iłowa	2106,983	2197,945
5	Małomice	1369,23	1380,68
6	Niegosławice	771,76	856,81
7	Szprotawa	6462,84	6756,82
8	Wymiarki	614,67	617,04
9	Żagań	1891,22	2240,44
	Powiat Żagański	24612,48	25673,826

Źródło: Sprawozdania Gmin.

Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne odebrano w największej ilości i stanowiły w 2016 roku 78,3% ogólnej masy odebranych odpadów, a w 2017 roku – 79%. W 2017 roku odebrano 20 290,83 Mg niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i to jest o 5,4% więcej niż rok wcześniej. Należy w dalszym ciągu prowadzić edukację mieszkańców w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami oraz namawiać do selektywnej zbiórki tak aby każdy mieszkaniec powiatu wytwarzał coraz mniej zmieszanych odpadów komunalnych.

Tabela 39 Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne odebrane w latach 2016-2017

Lp.	Gmina	Masa odebranych niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych [Mg]	
		2016 rok	2017 rok
1	Gozdnica	835,37	824,56
2	Miasto Żagań	6891,29	7223,13
3	Brzeźnica	488,04	490,62
4	Iłowa	1770,49	1886,62
5	Małomice	1134,69	1167,02
6	Niegosławice	598,41	626,64
7	Szprotawa	5419,26	5618,24
8	Wymiarki	470,55	496,28
9	Żagań	1659,26	1957,72
	Powiat Żagański	19267,36	20290,83

Źródło: Sprawozdania Gmin.

Gminy zobowiązane są do osiągania określonych poziomów ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania oraz recyklingu, przygotowania do ponownego użycia poszczególnych frakcji odpadów komunalnych. Osiągnięte poziomy recyklingu w danych gminach zostały przedstawione w tabeli.

Tabela 40 Osiągnięte poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia poszczególnych frakcji odpadów komunalnych

Jednostka administracyjna	Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania		Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła		Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	
	%					
	2016 rok	2017 rok	2016 rok	2017 rok	2016 rok	2017 rok
Gozdnica	0,0	0,0	40,3	35,2	100,0	100,0
Miasto Żagań	0,0	0,0	29,5	26,8	97,8	99,4
Brzeźnica	0,0	0,0	20,19	31,0	100,0	100,0
Iłowa	0,0	0,0	36,0	35,1	100,0	100,0
Małomice	0,0	0,0	20,3	27,7	100,0	100,0
Niegostawice	0,0	0,0	30,0	31,0	-	48,0
Szprotawa	0,0	0,0	31,0	33,5	100,0	100,0
Wymiarki	0,0	0,0	37,8	24,8	100,0	100,0
Żagań	0,0	0,0	27,03	36,8	0,0	100,0

Kolor żółty – zakładany poziom nie został osiągnięty
Źródło: Sprawozdania Gmin.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. 2017 poz. 2412) poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, które gmina jest obowiązana osiągnąć w 2017 roku wynosi do 45%.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. 2016 poz. 2167) w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych, w 2017 roku poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wynosił 20% natomiast poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych wynosił 45 %.

W 2017 roku gminy osiągnęły wymagane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia odpadów ulegających biodegradacji, papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

4.9.1.2 Instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych

Gminy z powiatu żagańskiego przynależą do wschodniego i zachodniego regionu gospodarki odpadami w województwie lubuskim. W regionie tym funkcjonują następujące regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych.

Tabela 41 Istniejące regionalne instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów i regionalne kompostownie odpadów zielonych na terenie regionu wschodniego i zachodniego

Gmina	Nazwa i adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji
Regionalne instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych		
Region wschodni		
Sulechów	MBP, Nowy Świat, 66-100 Sulechów	Exped Eco Sp. z o.o., ul. Mieszka I 81, 71-011 Szczecin
Nowa Sól	MBP, ul. Szosa Bytomska 1, 67-100 Kielcz	Töensmeier Zachód Sp. z o.o., ul. Szosa Bytomska 1, 67-100 Kielcz

Zielona Góra	MBP, ul. Wrocławska 73, 65-218 Zielona Góra	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej al. Zjednoczenia 110, 65-120 Zielona Góra
Szprotawa	MBP, Kartowice 37 67-300 Szprotawa	SUEZ Sp. z o.o. ul. Jerzmanowska 13, 54-530 Wrocław
Region zachodni		
Żary	Instalacja MBP, Marszów 50 A, 68-200 Żary	Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. Marszów 50 A, 68-200 Żary
Regionalne kompostownie odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji zbieranych selektywnie		
Region wschodni		
Sulechów	Kompostownia-płyta kompostowa, Nowy Świat, 66-100 Sulechów	Exped Eco Sp. z o.o., ul. Mieszka I 81, 71-011 Szczecin
Nowa Sól	Kompostownia - ul. Szosa Bytomska 1, 67-100 Kielcz	Töensmeier Zachód Sp. z o.o., ul. Szosa Bytomska 1, 67-100 Kielcz
Szprotawa	Kompostownia – Kartowice 37 67-300 Szprotawa	SUEZ Sp. z o.o. ul. Jerzmanowska 13, 54-530 Wrocław
Zielona Góra	Kompostownia, ul. Wrocławska 73 65-218 Zielona Góra	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej al. Zjednoczenia 110, 65-120 Zielona Góra
Region zachodni		
Żary	Kompostownia, Marszów 50 A, 68-200 Żary	Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. Marszów 50 A, 68-200 Żary

Źródło: Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych.

W regionie wschodnim i zachodnim funkcjonuje 7 regionalnych składowisk odpadów komunalnych. Szczegółowe dane dotyczące składowiska zestawiono w tabeli.

Tabela 42 Regionalne składowiska odpadów komunalnych na terenie regionu wschodniego i zachodniego

Gmina	Nazwa i adres składowiska	Podmiot eksploatujący	Pojemność całkowita [m ³]	Pojemność wypełniona [m ³]	Pojemność pozostała [m ³]
Region wschodni					
Koźuchów	Składowisko odpadów komunalnych w m. Stypułów, gm. Koźuchów	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „USKOM” Sp. z o. o. ul. Elektryczna 9, 67-120 Koźuchów	105 640	85 545	14 771
Sulechów	Składowisko odpadów komunalnych, Nowy Świat, gm. Sulechów	Exped Eco Sp. z o.o., ul. Mieszka I 81, 71-011 Szczecin	176 900	106 595	67 325
Zielona Góra	Składowisko odpadów komunalnych, ul. Wrocławska 73, 65-218 Zielona Góra	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej al. Zjednoczenia 110, 65-120 Zielona Góra	4 271 499	3 248 341	993 612
Szprotawa	Składowisko odpadów komunalnych, m. Kartowice 37, gm. Szprotawa	SUEZ Sp. z o.o. ul. Jerzmanowska 13, 54-530 Wrocław	1 164 463	653 679	510 784
Nowa Sól	Składowisko Odpadów Komunalnych, m. Kielcz	MZGK Sp. z o.o. 67-100 Nowa Sól ul. Konstruktorów 2, Töensmeier Zachód Sp. z o.o. ul. Szosa Bytomska 1, 67-100 Kielcz	657 354	425 679	40 675

Region zachodni					
Żary	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, Marszów 50 A, 68-200 Żary	Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. Marszów 50 A, 68-200 Żary	638 000	0	638 000
Żary	Składowisko odpadów komunalnych, ul. Żurawia 68-200 Żary	Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. Marszów 50 A, 68-200 Żary	210 060	95 060	115 000

Źródło: Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych.

Na terenie powiatu żagańskiego są 4 składowiska, które zostały zamknięte:

- m. Chrobrów (gmina Żagań) – zostało zamknięte w 2013 roku, rekultywacja została zakończona 15.12.2015 roku.
- m. Czyżówek (gmina Iłowa) – zostało zamknięte w 2015 roku, rekultywacja zostanie zakończona 30.12.2027 roku,
- m. Gozdnicza (gmina Gozdnicza) – zostało zamknięte w 2015 roku, rekultywacja zostanie zakończona 30.10.2024 roku,
- m. Lutynka (gmina Wymiarki) – zostało zamknięte w 2005 roku, rekultywacja została zakończona 31.12.2012 roku.

Dnia 5 lipca 2018 roku została wydana decyzja o zamknięciu składowiska odpadów w m. Kartowice. Ostateczne zamknięcie składowiska zaplanowane jest na 30 listopada 2018 roku. We wniosku został także określony techniczny sposób zamknięcia składowiska oraz sposób rekultywacji składowiska. Monitoring składowiska przewidziany jest na 30 lat. Monitoring składowiska odpadów w Kartowicach i jego otoczenia powinien być prowadzony pod względem oddziaływania na ludzi i środowisko, a w szczególności: monitoring powietrza, badania gleby, monitoring wód powierzchniowych i podziemnych, ankietowanie mieszkańców w sprawie oddziaływania ze strony składowiska.

Szczególnie niebezpieczne dla środowiska naturalnego są "dzikie wysypiska" odpadów oraz nielegalne składowanie odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych. Tego typu działania mogą powodować zanieczyszczenie gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych, a to może bezpośrednio wpływać na zdrowie ludzi. Dlatego należy stale monitorować gospodarkę odpadami, w szczególności niebezpiecznymi, na terenie Powiatu Żagańskiego przy współpracy z właściwymi organami oraz społeczeństwem lokalnym. Należy również przeprowadzać kontrole podmiotów gospodarczych, dla których organem wydającym pozwolenie jest Starosta Żagański.

4.9.2 Odpady z sektora gospodarczego

W sektorze gospodarczym wytwórcami największej ilości odpadów na terenie powiatu żagańskiego były:

- SITA ZACHÓD SP. Z O.O. / SUEZ ZACHÓD SP Z O.O., ul. Jerzmanowska 13, 54-530 Wrocław (SUEZ ZACHÓD Sp. z o. o, Kartowice 37, 67-300 Szprotawa),
- CIECH VITROSILICON S.A., ul. Żagańska 27, 68-120 Iłowa,
- WUPPERMANN POLSKA SP. Z O.O., ul. Fabryczna 3, 67-320 Małomice,
- LIDL SP. Z O.O. SP. KOMANDYTOWA, Jankowice, ul. Poznańska 48, 62-080 Tarnowo Podgórne (LIDL Sp. z o.o. Sp. Komandytowa, ul. Księżnej Żaganny 21, Żagań),
- Góraźdże Kruszywa SP. Z O.O., Chorula, ul. Cementowa 1, 47-316 Góraźdże (Kopalnia Surowców Mineralnych "GRYŻYCE", Stary Żagań, Żagań),
- Energetyka Ciepła Opolszczyzny S.A., ul. Harcerska 15, 45-118 Opole (Energetyka Ciepła Opolszczyzny S.A. - Żagań ul. Konopnickiej 18A, 68-100 Żagań),
- LHR KLINKIER SP. Z O.O., ul. Fabryczna 1, 68-130 Gozdnicza,
- TANDEM SP. Z O.O., ul. Lotników Alianckich 33, 68-100 Żagań,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe "ECO-BAZA" Stanisław Łukasiewicz, ul. Lotników Alianckich 13, 68-100 Żagań,
- Żagańskie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o., ul. Chrobrego 44, 68-100 Żagań.

W 2016 roku¹³ w sektorze gospodarczym na terenie powiatu żagańskiego wytworzonych zostało 87 470,2515 Mg odpadów, z czego najwięcej odpadów z grupy 19 (odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych), które stanowiły 31,7% ogólnej masy wytworzonych odpadów.

W poniższej tabeli przedstawiono ilość wytworzonych odpadów w sektorze gospodarczym na terenie powiatu w 2016 roku w podziale na grupy odpadów.

Tabela 43 Ilość odpadów wytworzonych w sektorze gospodarczym na terenie powiatu w 2016 r.

Kod odpadów	Nazwa odpadów	Ilość wytworzonych odpadów [Mg]
01	Odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobywaniu, fizycznej i chemicznej przeróbce rud oraz innych kopalin	5914,0000
02	Odpady z rolnictwa, sadownictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności	103,6320
03	Odpady z przetwórstwa drewna oraz z produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury	497,1760
04	Odpady z przemysłu skórzanego, futrzarskiego i tekstylnego	1722,1500
06	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii nieorganicznej	746,5300
07	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii organicznej	35,1550
08	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania powłok ochronnych (farb, lakierów, emalii ceramicznych), kitu, klejów, szczeliw i farb drukarskich	165,6215
09	Odpady z przemysłu fotograficznego i usług fotograficznych	0,0720
10	Odpady z procesów termicznych	16930,2840
11	Odpady z chemicznej obróbki i powlekania powierzchni metali oraz innych materiałów i z procesów hydrometalurgii metali nieżelaznych	313,9590
12	Odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych	5768,2600
13	Oleje odpadowe i odpady ciekłych paliw (z wyłączeniem olejów jadalnych oraz grup 05, 12 i 19)	312,2020
15	Odpady opakowaniowe; sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nie ujęte w innych grupach	4874,9140
16	Odpady nie ujęte w innych grupach	1817,8748
17	Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych)	17288,8897
18	Odpady medyczne i weterynaryjne	36,3775
19	Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych	27726,9350
20	Odpady komunalne łącznie z frakcjami gromadzonymi selektywnie	216,2190
	RAZEM	87470,2515

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego (Wojewódzki System Odpadowy).

4.9.3 Odpady zawierające azbest

Szczególną uwagę na terenie powiatu należy przywiązać również do problemu odpadów zawierających azbest, należących do odpadów budowlanych (grupa 17). W związku z obowiązkiem usunięcia wyrobów zawierających azbest do końca 2032 roku każda gmina powinna posiadać opracowany Program usuwania azbestu oraz systematycznie unieszkodliwiać azbest.

Według danych z Bazy Azbestowej (wg stanu na dzień 30.06.2018r.) i Urzędy Miejskiego w Żaganiu na terenie Powiatu Żagańskiego do usunięcia pozostało 4 133,738 Mg wyrobów zawierających azbest. Najwięcej do usunięcia jest w Gminie Szprotawa i Wymiarki, a najmniej w Gminie Gozdnicza.

¹³ dane za 2017 rok będą dostępne w III kwartale 2018 roku.

Tabela 44 Ilości odpadów azbestowych na terenie powiatu

Jednostka administracyjna	Wyroby zinwentaryzowane [kg]			Unieszkodliwione [kg]			Pozostałe do unieszkodliwienia [kg]		
	Razem	Os. fiz.	Os. prawne	Razem	Os. fiz.	Os. prawne	Razem	Os. fiz.	Os. prawne
Gozdnica	64085	42975	21110	6215	3080	3135	57870	39895	17975
Miasto Żagań*	-	-	-	-	-	-	213424	52560	160864
Brzeźnica	898942	898942	0	163251	163251	0	735691	735691	0
Łłowa	223190	201487	21703	52360	52360	0	170830	149127	21703
Małomice	468324	383239	85085	153038	128838	24200	315286	254401	60885
Niegosławice	602454	574188	28267	208050	208026	24	394404	366162	28243
Szprotawa	1436821	1382612	54209	402621	385231	17390	1034200	997381	36819
Wymiarki	671889	86529	585360	13203	3	13200	658686	86526	572160
Żagań	929559	756233	173326	376212	341158	35054	553347	415075	138271
Powiat Żagański	5295264	4326205	969060	1374950	1281946	93003	4133738	3096818	1036920

Źródło: opracowanie na podstawie danych z <http://www.bazaazbestowa.gov.pl> (wg stanu na dzień 30.06.2018r.) oraz z Urzędu Miejskiego w Żaganiu.

Gminy pomagają mieszkańcom w usuwaniu azbestu. Co roku sukcesywnie pozyskują dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze lub przeznaczają na ten cel środki z budżetów gmin. W latach 2012-2017 usunięto z terenu powiatu 1 552,351 Mg odpadów azbestowych i wydano na ten cel 790 392,98 zł.

Tabela 45 Masa usuniętych wyrobów azbestowych w latach 2012-2017 na terenie poszczególnych gmin

Lp.	Gmina	Masa usuniętych wyrobów azbestowych [Mg]	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania
1	Gozdnica	10,615	8080,0	WFOŚiGW, Budżet Gminy
2	Miasto Żagań	20,915	14991,34	WFOŚiGW / NFOŚiGW, Budżet Gminy
3	Brzeźnica	230,94	94577,15	WFOŚiGW
4	Łłowa	74,225	38375,48	WFOŚiGW
5	Małomice	112,343	104646,00	WFOŚiGW / NFOŚiGW
6	Niegosławice	213,07	111517,16	WFOŚiGW / NFOŚiGW
7	Szprotawa	512,81	272375,44	WFOŚiGW / NFOŚiGW
8	Wymiarki	0	0	-
9.	Żagań	377,433	145830,41	WFOŚiGW
	Powiat Żagański	1552,351	790392,98	

Źródło: Urzędy Miast i Gmin Powiatu Żagańskiego.

Działalność kontrolna WIOŚ w Zielonej Górze

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze prowadził kontrole na terenie powiatu w zakresie gospodarki odpadami. W latach 2012-2015 przeprowadzono 41 kontroli, najczęstsze nieprawidłowości to:

- niewłaściwe magazynowanie odpadów,
- brak dokumentu potwierdzającego unieszkodliwienie zakaźnych odpadów medycznych,
- ewidencja odpadów prowadzona niezgodnie ze stanem rzeczywistym.

4.10 Zasoby przyrodnicze

Powiat Żagański jest bardzo urozmaicony pod względem zasobów przyrodniczych. Występują tu liczne formy ochrony przyrody. Poniżej opisano występujące na terenie powiatu formy ochrony przyrody w tym również obszary Natura 2000. Powiat Żagański wydał publikację pt. „Piękno natury Powiatu Żagańskiego”, która stanowi uzupełnienie do niżej wypisanych informacji.

4.10.1 Obszary Natura 2000

Obszary Natura 2000 to najmłodsza z form ochrony przyrody, wprowadzona w 2004 r. w Polsce jako jeden z obowiązków związanych z przystąpieniem do Unii Europejskiej. Obszary Natura 2000 powstają we wszystkich państwach członkowskich tworząc Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000. Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) / obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW).

Na terenie powiatu żagańskiego znajduje się dziesięć fragmentów obszarów Natura 2000:¹⁴

PLH080030 Borowina - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty o powierzchni całkowitej 512,22 ha. Położony w powiecie żagańskim, gminie Szprotawa i Nadleśnictwie Szprotawa, obejmujący kompleks dobrze zachowanych łąk i łąk w "mozaikowym" krajobrazie między Szprotawą a Kożuchowem. Granice obszaru, otaczającego od północy i zachodu miejscowość Borowina, zawierają się pomiędzy miejscowościami Siecieborzyce - Długie - Międzyzlesie - Dzikowice - Borowina. Przez obszar przepływa prawy dopływ Szprotawy - Sucha (Woda). Teren przecina kilka pomniejszych dróg i ruchliwa droga wojewódzka nr 297 ze Szprotawy do Kożuchowa.

Obszar stanowi mozaikę łąk i łąk z unikatowym w skali regionu skupieniem bezkręgowców z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: przelatki maturny, czerwończyka nieparka i pachnicy dębowej. Jest to jedyne na Ziemi Lubuskiej stanowisko przelatki maturny *Hypodryas maturna* (= *Euphydryas maturna*). Spośród kręgowców ujętych w Załączniku II występuje piskorz, jednakże dla zachowania szczątkowej, rozproszonej i nieizolowanej w obrębie szerokiego arealu występowania populacji tego gatunku, obszar ma znikome znaczenie. Pomimo, że wyznaczony głównie ze względu na rzadkie bezkręgowce, obszar chroni bardzo dobrze zachowane wilgotne łąki środkowoeuropejskie *Galio sylvatici* - *Carpinetum* z dużym udziałem starodrzewia oraz drzew martwych i dziuplastych, stanowiących siedliska pachnicy dębowej. Wzdłuż Suchoj Wody występują bardzo dobrze wykształcone łąki olszowo-jesionowe oraz łąki dębowo-wiązowo-jesionowe. Na obszarze występują następujące siedliska wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- łąka środkowoeuropejska - lasy dębowo-grabowe porastające niziny środkowoeuropejskie w których udział sosny jest przeważnie wynikiem dawniejszych działań człowieka; wielogatunkowe lasy liściaste wykształcone na siedliskach żyznych, wykazujące duże zróżnicowanie ekologiczne; w Polsce zachodniej są ostoją eutroficznych gatunków lasowych;
- dąbrowy acidofilne - drzewostany zdominowane przez dąb z domieszką brzozy; polskie dąbrowy acidofilne mają postać zubożoną, jednakże stanowią unikatowy element szaty roślinnej; pomimo, że są stosunkowo ubogie florystycznie mają doniosłe znaczenie dla zachowania niektórych cennych gatunków roślin;
- lasy łąkowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe - w ich skład wchodzi nadrzeczne lasy z udziałem oszki szarej, jesionu, wierzby białej i kruchej a także topoli białej i czarnej, swoim zasięgiem obejmujące całą Polskę; wykształcają się na glebach zalewanych wodami rzeczno-rzeczynnymi, pełniąc liczne funkcje ekologiczne, np. glebotwórcze, retencyjne, klimatyczne; stanowią miejsce gniazdowania rzadkich gatunków ptaków i bytowania rzadkich gatunków ssaków; wymagają zachowania odpowiedniego poziomu uwilgotnienia gleb i ochrony warunków siedliskowych.
- łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe - związane z siedliskami okazjonalnie zalewanymi wodami rzeczno-rzeczynnymi lub będącymi pod wpływem wód powierzchniowych lub gruntowych, występują w całej Polsce; drzewostan budowany jest przez dąb, jesion lub wiąz - w Polsce ten ostatni dominuje tylko sporadycznie; stanowią stały element naturalnych krajobrazów dużych rzek nizinnych, stabilizują stosunki wodne, pełnią rolę ostoi bioróżnorodności i ważnych korytarzy ekologicznych; są ściśle uzależnione od specyficznych warunków wodnych, szczególnie zachowania reżimu okresowych zalewów wodami rzeczno-rzeczynnymi.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Borowina PLH080030 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2017 poz. 753).

PLB020005 Bory Dolnośląskie – jest to obszar specjalnej ochrony o powierzchni całkowitej 172 093,39 ha. Obszar stanowi jeden z największych kompleksów leśnych Polski położony w

¹⁴ <http://natura2000.gdos.gov.pl>

dorzeczu Odry. Główną rzeką jest Bóbr. Rzeźba terenu jest mało zróżnicowana, przeważają tereny równinne. Południkowo przecinają je doliny rzek. Występują tu zwarte drzewostany sosnowe z ubogim runem, które stanowi wrzos i borówka. W podszyciu występuje jałowiec i żarnowiec. Panującym gatunkiem jest sosna, domieszkowo występuje dąb, brzoza, buk oraz jodła i świerk. W bardziej żyznych rejonach występują bory mieszane i lasy liściaste (fragmenty buczyn i grądów). Doliny rzeczne stanowią enklawy z bardziej bujną i wielowarstwową roślinnością. Urozmaicenie stanowią także liczne stawy rybne. Niektóre z nich są porośnięte szuwarami, natomiast część jest pozbawiona roślinności wskutek ich renowacji.

Występuje tu co najmniej 19 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), bocian czarny, cietrzew (PCK), dzięcioł zielonosiwy, głuszec (PCK), kania czarna (PCK), rybitwa czarna, sóweczka (PCK), włochatka (PCK); w stosunkowo wysokiej liczbie (C7) występuje kania ruda (PCK) i żuraw. Jest to najważniejsza ostoja bielika, cietrzewia i głuszca w Polsce południowo -zachodniej. Stwierdzono tu także jedne z największych liczebności włochatki i sóweczki w porównaniu z innymi ostojami krajowymi. Liczebności tych sów dochodzą tu do 80 par lęgowych.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 21 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Dolnośląskie PLB020005 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2014 poz. 1062).

PLH080007 Buczyna Szprotawsko-Piotrowicka - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty o powierzchni całkowitej 1 423,3 ha. Ostoja obejmuje kompleks lasów liściastych i mieszanych, z dużym udziałem starodrzewi, stanowiący wyspę wśród borowego krajobrazu Borów Dolnośląskich. Przylegają do nich płaty kwaśnych dąbrów, wilgotnych borów i dąbrów, nadrzecznych łągów oraz łąk trzęślicowych i wilgotnych łąk ze stanowiskami pełnika europejskiego *Trollius europaeus* w dolinach rzek.

W obszarze stwierdzono występowanie 8 siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (zajmujących łącznie 66% powierzchni ostoi) i 5 gatunków z Załącznika II tej dyrektywy, w tym rzadkiego w Polsce chrząszcza jelonka rogacza. Znajduje się tu kresowe stanowisko żyznej buczyny sudeckiej. Jest to jeden z nielicznych w Polsce fragmentów buczyny (starodrzew w wieku powyżej 160 lat) w naturalnie funkcjonującym ekosystemie i jeden z cenniejszych rezerwatów buczynowych w Polsce. Znajduje się tu też jedno z trzech stwierdzonych w zachodniej Polsce stanowisk popielicy.

Nie ma ustanowionego planu zadań ochronnych.

PLH080068 Dolina Dolnego Bobru - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty o powierzchni całkowitej 1 730,05 ha. Obszar obejmuje biegnącą z południa na północ dolinę dolnego biegu Bobru na odcinku od Żagania do Dychowa w okolicy Krosna Odrzańskiego, z przerwą w okolicy Nowogrodu Bobrzańskiego. Rozdział obszaru uwarunkowany zabudowanym terenem miasta Nowogród Bobrzański skutkuje wyodrębnieniem dwóch niepołączonych części obszaru: południową i północną. Część południowa (od Żagania do Nowogrodu Bobrzańskiego) stanowi granicę pomiędzy dwoma mezoregionami: Wzniesieniami Żarskimi na zachodzie i Wzgórzami Dalkowskimi na wschodzie. Dolina Bobru na tym odcinku należy do mikroregionu Obniżenie Bobrzańskie i formalnie włączana jest do Wzniesień Żarskich, jako jej wschodnie rubieże. Ta część obszaru obejmuje także fragment doliny rzeki Brzeźniczanki u jej ujścia do Bobru w rejonie Nowogrodu Bobrzańskiego. Część północna obszaru (od Nowogrodu do Dychowa) znajduje się w osobnym, wydzielonym specjalnie dla tego odcinka doliny rzeki mezoregionie: Dolina Dolnego Bobru. Ukształtowanie terenu całego obszaru jest typowe dla średniej wielkości rzek nizinnych ze stosunkowo głęboko wciętym korytem Bobru oraz różnej szerokości płaskimi terasami zalewowymi rozciągającymi się na obu jego brzegach. Przebieg rzeki ma charakter naturalny z meandrami i starorzeczami. Spadek podłużny doliny na tym odcinku jest znaczny: od 93 m n.p.m. w Starym Żaganiu do 50 m n.p.m. w Dychowie. Krajobraz obszaru wyznacza z jednej strony sama rzeka o malowniczym meandrującym przebiegu, a z drugiej strony, towarzyszący jej płaski obszar terasy zalewowej w międzywalu. Brzegom rzeki towarzyszy zwykle pas nadrzecznych zarośli wierzbowych oraz pozostałości łągów wierzbowych. Terasa zalewowa stanowi mozaikę łąk i wkraczających na nie w wyniku sukcesji wtórnej zarośli krzewiastych i niewielkich zadrzewień, a także pól uprawnych, małych lub średniej wielkości lasów łągowych i grądowych oraz rozproszonych zbiorników wodnych. Dolina rzeki pomiędzy ośrodkami miejskimi (Żaganiem i Nowogrodem Bobrzańskim, wraz z przyłączonymi do niego Krzystkowicami) jest słabo

zurbanizowana. Wyjątek stanowi techniczna zabudowa stopnia wodnego i elektrowni w Dychowie. Jest ona zasilana wodami przeprowadzanymi od zapory w Krzywańcu (na północ od Nowogrodu) osobnym kanałem, biegnącym na zachód od właściwej doliny rzeki. W typach pokrycia terenu współdominują tereny otwarte (poła, łąki i towarzyszące im zarośla krzewiaste) oraz lasy liściaste. Brzegi koryta rzeki są zdominowane przez zarośla wierzb krzewiastych, bogato uzupełnione zadrzewieniami z wierzb drzewiastych. Wśród roślinności łąkowej przeważają intensywnie uprawiane łąki świeże z rzędu Arrhenatheretalia (klasa Molinio-Arrhenatheretea). Bliżej rzeki pojawiają się łąki z rzędu Molinietalia, zwykle ze związku Alopecurion pratensis. Wśród roślinności leśnej zdecydowanie współdominuje grąd środkowoeuropejski Galio sylvatici-Carpinetum betuli (klasa Querco-Fagetea) oraz łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe Ficario-Ulmetum minoris (kl. Querco-Fagetea). Wśród zarośli i zadrzewień towarzyszących brzegom rzeki zdecydowanie dominuje zespół wiklin nadrzecznych Salicetum triandro-viminalis i zwykle wykształcony w formie szczątkowej w wąskim pasie nadrzeczny łąg wierzbowy Salicetum albo-fragilis (kl. Saliceta purpurae).

Obszar ma duże znaczenie dla zachowania ciągłości korytarza ekologicznego doliny rzeki wraz z występującymi tu licznymi biocenozami dobrze zachowanych 91F0 łągowych lasów dębowo-wiązowo-jesionowych Ficario-Ulmetum minoris (ok. 7% powierzchni) i 9170 grądu środkowoeuropejskiego (4% powierzchni). Łącznie stwierdzono tu 15 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Znajdują się tu także ważne stanowiska trzepli zielonej, jelonka rogacza, a także bobra europejskiego. Ostoja ma duże znaczenie dla ochrony kozy złotawej. Uzupełnia też reprezentację kozy.

Nie ma ustanowionego planu zadań ochronnych.

PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty o powierzchni całkowitej 5 972,18 ha. Obszar obejmuje dolny odcinek rzeki Kwisy wraz z fragmentami lasów łągowych, łąkami świeżymi oraz zbiorowiskami ziołoroślowymi, stanowiącymi jednocześnie ważne siedliska płazów i bezkręgowców. Rzeka Kwisa ma układ południkowy i charakteryzuje się specyficznym kształtem, dolna część zlewni tej rzeki jest wąska i wyraźnie wydłużona. W tym miejscu dolina rzeki posiada mocno zaznaczone krawędzie erozyjne, wąskie płaskie dno, a także niskie i wysokie terasy. Na opisywanym terenie występują również przewiewne piaski i wydmy. Są to formy erozji i akumulacji wodnej i eolicznej. Zlewnia rozszerza się na wysokości ujścia Błotniaka prawobrzeżnego dopływu Kwisy, w okolicy miejscowości Nowogrodzic. Tutaj, z kolei, dominują formy podłoża czwartorzędowego uwarunkowane tektonicznie, przekształcone przez erozję i denudację. Występuje w tej części rzeźba niskiego pogórza pokrytego osadami starszych zlodowaceń oraz pogórza o wyrównanej powierzchni, a także rzeźba grzbietów wzgórz o charakterze twardzieli i ostańców (Pogórze Izerskie). Główną rzeką Obszaru jest Kwisa, dla koryta której i siedlisk do niego przyległych utworzono obszar Natura 2000. Jest ona lewobrzeżnym najdłuższym dopływem Bobru, który należy do dorzecza Odry. Cały teren Obszaru stanowi bardzo ważny korytarz ekologiczny. Wg Jędrzejewskiego biegnie tędy Korytarz Zachodni (KZ) łączący kompleksy leśne Polski Zachodniej, od Sudetów poprzez Bory Dolnośląskie i Lasy Zielonogórskie po Puszcze Rzepińską i Park Narodowy Ujście Warty, gdzie dołącza do korytarza Północno-Centralnego. Teren Obszaru wchodzi w skład Krajowej Sieci Ekologicznej ECINET i został sklasyfikowany jako krajowy korytarz ekologiczny, a część jest także krajowym obszarem węzłowym. Na terenie Obszaru znajduje się rezerwat przyrody Brzeźnik.

Na Obszarze występują siedliska przyrodnicze: Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi, Brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z Littorelletea, Isoëto-Nanojuncetea, Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion, Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników Rannunculion fluitantis, Wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym Erica tetralix, Zmienne wilgotne łąki trzęślicowe (Molinion), Ziołorośla górskie Adenostylin alliariae i ziołorośla nadrzeczne Convonvuletalia sepium, Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie Arrhenatherion elatioris, Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporion, Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z Androsacion van delii, Kwaśne buczyny Luzulo-Fagenion, Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum, Jaworzyny i lasy klonowo – lipowe na stokach i zboczach, Kwaśne dąbrowy Quercetea robori – petraeae, Bory i lasy bagiennie, Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródłiskowe, Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe Ficario-Ulmetum.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Kwisy PLH020050 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2014 poz. 2470).

PLH080046 Małomickie Łęgi - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty o powierzchni całkowitej 992,97 ha. Obszar obejmuje dolinę środkowego biegu Bobru na odcinku od miasta Szprotawy do południowo-wschodnich granic miasta Żagania. Obok Kwisy i Czernej jest to jedna z najważniejszych dolin rzecznych skrajnie północnej (nizinnej) części mezoregionu Bory Dolnośląskie i leży w mikroregionie Kotlina Żagańska. Ukształtowanie terenu jest typowe dla średniej wielkości rzek nizinnych, ze stosunkowo głęboko wciętym korytem Bobru oraz płaskimi terasami zalewowymi rozciągającymi się na obu jego brzegach. Przebieg rzeki ma charakter naturalny z meandrami i starorzeczami. Dolina rzeki ma zmienną szerokość i ograniczona jest wałami przeciwpowodziowymi lub naturalnymi stromymi skarpami na jej krawędziach, szczególnie w części północnej (na prawym brzegu). W środkowej części obszaru w Małomicach na rzece znajduje się duży stopień wodny z elektrownią oraz poniżej niego drugi, dużo mniejszy, także z elektrownią (obecnie w posiadaniu prywatnym) w Bukowinie Bobrzańskiej Dolnej (na północ od Żeliszawia). Krajobraz obszaru wyznacza sama rzeka o malowniczym meandrującym przebiegu, na dużym odcinku "ukryta" w wypełniających dolinę lasach, głównie liściastych. Na stosunkowo nielicznych obszarach otwartych dominuje krajobraz rolniczy: pól i użytków zielonych. Brzegom rzeki na niektórych odcinkach towarzyszy bardzo wąski pas nadrzecznych zarośli wierzbowych oraz niewielkich pozostałości łęgów wierzbowych. Obszar wewnątrz swoich granic jest słabo zurbanizowany, jednak w kilku miejscach zabudowa dochodzi do samych granic obszaru, ściśle go ograniczając. Dotyczy to szczególnie Szprotawy i Małomic, a w przypadku elektrowni w Małomicach i Bukowinie Bobrzańskiej Dolnej zabudowa przemysłowa wkracza w samą dolinę rzeki. W typach pokrycia terenu dominują lasy liściaste. W mniejszym stopniu widoczne są tereny otwarte: pola i łąki. Wśród roślinności leśnej zdecydowanie dominuje grąd środkowoeuropejski *Galio sylvatici-Carpientum betuli* (klasa *Querc-Fagetea*), w wielu miejscach niestety zastąpiony gospodarczymi lasami sosnowymi ze związku *Dicrano-Pinion* (kl. *Vaccinio-Piceetea*). Miejscami pojawiają się łęgi wiązowo-jesionowe *Ficario-Ulmetum minoris* (kl. *Querc-Fagetea*), a bardzo rzadko łęgi wierzbowe *Salicetum albo-fragilis* i topolowe *Populetum albae* (kl. *Saliceta purpureae*). Na polach występują zbiorowiska chwastów z klasy *Steallierietea mediae*, a wśród łąk przeważają intensywnie uprawiane łąki świeże z rzędu *Arrhenatheretalia* (klasa *Molinio-Arrhenatheretea*). Bliżej rzeki pojawiają się łąki z rzędu *Molinietalia*, zwykle ze związku *Alopecurion pratensis*.

Obszar ma duże znaczenie dla zachowania ciągłości korytarza ekologicznego doliny rzeki wraz z występującymi tu licznymi biocenozami - 9170 grądu środkowoeuropejskiego. Ponadto, jest ostoją stosunkowo licznej populacji bobra europejskiego *Castor fiber* i wydry *Lutra lutra* oraz trzepli zielonej *Ophiogomphus cecilia*.

Nie ma ustanowionego planu zadań ochronnych.

PLH080055 Przygiełkowiska Koło Gozdnicy - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty o powierzchni całkowitej 1 767,7 ha. Proponowany obszar położony jest w granicach mezoregionu Bory Dolnośląskie. Stanowi on fragment zatwierdzonego obszaru "Uroczyska Borów Dolnośląskich". Szata roślinna zdominowana jest przez bory sosnowe, występują tam jednak rzadkie w skali kraju zbiorowiska roślinne, związane z ekosystemami wodno-błotnymi i torfowiskowymi.

W granicach projektowanego obszaru znajduje się największe w Polsce skupisko przygiełki brunatnej *Rhynchospora fusca*. Fitocenozy zespołu *Rhynchosporetum fuscae* są najcenniejszą postacią siedliska. Znajduje się tam również największe w kraju stanowisko ponikła wielolodygowego *Eleocharis multicaulis*. Te ostatnie reprezentowane są również przez zespoły *Ranunculo-Juncetum bulbosi* i *Sphagnetum cuspidato-obesi*. W granicach obiektu występują małopowierzchniowe, dobrze zachowane i typowo wykształcone torfowiska wysokie z wrzoścem bagiennym *Erico-Sphagnetum*. W płatach tego zespołu stwierdzono występowanie wielu gatunków charakterystycznych klasy *Oxycocco-Sphagnetea*, przede wszystkim rzadkich przedstawicieli roślin zarodnikowych. Inne zespoły torfowisk wysokich to m.in.: *Sphagnetum magellanici*, *Sphagnetum papillosum* i *Ledo-Sphagnetum magellanici*. Murawy bliźniczkowe rozproszone są zwłaszcza w południowej części obszaru, nie zajmują tam jednak większych powierzchni. Torfowiska przejściowe charakteryzują się stosunkowo małym zróżnicowaniem zbiorowisk roślinnych. Najczęstszym są fitocenozy zespołu *Sphagno recurvi-Eriophoretum angustifolii*, spotkać tam można również: *Sphagno apiculati-Caricetum rostratae*, *Carici-Agrostietum caninae*, *Caricetum lasiocarpae* oraz niektóre postaci *Sphagno tenelli-Rhynchosporetum albae*. Bory bagienne zajmują niewielką powierzchnię. Weryfikacji wymagają zakwalifikowane do tego siedliska kompleksy borów bagiennych na płytkich torfach i murszach, które według danych z inwentaryzacji siedlisk Natura 2000 w LP zajmują tam aż 61,01 ha. Według wstępnych obserwacji i podejmowanych dyskusji, reprezentują one trudne do sklasyfikowania zbiorowiska, przynajmniej

częściowo będące postaciami degeneracyjnymi lub leśnymi zbiorowiskami zastępczymi innych dynamicznych kręgów roślinności.

Nie ma ustanowionego planu zadań ochronnych.

PLB020003 Stawy Przemkowskie – obszar specjalnej ochrony o powierzchni całkowitej 4 605,42 ha. Obszar obejmuje dwa kompleksy stawów (769 i 179 ha), wraz z fragmentami jesionowo-olszowych łągów (ogółem 75 ha) w ich otoczeniu oraz ekstensywnie wykorzystywane, wilgotne łąki z kępami wierzbowych zarośli. Stawy są obrzeżone wąskim pasem szuwarów, zajmującym ok. 6% terenu stawów.

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 52. Występuje co najmniej 18 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasie, 8-9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Ważny teren dla migrujących kaczkowatych Anatidae. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: łabędź krzykliwy, gęgawa, podgorzałka (PCK) i zausznik; w mniejszej, ale znaczącej ilości teren zasiedla: łabędź niemy, bąk, czernica, głowienka i wodnik. W okresie wędrowek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrowkowego gęsi zbożowej, płaskonosa i głowienki; stosunkowo duże koncentracje osiąga łabędź niemy, cyraneczka, krzyżówka i łyska; ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach powyżej 20 000 osobników.

Nie ma ustanowionego planu zadań ochronnych.

PLH080044 Wilki nad Nysą - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty o powierzchni całkowitej 12 226,92 ha. obejmuje ochroną fragment Borów Dolnośląskich, położony na prawym brzegu Nysy Łużyckiej, na południe od m. Łęknica i Wymiarki i na północ od miejscowości Pieńsk. Na lewym brzegu Nysy, na terenie Niemiec, pomiędzy miejscowościami Skerbersdorf a Steinbach, leży obszar Natura 2000 Truppenübungsplatz Oberlausitz, o powierzchni 11 712 ha. Obszar "Wilki nad Nysą" położony jest w obrębie terasy Pradoliny Wrocławsko-Magdeburgskiej oraz stożka napływowego Nysy Łużyckiej. Przepływa tu wiele większych i mniejszych cieków wodnych, m.in.: Żółta Woda, Pienia, Przełęk, Czernica i Skróda. Przeważają gleby bielicoziemne, a na siedliskach żyzniejszych występują gleby brunatne. Obecnie na skutek osuszania, przeważają tu bory świeże. Pozostałością licznych kiedyś borów bagiennych są fragmenty podtopione i torfowiska. Drzewostany gospodarcze zdominowane są przez sosnę (93%), natomiast dąb, brzoza, olsza i inne drzewa liściaste zajmują niewiele ponad 2% powierzchni obszaru. W podszycie przeważa jałowiec, a w runie borówki i wrzos. W obrębie obszaru znajduje się rezerwat Żurawie Bagno o łącznej pow. 44,5 ha, który został utworzony w celu zachowania roślinności bagiennych i torfowiskowej. Obszar znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego, z wyraźnym wpływem klimatu atlantyckiego, skutkującym dość znacznymi opadami deszczu (570-650 mm rocznie), stosunkowo niewielką liczbą dni z przymrozkami (poniżej 100), krótkim okresem zalegania pokrywy śnieżnej (około 50 dni), i średnią roczną temperaturą 8,1 °C.

Obszar ważny w szczególności dla ochrony populacji wilka oraz siedlisk lasów grądowych i acidofilnych dąbrów, a także bardzo cennych siedlisk nieleśnych w postaci suchych wrzosowisk. Łącznie na terenie obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Wilki nad Nysą PLH080044, stwierdzono 6 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także 10 gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II ww. dyrektywy. 4 typy siedlisk przyrodniczych oraz 3 gatunki dzikiej fauny, spełniają kryteria uznania ich za przedmioty ochrony przedmiotowego obszaru Natura 2000.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 2 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wilki nad Nysą PLH080044 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2015 poz. 411).

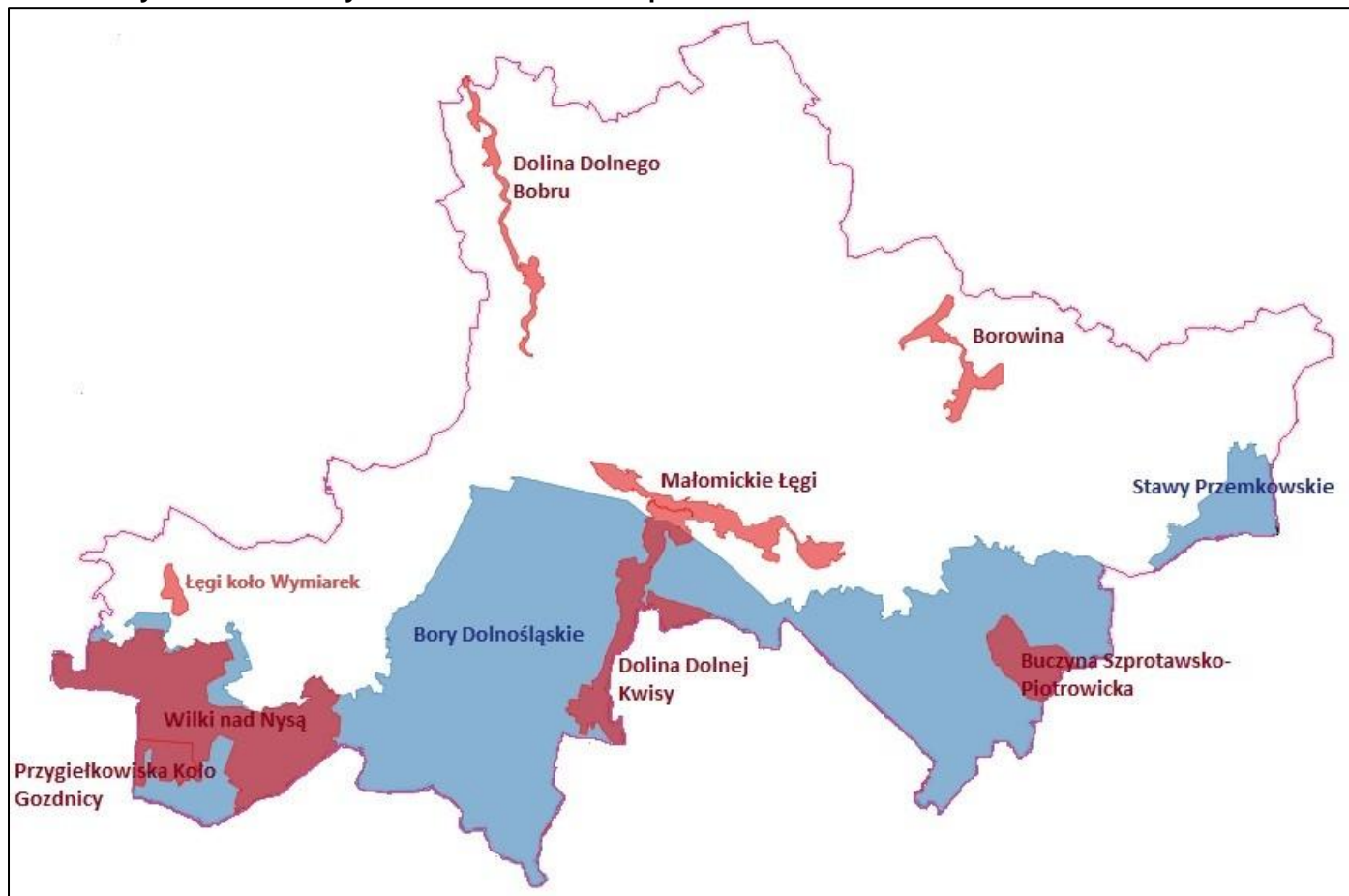
PLH080059 Łęgi koło Wymiarek - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty o powierzchni całkowitej 159,16 ha. Obszar obejmuje ochroną cenny przyrodniczo fragment doliny rzeki Otwiernicy, położony pomiędzy miejscowością Wymiarki a miejscowością Lutynka. Obszar stanowi zwarty kompleks lasów, będących częścią Borów Dolnośląskich. W północnej części obszaru, znajdują się niewielki kompleks zbiorowisk otwartych o charakterze ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk.

Obszar ważny w szczególności dla ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych w typie lasów łągowych oraz kwaśnych dąbrów. Łącznie na obszarze Natura 2000 Łęgi koło Wymiarek PLH080059,

stwierdzono 4 typy siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, z których 2 spełniają kryteria uznania ich za przedmiot ochrony obszaru.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łęgi koło Wymiarek PLH080059 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2015 poz. 2627).

Rysunek 5 Obszary Natura 2000 na terenie powiatu

Źródło: geoportal.gov.pl

4.10.2 Rezerваты przyrody

Na terenie powiatu żagańskiego utworzono dwa rezerваты przyrody:

- Buczyna Szprotawska – został utworzony na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 1 czerwca 1965 r., (M.P. Nr 35 z 1965 r., poz. 201); Obwieszczenie Wojewody Lubuskiego z dnia 16 stycznia 2002 r. w sprawie ustalenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r., Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 12 poz. 144; Zarządzenie Nr 11/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Buczyna Szprotawska”(Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 26.03.2012 r. poz. 717). Jest to rezerwat leśny o powierzchni 152,32 ha, zlokalizowany w gminie Szprotawa. Celem ochrony jest zachowanie naturalnego zróżnicowania ekosystemów leśnych z zachowaniem cennych gatunków flory i fauny. Gleby na terenie rezerwatu pochodzą z akumulacji lodowcowej moreny dennej i składają się przeważnie z glin zwałowych, w mniejszym stopniu z piasków zwałowych. Wyróżnić tu można gleby brunatne i bielcowe. Teren rezerwatu położony jest w zasięgu naturalnym buka, świerka i jodły. Szata roślinna zachowała tutaj swoje pierwotne cechy w postaci buczyn lub drzewostanów mieszanych głównie: Melico–Fagetum typicum, Stellario–Carpinetum, Fago–Quercetum, Luzulo–pilosae Fagetum. Najliczniejszym zespołem

jest Melico–Fagetum, który obejmuje 53,3% powierzchni leśnej. W rezerwacie występuje 18 gatunków drzew, spośród nich 8 gatunków tworzy drzewostany. Są to sosna pospolita, świerk, dąb szypułkowy, jawor, lipa drobnolistna, buk zwyczajny, grab i brzoza brodawkowata. Pozostałe 10 gatunków wchodzi w skład drzewostanów w formie domieszki piętra głównego, względnie podszytów podrostu lub nalotu. Wśród ptaków wyróżniono 34 gatunki stale gnieźdzące się lub zalatujące. Ze ssaków występuje tu popielica oraz sarna, jeleń, dzik i lis. Rezerwat posiada ustanowiony plan ochrony - Decyzja Wojewody Lubuskiego z dnia 28.02.2002 roku, znak: OŚ.III.WPiw.6630/12/2002 w sprawie zatwierdzenia planu ochrony rezerwatu przyrody o nazwie „Buczyna Szprotawska”.

- Dąbrowa Brzeźnicka im. Bolesława Grochowskiego – został utworzony na podstawie zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 3 marca 1989 w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M. P. Nr 9, poz. 77); Obwieszczenie Wojewody Lubuskiego z dnia 16 stycznia 2002 r. w sprawie ustalenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r., Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 12 poz. 144 z dn. 17.01.2002 r.; Zarządzenie Nr 38/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 lipca 2011 roku w sprawie rezerwatu przyrody „Dąbrowa Brzeźnicka” (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 81 poz. 1570 z dn. 26.07.2011 r.), Zarządzenie Nr 20/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie zmiany nazwy rezerwatu przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 29.03.2012 r. poz. 755). Jest to rezerwat leśny o powierzchni 5,88 ha zlokalizowany w gminie Brzeźnica. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu grądu i świetlistej dąbrowy. Rezerwat leży w dorzeczu Odry i jej lewego dopływu – Bobru, w bezpośrednim sąsiedztwie rzeczki Brzeźniczanki. Na terenie rezerwatu wytworzyły się gleby zaliczane do klasy brunatnoziemnych, typu brunatnych. W rezerwacie zachowały się drzewostany o charakterze naturalnym lub znacznie zbliżonym do naturalnego. W piętrze panującym drzewostanu występuje dąb, a w drugim piętrze grab. W składzie tych drzewostanów lub w domieszce występują ponadto: lipa, świerk, sosna, olsza, brzoza, buk, wiąz, w szerokich przedziałach wiekowych. Na przeważającej części powierzchni leśnej występuje siedlisko lasu świeżego, niewielką część zajmuje las mieszany świeży. Rezerwat posiada ustanowiony plan ochrony - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 2 sierpnia 2016r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Dąbrowa Brzeźnicka im. Bolesława Grochowskiego” (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 2 sierpnia 2016 roku poz. 1656).

4.10.3 Obszar chronionego krajobrazu

Na terenie Powiatu Żagańskiego są cztery obszary chronionego krajobrazu:

- Dolina Bobru - obszar o powierzchni 11 863,53 ha położony m.in. w gminach: Małomice – 519,42 ha, m. Małomice - 165,26 ha, Szprotawa – 1.561,51 ha, m. Szprotawa – 319,08 ha, Żagań – 2.619,65 ha, m. Żagań – 241,32 ha. Czynna ochrona ekosystemów obszaru polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych doliny rzeki Bóbr. Obowiązującym aktem prawnym jest uchwała Nr XXIV/321/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 października 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru chronionego krajobrazu o nazwie "Dolina Bobru" (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 2051)
- Dolina Szprotawki - obszar o powierzchni 6.381,19ha położony w gminach: Niegostawice - 4.257,87 ha, Szprotawa - 2.119,22 ha, m. Szprotawa - 4,10 ha. Czynna ochrona polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych. Obowiązującym aktem prawnym jest uchwała nr VIII/79/15 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 11 maja 2015 r. w sprawie wyznaczenia obszaru chronionego krajobrazu "Dolina Szprotawki" zmieniona uchwałą nr XXXI/469/17 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 maja 2017 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wyznaczenia obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Szprotawki” (Dz. Urz. z 2017 r. poz. 1265)
- Dolina Brzeźnicy - obszar o powierzchni 2.323,90 ha położony m.in. w gminach: Brzeźnica - 823,50 ha, Żagań - 43,20 ha. Czynna ochrona polega na zachowaniu krajobrazu doliny rzeki Brzeźnicy. Obowiązującym aktem prawnym jest uchwała nr XLII/624/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 26 lutego 2018 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Dolina Brzeźnicy”.
- Bory Dolnośląskie - obszar o powierzchni 26 223,0 ha położony m.in. w gminach: Żagań 5.737 ha, Gozdnicza 1.517 ha, Iłowa 7.721 ha, Małomice 44 ha, Wymiarki 1.571 ha.

Obszary chronionego krajobrazu występujące na terenie województwa lubuskiego zostały powołane na podstawie Rozporządzenia Nr 14 Wojewody Lubuskiego z dnia 24 lipca 2003 r. w sprawie określenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa lubuskiego (Dz. Urz. Nr 47, poz. 820). Wyjątkiem są Bory Dolnośląskie, które zostały powołane uchwałą nr VII/49/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Zielonej Górze z dnia 21 czerwca 1985 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa zielonogórskiego.

4.10.4 Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na terenie powiatu żagańskiego znajduje się 12 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 218,95 ha. Wykaz użytków przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 46 Wykaz użytków ekologicznych

Nazwa użytku ekologicznego (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Powierzchnia [ha]	Obowiązująca podstawa prawna	Gmina	Obręb, nr działki	Opis
Przy Wale	2,37	R. W. L. nr 5 z 2002 r. (Dz. U. Woj. Lub. nr 44, poz. 554)	Brzeźnica	Brzeźnica, nr działki 870	Ochrona ekosystemów mających znaczenie dla zachowania typów siedlisk
Torfowisko Przyłaski	5,44	Uchwała nr IX/44/2007 Rady Gminy Brzeźnica z dnia 28.09.2007 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. nr 123 poz. 1624 z dn. 15.11.2007r.)	Brzeźnica	Przyłaski, nr działki 377/3	Zachowanie w stanie neutralnym zeutrofizowanego torfowiska i ochrona pozostałości ekosystemu mającego znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej oraz zachowanie struktury środowiska przyrodniczego dla potrzeb naukowych, dydaktycznych i ogólnopoznawczych
Tokowisko	6,55	Uchwała nr XLI/225/14 Rady Miasta Gozdnica z dn. 13.11.2014r. (Dz. U. Woj. Lub. z dn. 13.11.2014r. poz. 2148)	Gozdnica	Gozdnica, nr działki 949	Zachowanie populacji wrzośca bagiennego i bagna zwyczajnego
Łąki nad Olszą	132,49	Uchwała nr 283/4/XXXVI/06 Rady Miejskiej w Iłowej z dn. 24.04.2006 r. (Dz. U. Woj. Lub. nr 42 poz. 933 z dn. 14.06.2006r.)	Iłowa	Czerna, nr działki 988, 999, 997, 922, 930, 931, 932, 934, 943, 944, 928	Zachowanie nieużytkowanych łąk w kompleksie leśnym, uznanych za obszar chronionego krajobrazu, będących naturalną bazą żerową i osłonową oraz miejscem bytowania i rozrodu wielu gatunków ptactwa i dzikiej zwierzyny.
Żurawie Bagno	18,25	R. W. L. nr 5 z 2002 r. (Dz. U. Woj. Lub. nr 44 poz.554)	Małomice	Śliwnik, nr działki 841, 768, 767	Ochrona ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
Sowie Bagno	7,09		Małomice	Bobrzany Śliwnik, nr działki 518, 519, 732, 733	
Łabędzie Bagno	20,4		Małomice	Śliwnik, nr działki 793, 796	
Oczka	1,9	R. W. L. nr 5 z 2002 r.	Wymiarki	Witoszyn, nr	Ochrona ekosystemów mających

Nazwa użytku ekologicznego (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Powierzchnia [ha]	Obowiązująca podstawa prawna	Gmina	Obręb, nr działki	Opis
		(Dz. U. Woj. Lub. nr 44 poz.554)		działki 896, 895	znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
Łabędź	20,11	R. W. L. nr 5 z 2002 r. (Dz. U. Woj. Lub. nr 44 poz.554)	Żagań	Gryżyce, nr działki 114, 121/1	Ochrona ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk
Bobrówka	0,62		Żagań	Gryżyce, nr działki 168	
Boberek	2,76		Żagań	Miodnica, nr działki 242/1	
Kacze Łęgi	0,97		Żagań	Miodnica, nr działki 244/2	

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, stan na 24 listopada 2017 roku.

Istotą tworzenia użytków ekologicznych jest potrzeba objęcia cennych przyrodniczo obszarów, które ze względu na swoją niewielką powierzchnię i mniejszą rangę walorów przyrodniczych nie mogły zostać objęte ochroną rezerwatową. Obszary te pełnią ważną rolę w zachowaniu różnorodności biologicznej m.in. poprzez ułatwienie migracji gatunków roślin i zwierząt oraz związaną z tym wymianą puli genowej, tak ważną dla przetrwania wielu gatunków zagrożonych.

Jednym z cennych walorów przyrodniczych powiatu żagańskiego jest Potok Sucha (prawy dopływ rzeki Szprotawy, ciek IV rzędu). Potok Sucha stanowi cenny przyrodniczo obszar ze względu na zachowany zróżnicowany krajobraz oraz występowanie cennych gatunków flory i fauny, w tym chronionej. Przepływa fragmentami przez obszar Natura 2000. Zasila rzekę Szprotawę. W jego zlewni poza rolnictwem nie występuje przemysł. Obszar ten znajduje się na terenie gmin Szprotawa (źródło) i Niegostawice (ujście). Gminy te powinny podjąć działania w celu objęcia tego obszaru ochroną prawną, ze względu na swoją wartość przyrodniczą i kulturową. Użytki ekologiczne ustanawiane są w drodze uchwały rady gminy. Uchwała rady gminy określa nazwę danego obiektu lub obszaru, jego położenie, sprawującego nadzór, szczególne cele ochrony, w razie potrzeby ustalenia dotyczące jego czynnej ochrony oraz zakazy właściwe dla tego obiektu, obszaru lub jego części.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. 2018 poz. 1614) dla użytków ekologicznych mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno- -błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 10) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- 11) umieszczania tablic reklamowych.

Ustanowione użytki ekologiczne na terenie powiatu żagańskiego powinny być właściwie chronione, tak aby nie utraciły swoich unikatowych wartości przyrodniczych.

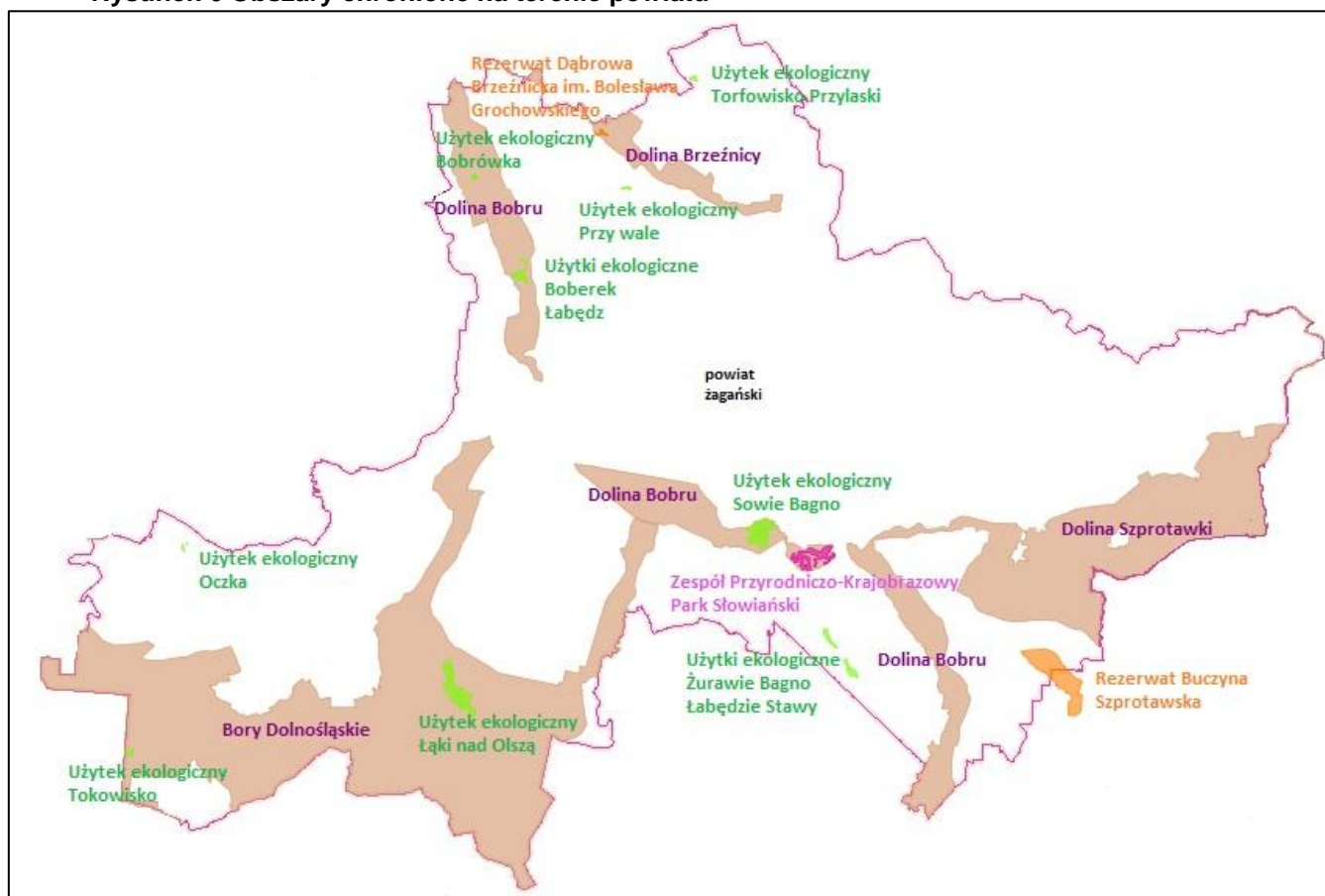
4.10.5 Zespół przyrodniczo-krajobrazowy

Na terenie powiatu żagańskiego znajduje się jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Park Słowiański” o łącznej powierzchni 85,74 ha. Położony jest w gminie Szprotawa (obręb Nowa Kopernia) oraz w mieście Szprotawa.

Zachowanie krajobrazu pradoliny Bobru o wyjątkowych wartościach przyrodniczo-widokowych, reprezentatywnych dla zalesionej strefy nadrzecznej z dawnymi rozlewiskami i starymi korytami rzecznyymi, zachowanie naturalnych i zbliżonych do naturalnych zbiorowisk roślinnych pradoliny oraz stworzenie warunków dla restytucji zbiorowisk przekształconych lub zniszczonych dla potrzeb naukowych, dydaktycznych i ogólnie poznawczych.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy został powołany na podstawie uchwały Nr XI/70/07 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 31 maja 2007 r. w sprawie: uznania obszaru za zespół przyrodniczo-krajobrazowy "Park Słowiański".

Rysunek 6 Obszary chronione na terenie powiatu

Źródło: geoportal.gov.pl

4.10.6 Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, glazy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Według danych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim (wg stanu na 23 maja 2018 roku) na terenie powiatu żagańskiego znajduje się 97 pomników przyrody:

- Gmina Brzeźnica – 6 pomników przyrody,
- Gmina Gozdnicza – 1 pomnik przyrody,

- Gmina Iłowa – 18 pomników przyrody,
- Gmina Małomice – 12 pomników przyrody,
- Gmina Niegosławice – 5 pomników przyrody,
- Gmina Szprotawa – 27 pomników przyrody,
- Gmina Wymiarki – 10 pomników przyrody
- Gmina Miejska Żagań – 3 pomniki przyrody,
- Gmina Żagań – 15 pomników przyrody.

Są to głównie pojedyncze drzewa i grupy drzew. Szczegółowy wykaz pomników przyrody na terenie poszczególnych gmin został przedstawiony w załączniku nr 1.

4.10.7 Korytarze ekologiczne

Na obszarze powiatu znajdują się wyznaczone przez IBS PAN Korytarze Ekologiczne o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym pn. Bory Zielonogórskie Wschodnie, Bory Zielonogórskie Zachodnie, Łużyce, Dolina Bobru, Bory Dolnośląskie, Lasy Sławskie-Bory Dolnośląskie.

Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi jest jednym z zadań wymienionych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego. Wykazana potrzeba uwzględniania korytarzy ekologicznych w procesie planowania przestrzennego powinna skutkować ich włączeniem do dokumentów planistycznych sporządzanych na różnych poziomach. Korytarze ekologiczne powinny być traktowane jako elementy sieci ekologicznych. Wśród działań mających na celu ich ochronę wskazane jest uwzględnianie w studium uwarunkowań oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego odpowiednich zapisów zapewniających warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska w celu umożliwienia migracji gatunków roślin, grzybów i zwierząt.

4.10.8 Lasy

Według Banku Danych Lokalnych GUS w 2017 roku na terenie powiatu było 54 847,15 ha gruntów leśnych, z czego 97,9% to grunty leśne publiczne. Lesistość powiatu wynosiła 46,7% i była niższa niż wskaźnik dla województwa lubuskiego (49,3%). W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane na temat lasów.

Tabela 47 Grunty leśne na terenie powiatu w 2017 roku

Jednostka administracyjna	Grunty leśne ogółem	Grunty leśne publiczne	Grunty leśne prywatne	Lesistość
	ha			%
Gozdnica	1670,0	1661,00	9,00	67,6
Miasto Żagań	2379,05	2344,95	34,10	55,8
Brzeźnica	4371,96	4181,66	190,30	34,8
Iłowa	10649,61	10595,66	53,95	66,8
Małomice	3854,47	3733,07	121,40	47,2
Niegosławice	3084,35	2877,18	207,17	22,1
Szprotawa	8440,05	8144,21	295,84	35,4
Wymiarki	4383,14	4349,42	33,72	67,3
Żagań	16014,52	15816,95	197,57	54,6
Powiat Żagański	54847,15	53704,10	1143,05	46,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wśród gmin należących do powiatu największą lesistość miała Gmina Gozdnica (67,6%) oraz Gmina Wymiarki (67,3%). Natomiast najniższą lesistością charakteryzowała się Gmina Niegosławice (22,1%).

Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa sprawuje Starosta. Dla większości tych lasów zostały wykonane uproszczone plany urządzenia lasów oraz inwentaryzacje stanu lasów, stanowiące podstawę wydania decyzji określającej zadania z zakresu gospodarki leśnej. Łączna powierzchnia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa na koniec 2017 roku na terenie Powiatu Żagańskiego wynosiła 1 290 ha.

Lasy na terenie powiatu administrowane są przez osiem nadleśnictw:¹⁵

- Nadleśnictwo Krzystkowice – w administracji Nadleśnictwa znajduje się 4 314 ha lasów. Zarządzeniem Ministra Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 września 1996r. nr 153 powierzchnia lasów ochronnych wynosi 350 ha.
- Nadleśnictwo Lipinki – powierzchnia lasów na terenie powiatu wynosi 2 358,63 ha. Lasy ochronne zostały powołane zarządzeniem nr 228 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 20 października 1995r. w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Lipinki, a powierzchnia tych lasów wynosi 1 218,95 ha.
- Nadleśnictwo Nowa Sól – powierzchnia lasów na terenie powiatu wynosi 913,07 ha. Powierzchnia lasów ochronnych wynosi 111,46 ha, są to lasy wodochronne powołane decyzją Ministra Środowiska,
- Nadleśnictwo Przemków – powierzchnia lasów na terenie powiatu będących w administracji nadleśnictwa wynosi 190,66 ha. Lasy ochronne stanowią 44,0536 ha na podstawie Decyzji Ministra Środowiska z dnia 16 września 2014 r. w sprawie zatwierdzenia planu urządzenia lasu sporządzonego dla Nadleśnictwa Przemków na lata 2014-2023
- Nadleśnictwo Szprotawa – powierzchnia lasów wynosi 18 030,38 ha. Lasy ochronne w Nadleśnictwie Szprotawa uznano Zarządzeniem Nr 139 Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 16.10.1997 r. oraz Zarządzeniem Nr 108 MOŚZNiL z dnia 23.07.1997 r. za ochronne uznano 8 787,30 ha lasów.
- Nadleśnictwo Świątoszów – grunty będące w zarządzie Nadleśnictwa położone są na terenie gmin: Żagań, Małomice (obszar wiejski), Szprotawa (obszar wiejski) i Łowa (obszar wiejski) o powierzchni 1799,23 ha. Lasy ochronne zostały powołane Zarządzeniem nr 199 MOŚZNiL z dnia 28 grudnia 1994 roku. Łączna powierzchnia lasów ochronnych wynosi około 11 082 ha.
- Nadleśnictwo Wymiarki - powierzchnia lasów na terenie powiatu żagańskiego będących w administracji Nadleśnictwa wynosi 7 491,68 ha. Lasy ochronne na terenie powiatu zostały powołane decyzją DL-lpn-612-8/35658/11/JŁ Ministra Środowiska z dnia 4 sierpnia 2011 r., cele ochronny to: wodochronne, glebochronne, ostoje zwierzyny, lasy położone w granicach administracyjnych miast. Powierzchnia lasów ochronnych wynosi 3 687,26 ha.
- Nadleśnictwo Żagań – powierzchnia lasów na terenie powiatu wynosi 18 630,55 ha. Lasy ochronne ustanowione zostały na podstawie Decyzji Ministra Środowiska z dnia 30 września 2011r. znak: DL-lpn-612-13/44529/11/JŁ. Powierzchnia lasów ochronnych na terenie powiatu wynosi 13381,79 ha.

¹⁵ Dane dotyczące powierzchni lasów oraz powołanych lasów ochronnych na terenie powiatu żagańskiego odnoszą się do stanu na koniec 2017 roku i pochodzą z informacji udostępnionej przez poszczególne Nadleśnictwa.

Rysunek 7 Nadleśnictwa na terenie powiatu

Źródło: lasy.gov.pl

Nadleśnictwa w ramach swej działalności prowadzą odnowienia lasów, które polegają na ponownym wprowadzeniu roślinności leśnej na gruncie będącym niedawno również lasem. W latach 2016-2017 Nadleśnictwa prowadziły odnowienia na powierzchni 594,35 ha.

Tabela 48 Powierzchnia odnowień prowadzona przez Nadleśnictwa w latach 2016-2017

Lp.	Nadleśnictwo	Powierzchnia odnowień [ha]	
		2016 rok	2017 rok
1	Krzystkowice	17,17	34,26
2	Lipinki	10,66	10,33
3.	Nowa Sól	4,27	3,60
4.	Przemków	-	4,98
5.	Szprotawa	150,55	119,60
6.	Świętoszów	b.d	b.d
7.	Wymiarki	65	54
8.	Żagań	72,39	47,54

Źródło: Opracowanie na podstawie udostępnionych informacji z poszczególnych Nadleśnictw.

Na stan zdrowotny i sanitarny lasów wpływają różne czynniki, określane jako stresowe, które powodują niekorzystne zmiany w zasobach leśnych. Występujące zagrożenia na terenie powiatu można podzielić na trzy grupy:

- abiotyczne - ekstremalne zjawiska atmosferyczne (silne wahania poziomu wód gruntowych, podtopienia)
- biotyczne - związane z organizmami żywymi (szkodniki wtórne, patogeny grzybowe)
- antropogeniczne - wywołane przez człowieka (zagrożenie pożarowe, urbanizacja).

4.10.9 Tereny zieleni urządzonej

Zieleń urządzona pełni istotne funkcje na obszarach zurbanizowanych. Odpowiednio rozlokowana zieleń wysoka stanowi naturalną ochronę przed wiatrem i potrafi zmniejszyć jego siłę od 20 do 80% w zależności od szerokości i wysokości pasa zieleni. Dodatkowo tereny zieleni nawilżają powietrze i obniżają temperaturę, co odczuwalne jest zwłaszcza w miesiącach letnich. Odpowiednio zlokalizowana zieleń pomaga walczyć z nadmiernym hałasem panującym w miastach. Zieleń urządzona pełni również funkcję rekreacyjno-wypoczynkową oraz dydaktyczną.

Według danych GUS w 2016 roku na terenie powiatu było 15 parków spacerowo-wypoczynkowych, 75 zieleńców, 45 cmentarzy oraz lasy gminne o łącznej powierzchni 244,75 ha. W tabeli poniżej przedstawiono powierzchnie terenów zieleni urządzonej w powiecie.

Tabela 49 Tereny zieleni urządzonej w powiecie w 2016 roku

Rodzaj	Jednostka	Powierzchnia
Parki spacerowo-wypoczynkowe		73,5
Zieleńce		52,0
Zieleń uliczna		8,9
Tereny zieleni osiedlowej		52,01
Cmentarze		47,1
Lasy gminne		244,75

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

4.11 Odnawialne źródła energii

Dane dotyczące pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł energii pochodzą z Planów Gospodarki Niskoemisyjnej opracowanych dla poszczególnych gmin oraz z przeprowadzonej ankietyzacji.

Na terenie gminy Szprotawa funkcjonują elektrownie wiatrowe zlokalizowane we wsi Kartowice, wysokość wieży - 100 m, poziom mocy wytwórczej - 1,5 MW. Na terenie gminy Szprotawa i Niegostawice funkcjonuje 25 wież elektrowni wiatrowych. W gminie Szprotawa w miejscowości Mycielin (5 wież):

- Obręb geodezyjny Mycielin: 15/5, 18/4, 18/6, 151;
- Obręb geodezyjny Gościeszowice 457/13, 457/15, 512, 705/4, 705/7, 791, 792/2, 792/3, 821, 822, 829/3;
- Obręb geodezyjny nr 0006 Długie, 364/9;
- Obręb geodezyjny nr 0008 Dzikowice, 585, 586/1, 600/3;
- Obręb geodezyjny Sucha Dolna: 253/2, 255/3, 258/18, 258/22, 258/42.

Maksymalna wysokość pojedynczej turbiny wiatrowej określona przez śmigło w punkcie jego najwyższego wzniesienia wynosi do 200 m nad powierzchnią terenu, przy założeniu maksymalnej możliwej mocy akustycznej źródła, poziom mocy wytwórczej to ok 3 MW każda, łączna moc siłowni wiatrowych wynosi do 75 MW.

Na terenie gminy Szprotawa planowane są następujące przedsięwzięcia w zakresie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii:

- Budowa farmy fotowoltaicznej przy ul. Kościuszki w Szprotawie. Planuje się montaż 5076 sztuk paneli fotowoltaicznych o łącznej mocy 0,99 MW.
- Budowa naziemnego systemu fotowoltaicznego w Cieciszowie, o mocy do 1,392 MW.
- Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy do 1,0 MW w Bobrowicach.
- Budowa dwóch elektrowni fotowoltaicznej o mocy do 1,0 MW w Wiechlicach.

W gminie Gozdnicza pozyskiwana jest energia słoneczna na czterech jednorodzinnych budynkach mieszkalnych. Planowane są również przedsięwzięcia w tym zakresie w następujących lokalizacjach: Stacja Uzdatniania Wody w Gozdnicy, Oczyszczalnia Ścieków w Gozdnicy, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Gozdnicy, Hydrofornia w Gozdnicy.

W gminie Niegostawice zinwentaryzowano 3 instalacje fotowoltaiczne w sektorze gospodarstw domowych. W sektorze podmiotów publicznych stwierdzono 2 fotowoltaiczne instalacje OZE. Planowana jest budowa elektrowni słonecznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działce o nr ew. 765/1 (obręb 7) w miejscowości Przeclaw.

W gminie Wymiarki obecnie energia odnawialna nie jest wykorzystywana. Planowane są montaż paleni fotowoltaicznych w następujących lokalizacjach:

- dz. Nr 649/11 Witoszyn 2MW pow. do 4 ha,
- dz. Nr 13/2 Lubieszów 1 MW pow. do 2,2 ha,
- dz. Nr 13/2 Lubieszów 1 MW pow. do 3 ha,
- dz. Nr 13/2 Lubieszów 1 MW pow. do 3 ha,
- dz. Nr 13/2 Lubieszów 1 MW pow. do 3 ha,
- dz. Nr 801/22 Witoszyn 1 MW pow. o,50 ha.

W gminie Iłowa energia odnawialna będzie pozyskiwana z elektrowni słonecznych zlokalizowanych na działkach o nr ew. 59/3, 59/5, 45/8,45/9 w m. Konin Żagański.

W gminie Żagań energia odnawialna pozyskiwana jest z paneli fotowoltaicznych.

W gminie miejskiej Żagań funkcjonuje instalacja solarna zainstalowana na dachu pływalni przy ul. Jana Kochanowskiego 6. Udogodnieniem są także kolektory solarne dla potrzeb ciepłej wody użytkowej występujące u prywatnych właścicieli domów.

W gminie Małomice wydano decyzje środowiskowe na realizację następujących inwestycji:

- Budowa parku elektrowni wiatrowych „KARTOWICE AS” na działce nr ew. 335 obręb Janowiec,
- Zabudowa odnawialnych źródeł energii (OZE) polegającej na budowie dwóch elektrowni słonecznych – urządzeń infrastruktury technicznej w postaci wolnostojących ogniw fotowoltaicznych o łącznej maksymalnej mocy produkowanej energii elektrycznej 2 x do 1 MW wraz z inwerterami, złączami kablowymi, przyłączem elektroenergetycznym oraz 2 - oma stacjami transformatorowymi o mocy 1000 kVA dla każdej instalacji, realizowanego na działkach o nr ewid. 80/2, 112 w miejscowości Lubiechów,
- Budowa Elektrowni Słonecznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działkach o nr ew. 304/1 i 305/5 (obręb 1) w miejscowości Bobrzany,

Na terenie powiatu funkcjonuje 13 elektrowni wodnych, których wykaz przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 50 Wykaz elektrowni wodnych

Lp.	Gmina	Miejscowość	Właściciel	Moc [MW]
1	Żagań	Gorzupia	PGE Energia Odnawialna S.A.	b.d.
2	Żagań	Gorzupia	PGE Energia Odnawialna S.A.	b.d.
3	Żagań	Gryżyce	PGE Energia Odnawialna S.A.	2,927
4	Żagań	Żagań	PGE Energia Odnawialna S.A.	1,19
5	Żagań	Żagań	PGE Energia Odnawialna S.A.	b.d.
6	Żagań	Bukowina Bobrzańska	PPHU „FENIX” Mieczysław Wesolowski	0,9
7	Małomice	Małomice	PGE Energia Odnawialna S.A.	b.d.
8	Szprotawa	Szprotawa	PGE Energia Odnawialna S.A.	b.d.
9	Szprotawa	Leszno Górna	MEROL POWER POLSKA Sp. z o.o. Warszawa	0,9
10	Żagań	Żagań	ENECO Sp. z o.o.	0,101
11	Szprotawa	Henryków	Osoba prywatna	0,05
12	Szprotawa	Wiechlice	Osoba prywatna	0,0549
13	Szprotawa	Leszno Górna	MEROL POWER POLSKA Sp. z o.o. Warszawa	0,13

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Podstawowe kierunki Polityki energetycznej Polski do 2030 roku oraz wynikającego z niej Krajowego planu działania w zakresie OZE (KPD OZE) zakładają m.in. poprawę efektywności energetycznej oraz rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Polityka zakłada zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% do 2020 roku i dalszy wzrost w latach następnych.

4.12 Zagrożenia poważnymi awariami

Poważne awarie przemysłowe mogą powstawać w przypadku awarii i katastrof w obiektach przemysłowych zlokalizowanych na terenie powiatu oraz w wyniku wypadków drogowych z udziałem cystern i autocystern przewożących materiały niebezpieczne. Zdarzenia te charakteryzują się specyficznymi cechami takimi jak niepewność ich wystąpienia, złożoność przyczyn, różnorodność bezpośrednich skutków oraz indywidualnym, niepowtarzalnym przebiegiem. Na terenie powiatu żagańskiego nie ma zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Natomiast

jest jeden zakład zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej – Lukpol Trade Sp. z o.o., ul. Lotników Alianckich, 68-100 Żagań.¹⁶

Potencjalne źródła zagrożenia na terenie Powiatu stanowi transport materiałów i substancji niebezpiecznych (toksycznych, łatwopalnych, wybuchowych) głównie na drogach krajowych, wojewódzkich oraz szlakach kolejowych. W 2016 roku miało miejsce zdarzenie o znamionach poważnej awarii. W dniu 18 lutego 2016 roku przeprowadzone zostały działania kontrolne, w związku ze zdarzeniem drogowym, które miało miejsce na 38 km drogi krajowej nr 18. Samochód ciężarowy jadący w kierunku Wrocławia, na prostym odcinku drogi, wbił się w barierki oddzielające przeciwległe pasy ruchu. Zdarzenie było konsekwencją awarii hamulców w pojeździe. Na skutek wypadku uszkodzeniu uległ zbiornik paliwa o pojemności 1100 litrów. Pracujące na miejscu służby PSP w Żaganiu zabezpieczyły teren zdarzenia. Rozlany na długości kilku metrów olej napędowy (w pasie zieleni pomiędzy jezdniami) zebrany został przy pomocy sorbentu do zbiornika. Udało się zebrać około 350 litrów oleju, natomiast około 700 litrów przedostało się do środowiska oraz kanalizacji deszczowej. Sprawa została skierowana do Starostwa Powiatowego w Żaganiu w celu podjęcia działań zmierzających do rekultywacji zanieczyszczonego terenu.¹⁷

4.13 Edukacja ekologiczna

Z definicji edukacja ekologiczna to koncepcja kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem myśleć globalnie – działać lokalnie.

Zrównoważony rozwój możemy osiągnąć podnosząc świadomość ekologiczną społeczeństwa. Biorąc pod uwagę rozwój cywilizacyjny społeczeństwa oraz nikłą świadomość zagrożeń, jakie może spowodować człowiek poprzez nieracjonalne gospodarowanie zasobami środowiska oraz nieprzemysłane stosowanie nowych technologii, substancji oraz materiałów, edukacja ekologiczna jest niezbędnym elementem w dzisiejszych czasach. Tylko ciągle, nieustające podnoszenie świadomości społeczeństwa może wpłynąć na podejmowanie działań uwzględniających zasadę zrównoważonego rozwoju. Edukację ekologiczną powinno rozpocząć się od najmłodszych lat, ponieważ wykształcone stereotypy u dzieci pozwalają kształtować ich postawę promującą życie w zgodzie z naturą. Dlatego należy edukację prowadzić w przedszkolach oraz w szkołach poprzez zajęcia, akcje, konkursy, zielone lekcje czy wyjazdy pokazowe. Równie ważna jest edukacja ekologiczna dorosłych ponieważ to od nich w głównej mierze zależy w jaki sposób będzie traktowane środowisko naturalne. Wskazane jest kształcenie świadomości ekologicznej dorosłych poprzez różnego rodzaju kampanie społeczne, ulotki, artykuły w gazetach czy programy w telewizji.

Edukacja ekologiczna jest prowadzona na terenie powiatu żagańskiego. Uczestniczą w niej: jednostki samorządowe, jednostki oświatowe, nadleśnictwa, pozarządowe organizacje ekologiczne oraz przedsiębiorstwa.

Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. Marszów w 2017 roku organizował wycieczki do siedziby firmy dla różnych placówek oświatowych z terenu powiatu żagańskiego. W wycieczkach tych uczestniczyli uczniowie z: Publicznej Szkoły Podstawowej w Miodnicy, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Żaganiu, Niepublicznej Szkoły Podstawowej „Mała Szkoła” w Bukowinie Bobrzańskiej, Zespołu Szkół nr 1 – Publiczne Gimnazjum nr 1 w Żaganiu, Szkoły Podstawowej w Witoszynie, Szkoły Podstawowej nr 5 w Żaganiu, Szkoły Podstawowej nr 2 w Żaganiu, Szkoły Podstawowej nr 7 w Żaganiu – oddział gimnazjalny oraz z Przedszkola nr 3 w Żaganiu, Przedszkola nr 5 w Żaganiu i Przedszkola nr 2 w Żaganiu. Organizowane były również lekcje ekologiczne dla klas 1-3 pn. „Segregujemy odpady i dbamy o środowisko” w Publicznej Szkole Podstawowej nr 2 w Żaganiu. ZZO Sp. z o.o. w Marszowie uczestniczył również festynach tj. Festyn "Ekologiczny Żagań", Festyn Rodzinny w Zespole Szkół nr 2 w Żaganiu oraz Festyn Rodzinny w Szkole Podstawowej nr 2 w Żaganiu. Zorganizowany został również konkurs plastyczny „Segreguj bioodpady!” dla przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych z 22 gmin woj. lubuskiego objętych systemem gospodarki odpadami Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Marszowie. Uczniowie mieli za zadanie stworzyć indywidualną pracę plastyczną (plakat) przedstawiającą pozytywne aspekty segregacji bioodpadów.

¹⁶ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze.

¹⁷ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze.

Energetyka Ciepła Opolszczyzna S.A. Oddział Lubuski organizuje przedstawienia wyjazdowe „Drużyna ZET”. Przedstawienie ma za zadanie zaszczepić w przedszkolakach wrażliwość na kwestie związane z wpływem każdego z nas na jakość powietrza.

Działalność edukacyjna nadleśnictw prowadzona jest poprzez organizowanie spotkań z dziećmi w szkołach i przedszkolach, gdzie w formie zabawy oraz konkursów realizowane są różne programy edukacyjne. Nadleśnictwa angażują się także w przygotowanie stoisk edukacyjnych na różnych imprezach plenerowych. Edukacja prowadzona jest również na ścieżkach przyrodniczo-dydaktycznych lub w specjalnie wyposażonych izbach leśnych.

Działania podejmowane w poszczególnych gminach są zróżnicowane, koncentrują się przede wszystkim na wspieraniu edukacji ekologicznej w szkołach i organizowaniu różnych akcji np. "Sprzątanie Świata", "Nie wypalaj traw" oraz konkursów i festynów. Prowadzone są kampanie ulotkowe i plakatowe dotyczące gospodarki odpadami komunalnymi. Na stronach internetowych gmin umieszczane są materiały informacyjne o tematyce związanej z ekologią.

4.14 Historyczna zanieczyszczenia ziemi

Przez historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi rozumie się zanieczyszczenie powierzchni ziemi, które zaistniało przed dniem 30 kwietnia 2007 r. lub wynika z działalności, która została zakończona przed dniem 30 kwietnia 2007 r., a także szkodę w środowisku w powierzchni ziemi w rozumieniu art. 6 pkt 11 lit. c ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. 2018 poz. 954), która została spowodowana przez emisję lub zdarzenie, od którego upłynęło więcej niż 30 lat.

Rejestr historycznych zanieczyszczeń oraz rejestr bezpośrednich zagrożeń i szkód w środowisku, które wystąpiły na terenie kraju, jest prowadzony przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Prowadzenie i nadzorowanie spraw dotyczących działań remediacyjnych (naprawczych) powierzono Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska.

Obowiązki Starosty wynikają z art. 101d ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2018, poz. 799) dotyczą dokonywania identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi poprzez:

- 1) ustalenie działalności mogącej z dużym prawdopodobieństwem powodować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, która była prowadzona na danym terenie przed dniem 30 kwietnia 2007 r.;
- 2) ustalenie listy substancji powodujących ryzyko, których wystąpienie w glebie lub ziemi jest spodziewane ze względu na działalność, o której mowa w pkt 1;
- 3) analizę dostępnych informacji na temat zagrożenia zanieczyszczeniem gleby lub ziemi;
- 4) w razie potrzeby – wykonanie pierwszego etapu badań zanieczyszczenia gleby i ziemi przez laboratorium,

Starosta lub upoważniona przez niego osoba, są uprawnieni do wstępu na teren władającego powierzchnią ziemi w celu wykonywania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi.

Starosta sporządza wykaz potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi. Wykaz powinien zawierać: adres, numery działek ewidencyjnych i informacje o ich powierzchni; informacje o aktualnym i, o ile jest to możliwe, planowanym sposobie użytkowania gruntów; informacje o działalności prowadzonej na terenie; informacje o działalności prowadzonej na terenie w przeszłości, o ile takie informacje są dostępne; informacje o właściwościach gleby na terenie; nazwy substancji powodujących ryzyko oraz informacje o ich zawartości w glebie i w ziemi; informacje o remediacji prowadzonej obecnie i w przeszłości na terenie; imię i nazwisko albo nazwę obowiązującego do przeprowadzenia remediacji oraz adres jego zamieszkania lub siedziby; imię i nazwisko albo nazwę władającego powierzchnią ziemi oraz adres jego zamieszkania lub siedziby.

Wykaz powinien być aktualizowany raz na 2 lata. Starosta przekazuje wykaz regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska.

Identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi nie dokonuje się na terenach, na których jest prowadzona działalność, której głównym celem jest obronność i bezpieczeństwo państwa lub bezpieczeństwo międzynarodowe.

Każdy, kto stwierdził potencjalne historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, może ten fakt zgłosić właściwemu staroście.

Zakwalifikowanie gruntu do terenów o zanieczyszczonej powierzchni ziemi będzie miało istotne skutki dla władających powierzchnią ziemi (z obowiązkiem przeprowadzenia remediacji włącznie).

Rodzaje działalności mogących z dużym prawdopodobieństwem powodować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, wraz ze wskazaniem przykładowych dla tych działalności zanieczyszczeń, określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. z 2016 r., poz. 1395).

Zgodnie z ar. 101e ust. 1 i 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska, władający powierzchnią ziemi, który stwierdził historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi na terenie będącym w jego władaniu, jest obowiązany niezwłocznie zgłosić ten fakt Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska.

Zgłoszenie, winno zawierać:

- imię i nazwisko albo nazwę podmiotu zgłaszającego oraz adres jego zamieszkania lub siedziby;
- adres i numer działki ewidencyjnej;
- informacje na temat czasu wystąpienia zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w tym, w miarę możliwości, dokumenty uprawniające, że zgłoszenie dotyczy historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi;
- dokumentację potwierdzającą wystąpienie zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w tym nazwy substancji powodujących ryzyko oraz wyniki badań zanieczyszczenia gleby i ziemi tymi substancjami, wykonanych przez laboratorium, o którym mowa w art. 147a ust. 1 pkt 1 lub ust. 1a ww. ustawy.

Zgodnie z art. 101e ust. 3 i 4 ww. ustawy, każdy, kto stwierdził potencjalne historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, może ten fakt zgłosić właściwemu staroście.

Zgłoszenie winno zawierać:

- imię i nazwisko albo nazwę podmiotu zgłaszającego oraz adres jego zamieszkania lub siedziby;
- wskazanie miejsca, w miarę możliwości poprzez podanie adresu lub numeru działki ewidencyjnej;
- informacje na temat czasu wystąpienia zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w tym, w miarę możliwości, dokumenty uprawniające, że zgłoszenie dotyczy historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi;
- opis stwierdzonej sytuacji wskazującej na występowanie potencjalnego historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi, dokumentację, która uprawnia jej wystąpienie, w tym, w miarę możliwości, nazwy substancji powodujących ryzyko oraz wyniki badań zanieczyszczenia gleby i ziemi tymi substancjami, wykonanych przez laboratorium, o którym mowa w art. 147a ust. 1 pkt 1 lub ust. 1a ww. ustawy.

5. ANALIZA SWOT

Na podstawie analizy stanu środowiska i stanu wyposażenia w infrastrukturę ochrony środowiska Powiatu Żagańskiego, dokonano analizy czynników wewnętrznych i zewnętrznych mających wpływ na dalsze planowanie strategii powiatu w zakresie ochrony środowiska - mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w postaci analizy SWOT (ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Analizy dokonano dla wszystkich obszarów interwencji.

Tabela 51 Analiza SWOT dla poszczególnych obszarów interwencji

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie przez niektóre gminy Planu Gospodarki Niskoemisyjnej oraz realizacja działań w nich zaplanowanych, • remonty i przebudowy istniejącej sieci dróg, • dobrze rozwinięta sieć dróg zapewniająca dojazd do ważnych ośrodków miejskich w kraju i zagranicą, • wysoki wskaźnik zgasyfikowania miast w powiecie (81,8%), 	<ul style="list-style-type: none"> • nie wszystkie gminy mają opracowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, • występowanie systemów ogrzewania indywidualnego opartych na spalaniu paliw stałych w kotłach o niskiej efektywności, • niedostatecznie rozwinięta sieć gazowa na terenach wiejskich, • wzrost ilości samochodów i wysoka emisja

<ul style="list-style-type: none"> • prowadzone pomiary natężenia pola elektromagnetycznego na terenie powiatu, • brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów natężenia promieniowania elektromagnetycznego, • prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych na terenie powiatu, • dobra i zadowalająca jakość wód podziemnych, • wyznaczone miejsca do kąpeli na terenie powiatu, • wały przeciwpowodziowe chroniące mieszkańców przed ewentualną powodzią, • wysoki stopień zwodociągowności powiatu - 96%, • wszystkie ujęcia wyposażone są w stację uzdatniania wody, • wzrastająca liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz z oczyszczalni ścieków, • występowanie złóż węgla brunatnego i kruszyw naturalnych, • duży udział użytków rolnych na terenie powiatu, • korzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki, • zbędne wapnowanie gleb, • wysoki procent mieszkańców prowadzących selektywną zbiórkę odpadów, • funkcjonujące PSZOK na terenie powiatu, • sprawny system odbioru odpadów, • systematyczne usuwanie odpadów zawierających azbest z terenu powiatu, pomoc finansowa w usuwaniu azbestu dla mieszkańców, • liczne ścieżki rowerowe, • występowanie atrakcyjnych walorów środowiska naturalnego wraz z licznymi terenami objętymi ochroną przyrody m.in. Bory Dolnośląskie, rzeka Bóbr, obszary Natura 2000, • bardzo korzystne warunki dla rozwoju turystyki, • prowadzenie odnowień lasów przez Nadleśnictwa, • korzystne warunki do rozwoju energetyki odnawialnej, • wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu w postaci m.in. elektrowni wiatrowej oraz elektrowni wodnych, • mała liczba zdarzeń o znamionach poważnych awarii na terenie powiatu. 	<ul style="list-style-type: none"> • zanieczyszczeń z ruchu komunikacyjnego, • duża energochłonność budynków i oświetlenia zewnętrznego • brak obwodnic głównych miejscowości powiatu (Żagania, Iłowej), • przekroczenie dopuszczalnych norm zanieczyszczeń w powietrzu dla pyłu PM10, arsenu i benzo(a)piranu, • przekroczony poziom celu długoterminowego dla ozonu, • duże natężenie ruchu na drogach przebiegających przez teren powiatu oraz duży udział pojazdów ciężarowych, • wysoki poziom hałasu komunikacyjnego i przekroczenia dopuszczalnych poziomów, • duża liczba stacji bazowych telefonii komórkowej, • mała świadomość społeczeństwa na temat źródeł, zasięgu oraz oddziaływań pól elektromagnetycznych, • występowanie jednolitych części wód powierzchniowych o złym stanie, • zagrożenie powodziowe związane z rzeką Bóbr, Kwisa, Szprotawa i Czerna Wielka, • zagrożenie wystąpienia suszy na terenie poszczególnych gmin powiatu, • dysproporcje pomiędzy dostępnością sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej – zbyt niski stopień skanalizowania powiatu (68,7%), • rosnące zużycie wody, • duża ilość zbiorników bezodpływowych, • przekroczenia parametrów fizyko-chemicznych na niektórych urządzeniach wodociągowych, • niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w rolnictwie, • przewaga gleb średniej i słabej jakości, co wpływa na osłabione możliwości osiągnięcia dobrych plonów w rolnictwie, • wyłączenia gruntów rolnych z produkcji rolnej poprzez zmianę przeznaczenia gruntów na cele budowlane, • brak PSZOK we wszystkich gminach, • niewystarczająca wiedza mieszkańców o gospodarowaniu odpadów, • wzrastająca ilość odbieranych odpadów komunalnych, • duża ilość odpadów azbestowych do usunięcia, • niekorzystna struktura lasów narażona na czynniki zewnętrzne (monokultura sosnowa), • niski stopień wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, • konflikty społeczne dotyczące powstawania farm wiatrowych, • niewystarczające wyposażenie jednostek ochrony przeciwpożarowej w specjalistyczny sprzęt i pojazdy pożarnicze (w tym sprzęt do przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych),
<p style="text-align: center;">SZANSE (czynniki zewnętrzne)</p>	<p style="text-align: center;">ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • dostępność środków na realizację inwestycji w zakresie ochrony środowiska i ochrony przyrody, • dostęp do funduszy z programów pomocowych NFOŚiGW, • ograniczenie niskiej emisji poprzez realizację działań zaplanowanych w Planach gospodarki niskoemisyjnej, • dalsza rozbudowa, modernizacja i poprawa stanu technicznego dróg w powiecie, • rozwój systemu transportu zbiorowego oraz wspieranie 	<ul style="list-style-type: none"> • napływające zanieczyszczenia powietrza z powiatów ościennych, • wzrost liczby pojazdów i ruchu samochodowego, • pogarszający się stan techniczny dróg niższej klasy, • stosowanie paliw niskiej jakości, spalanie odpadów w piecach domowych, • rosnąca liczba źródeł promieniowania elektromagnetycznego, • zagrożenie procesami eutrofizacji wód,

<ul style="list-style-type: none"> • ekologicznych form transportu, • możliwość wykorzystania linii kolejowych do transportu towarowego, • rozwój rozwiązań technicznych wpływających na ograniczenie emisji hałasu, • opracowanie aktualizacji planów gospodarowania wodami dla dorzeczy, • opracowanie planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych, • dalsza rozbudowa kanalizacji i oczyszczalni, w tym oczyszczalni przydomowych, • realizacja KPOŚK • racjonalne gospodarowanie wodą - rozwój nowych technologii w sektorze przemysłu w zakresie gospodarowania wodą (np. zamykanie obiegów wody), • racjonalna gospodarka złożami, minimalizacja strat zasobów, • ochrona złóż niezagospodarowanych na potrzeby ich przyszłej eksploatacji, • odpowiednie planowanie zagospodarowania terenu, • rekultywacja terenów poeksploatacyjnych, • stosowanie racjonalnej gospodarki nawozami sztucznymi, • szkolenia rolników i bezpłatne doradztwo rolnicze, • popularność zdrowej żywności stanowiąca szansę na rozwój rolnictwa ekologicznego, • rozwój selektywnego zbierania odpadów • rosnąca popularność turystyki aktywnej w szczególności rowerowej, • rozwój agroturystyki, • podnoszenie jakości infrastruktury turystycznej, • racjonalna gospodarka leśna, • edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia zagrożenia, • szkolenie jednostek odpowiedzialnych za usuwanie skutków poważnych awarii, • rozwój odnawialnych źródeł energii, • rosnąca popularność i dostępność nowych technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii. 	<ul style="list-style-type: none"> • znaczne ładunki zanieczyszczeń pochodzące z terenów bez systemów kanalizacyjnych oraz z obszarów rolnych, • punktowe zanieczyszczenia wód, • niewłaściwa eksploatacja indywidualnych systemów gromadzenia i oczyszczania ścieków, • możliwość przeniknięcia zanieczyszczeń do poziomów wodonośnych, • brak wystarczających środków na utrzymanie rzek, kanałów i rowów, • zmiany klimatu, susza, wzrost częstości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych, • zanieczyszczenie obszarowe pochodzenia rolniczego, • intensyfikacja produkcji rolniczej, • wycinanie lasów wpływające na erozję gleb oraz pogorszenie warunków środowiskowych, • nielegalne pozyskiwanie kopalin, • zagospodarowanie powierzchni uniemożliwiająca eksploatację złóż, • niekontrolowany rozwój turystyki i rekreacji na terenach cennych przyrodniczo, • wzrastający ruch turystyczny, zaśmiecanie lasów, postępująca urbanizacja i rozwój komunikacji, • zwiększone zagrożenie pożarowe ze względu na duży udział lasów, • potencjalne konflikty dotyczące lokalizacji inwestycji, w pobliżu obszarów Natura 2000, • wysoki koszt wdrożenia OZE, • wzrost zagrożenia związanego z transportem towarów niebezpiecznych ze względu na wzmożenie ruchu drogowego, • niska świadomość ekologiczna społeczeństwa.
---	--

6. GŁÓWNE PROBLEMY I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA POWIATU ŻAGAŃSKIEGO

W poniższej tabeli przedstawiono syntetyczne zestawienie najistotniejszych zagadnień problemowych i zagrożeń występujących w poszczególnych obszarach interwencji wraz ze wskazaniem głównych celów jakie należy osiągnąć planując stosowne działania naprawcze.

Tabela 52 Identyfikacja głównych problemów i zagrożeń w poszczególnych obszarach interwencji na terenie powiatu żagańskiego

Obszar interwencji	Problem/zagrożenie	Cel poprawy
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Przekroczenie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza pyłu PM10, arsenu i benzo(a)pirenu w strefie lubuskiej, przekroczenie poziomu dla celu długoterminowego dla ozonu, zbyt mały udział podłączeń gospodarstw szczególnie na terenach miejskich do zbiorowego systemu ogrzewania, stosowanie wysokoemisyjnych kotłów grzewczych, stosowanie niskiej jakości opału.	Dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych

Obszar interwencji	Problem/zagrożenie	Cel poprawy
Zagrożenia hałasem	Zwiększający się ruch drogowy, duży udział pojazdów ciężarowych, przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku dla pory dnia i nocy, brak obwodnic miast	Utrzymywanie standardów w zakresie odpowiedniego poziomu hałasu
Pola elektromagnetyczne	Wzrost liczby źródeł pól elektromagnetycznych oraz zwiększenie ich koncentracji	Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych
Gospodarowanie wodami	Zły stan jednolitych części wód powierzchniowych, intensyfikacja i chemizacja rolnictwa, spływ środków chemicznych w szczególności związków azotu i fosforu, zagrożenie wystąpienia suszy i powodzi.	Stopniowa poprawa jakości wód wynikająca z prowadzonej gospodarki wodnościekowej, poprawa stanu biologicznego, morfologicznego i chemicznego cieków, osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód, dobry stan techniczny budowli i urządzeń wodnych
Gospodarka wodno-ściekowa	Dysproporcje pomiędzy dostępnością sieci wodociągowej do sieci kanalizacyjnej, duża liczba zbiorników bezodpływowych, niedostateczna realizacja systemu oczyszczania ścieków.	Zwiększenie dostępu ludności do instalacji wodno-kanalizacyjnych, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód, realizacja zadań AKPOŚK
Zasoby geologiczne	Na skutek eksploatacji kopalin następuje degradacja terenu, obniżanie zwierciadła wody wód gruntowych i podziemnych.	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin, rekultywacja terenów poeksploatacyjnych
Gleby	Zagrożenia naturalne erozja, osuwiska, melioracje odwadniające, niewłaściwa rekultywacja obszarów pogórnicznych, stosowanie niewłaściwych dawek nawozów, przekształcanie gruntów rolnych na cele budowlane	Poprawa jakości gleb, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Rosnąca ilość odpadów, składowanie jako dominujący sposób zagospodarowywania odpadów komunalnych, część mieszkańców nie prowadzi selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	Ograniczanie ilości odpadów komunalnych, przekazywanych do składowania, w tym nieprzekraczanie dopuszczalnych poziomów masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych na składowiska, osiąganie odpowiedniego poziomu recyklingu, przygotowanie do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych
Zasoby przyrodnicze	Brak planów ochronnych dla niektórych obszarów chronionych, rozdrabnianie kompleksów leśnych, monokultura leśna – dominacja sosny, duże zagrożenie pożarowe w lasach, postępująca antropopresja – zajmowanie terenów leśnych, gruntów ornych pod budownictwo	Zachowanie bioróżnorodności
Odnawialne źródła energii	Mały udział wykorzystania OZE w produkcji energii (tj. wiatr, promieniowanie słoneczne, woda w rzekach, geotermia, biomasa),	Zmniejszenie wykorzystywania paliw kopalnych oraz poprawa stanu środowiska w szczególności jakości powietrza

Obszar interwencji	Problem/zagrożenie	Cel poprawy
Zagrożenia poważnymi awariami	Niewystarczające wyposażenie jednostek ratowniczych na wypadek wystąpienia poważnej awarii lub klęsk żywiołowych.	Zabezpieczenie mieszkańców przed skutkami ewentualnych poważnych awarii

7. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU

Jednym z elementów aktualizacji i opracowania niniejszego Programu jest uwzględnienie oceny osiągnięcia celów ekologicznych wskazanych w „Programie Ochrony Środowiska na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 dla Powiatu Żagańskiego”. Poniżej przedstawiono zrealizowane działania w latach 2012-2015, które miały charakter inwestycyjny i nieinwestycyjny.

Znaczna część zadań określonych w Programie ochrony środowiska należała do zadań koordynowanych, których realizacja nie zależy bezpośrednio od organu wykonawczego powiatu lecz do innych jednostek administracyjnych, w szczególności Gmin, na realizację których Powiat Żagański nie miał wpływu. W raporcie odniesiono się również do niektórych działań podjętych przez inne jednostki.

W Programie ochrony środowiska na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 dla Powiatu Żagańskiego przyjęto następujące priorytety ekologiczne:

- Priorytet 1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego (PA)
- Priorytet 2. Gospodarka wodna (W)
- Priorytet 3. Gospodarka odpadami (GO)
- Priorytet 4. Ochrona przyrody i krajobrazu (OP)
- Priorytet 5. Ochrona przed hałasem (H)
- Priorytet 6. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi (PEM)
- Priorytet 7. Odnawialne źródła energii (OZE)
- Priorytet 8. Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym (PAP)
- Priorytet 9. Powierzchnia ziemi i kopaliny (PK)
- Priorytet 10. Edukacja ekologiczna (EE)

W poniższej tabeli przedstawiono efekty realizacji Programu ochrony środowiska dla Powiatu Żagańskiego za lata 2012-2015.

Tabela 53 Efekty realizacji Programu Ochrony Środowiska na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 dla Powiatu Żagańskiego

Lp.	Zadanie	Opis podjętych działań	Jednostka odpowiedzialna	Osiągnięty efekt
Priorytet 1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego (PA)				
Cel długoterminowy do roku 2019				
KONTYNUACJA DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z POPRAWĄ JAKOŚCI POWIETRZA				
1	Ograniczenie emisji do powietrza w przemyśle (stosowanie najlepszych dostępnych technologii, określanie wysokich standardów emisyjnych w wydawanych decyzjach) ze szczególnym uwzględnieniem pyłów PM10 i PM2,5 oraz gazów: CO ₂ , SO ₂ i NO _x	Zatrzymane lub zneutralizowane zanieczyszczenia pyłowe w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w zakładach szczególnie uciążliwych na terenie powiatu (wg GUS): W 2012 roku - 65,4% W 2015 roku - 76,5%	Przedsiębiorstwa	Mniej zanieczyszczeń przedostaje się do powietrza, a więcej zostaje zatrzymanych przez odpowiednie urządzenia oczyszczające
2	Podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej	Budowa nowych przyłączy ciepłowniczych w Żaganiu	ECO S.A.	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z sektora ciepłowniczego oraz ograniczenie zużycia energii na cele ciepłownicze
3	Modernizacja istniejących kotłowni	Modernizacje i przebudowy funkcjonujących kotłowni na terenie Żagania	ECO S.A.	
4	Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub inne bardziej ekologiczne	Przebudowa warsztatów szkolnych na potrzeby szkolnictwa zawodowego w Powiecie Żagańskim. Zadanie obejmowało przebudowę budynku z wymianą kotłowni, termomodernizacja oraz zamontowaniem kolektorów słonecznych w ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 - 2013	Powiat Żagański	
5	Termomodernizacja budynków	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Technicznych i Licealnych w Żaganiu	Powiat Żagański	
6		Termomodernizacje budynków użyteczności publicznej prowadzone przez Urzędy Gminy/Miast	Gminy	
Priorytet 2. Gospodarka wodna (W)				
Cel długoterminowy do roku 2019				
OSIĄGNIĘCIE I UTRZYMANIE DOBREGO STANU WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH ORAZ OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA				
1	Budowa, rozbudowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemu kanalizacji zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych oraz Programem wyposażenia w oczyszczalnie ścieków aglomeracji <2000 RLM	Budowa oczyszczalni ścieków w Wiechlicach.	Gmina Szprotawa	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń trafiających bezpośrednio do ziemi i wód. Wzrost ilości ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną.
2		Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w gminach w latach 2012-2015 (wg GUS): Gmina Gozdnicza - 3,1 km Gmina Miejska Żagań - 29,1 km Gmina Brzeźnica - 0 km Gmina Iłowa - 1,0 km Gmina Małomice - 1,5 km	Gminy	

Lp.	Zadanie	Opis podjętych działań	Jednostka odpowiedzialna	Osiągnięty efekt
		Gmina Niegosławice - 5,3 km Gmina Szprotawa - 26,3 km Gmina Wymiarki - 0 km Gmina Żagań - 60,4 km		
3	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków i wdrożenie harmonogramu wywozu nieczystości płynnych i osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni	Gminy na bieżąco prowadzą ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	Mniejsza ilość zanieczyszczeń trafia bezpośrednio do wód i ziemi.
4	Budowa nowych oraz modernizacja istniejących sieci wodociągowych	Rozbudowa sieci wodociągowej w gminach w latach 2012-2015 (wg GUS): Gmina Gozdnica - 0 km Gmina Miejska Żagań - 12,1 km Gmina Brzeźnica - 0 km Gmina Iłowa - 8,8 km Gmina Małomice - 0,7 km Gmina Niegosławice - 0 km Gmina Szprotawa - 7,5 km Gmina Wymiarki - 0,1 km Gmina Żagań - 1,8 km	Gminy	Wzrost liczby odbiorców wody z sieci wodociągowej oraz wzrost poziomu zwodociągowania powiatu.
5	Utrzymywanie koryt cieków, kanałów i obwałowań w należytym stanie technicznym, remonty budowli wodnych, w tym regulacyjnych, zapewnienie drożności koryt cieków i kanałów, poprawa warunków przepływu wód powodziowych	Zabudowa wyrwy brzegowej na rz. Kwisie poniżej zbiorników Leśna i Złotniki w km 9+700 w m. Rudawica	RZGW we Wrocławiu	Ochrona mieszkańców powiatu przed skutkami ewentualnej powodzi oraz zwiększanie retencji wodnej
6		Zabudowa wyrwy i odtworzenie prawego brzegu rz. Kwisa w km 7+000 w m. Rudawica	RZGW we Wrocławiu	
7		Popowodziowa zabudowa wyrwy brzegowej na rz. Bóbr w km 96+900 w m. Szprotawa	RZGW we Wrocławiu	
8		Rzeka Szprotawa w km 2+064 - 18+670 - odbudowa (modernizacja) i rekonstrukcja rzeki - II etap	LZMiUW w Zielonej Górze	
9		Budowa zbiornika retencyjnego Witków	LZMiUW w Zielonej Górze	
10		Budowa zbiornika retencyjnego Małomice	LZMiUW w Zielonej Górze (użytkownik Urząd Miejski w Małomicach)	
Priorytet 3. Gospodarka odpadami (GO)				
Cel długoterminowy do roku 2019 ZORGANIZOWANIE RACJONALNEGO SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI				

Lp.	Zadanie	Opis podjętych działań	Jednostka odpowiedzialna	Osiągnięty efekt
1	Rozbudowa i budowa zakładów zagospodarowania odpadów obejmujące regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych	Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Marszowie	Gminy zrzeszone w Łużyckim Związku Gmin	Wzrost poziomów odzysku i recyklingu odpadów komunalnych
2	Zamknięcie i rekultywacja składowisk nie spełniających wymogów ochrony środowiska	Zamknięcie następujących składowisk odpadów komunalnych: <ul style="list-style-type: none"> m. Chrobrów (gmina Żagań) – zostało zamknięte w 2013 roku, rekultywacja została zakończona 15.12.2015 roku. m. Czyżówek (gmina Iłowa) – zostało zamknięte w 2015 roku, rekultywacja zostanie zakończona 30.12.2027 roku, m. Gozdnicza (gmina Gozdnicza) – zostało zamknięte w 2015 roku, rekultywacja zostanie zakończona 30.10.2024 roku, 	Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. Marszów	Ograniczenie zagrożenia dla wód podziemnych i gleb ze strony składowisk odpadów
3	Intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno – edukacyjnej w tym zakresie.	Urzędy Miast/Gmin informują mieszkańców o rodzajach odpadów komunalnych podlegających segregowaniu poprzez rozdawanie ulotek, zebrania wiejskie w sołectwach, umieszczenie informacji na stronie internetowej.	Gminy	Zwiększanie wiedzy mieszkańców na temat prawidłowej gospodarki odpadami
4		Organizowanie konkursów, akcji, festynów przy współpracy z jednostkami oświatowymi	Gminy	
5		Organizowanie wycieczek do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Marszowie dla szkół i przedszkoli z terenu powiatu żagańskiego	Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. Marszów	
6		Zajęcia w przedszkolach w ramach akcji „Agatka Segregatka uczy dzieci jak segregować śmieci” we współpracy z Urzędem Miasta Żagań	Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. Marszów	
7	Wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów dla zapewnienia skutecznej egzekucji prawa.	Wizje lokalne, współpraca z organami, które wydały decyzje zezwalające na zbieranie odpadów tj. Starosta. Współpraca z WIOŚ Zielona Góra. Sporządzanie rocznych sprawozdań dotyczących gospodarki odpadami, tworzenie analizy gospodarki odpadami w gminach.	Gminy	Zapobieganie nielegalnemu pozbywaniu się odpadów przez mieszkańców oraz firmy wywozowe.
8	Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowanie programów oczyszczania gminy z azbestu (w przypadku jednostek, które do tej pory nie wywiązały się z tego obowiązku)	Wykonane inwentaryzacje wyrobów azbestowych na terenie gmin powiatu żagańskiego oraz opracowanie programów usuwania azbestu.	Gminy	Wszystkie gminy posiadają wykonaną inwentaryzację wyrobów azbestowych na swoim terenie oraz Programy usuwania azbestu

Lp.	Zadanie	Opis podjętych działań	Jednostka odpowiedzialna	Osiągnięty efekt
9	Wprowadzenie mechanizmu dofinansowań dla przedsięwzięć polegających na demontażu wyrobów zawierających azbest	Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest za pośrednictwem WFOŚiGW oraz NFOŚiGW.	Gminy	Zmniejszenie negatywnego oddziaływania wyrobów azbestowych na środowisko i człowieka, bezpieczne usunięcie odpadów azbestowych z terenu gminy.
10	Bezpieczne usuwanie wyrobów zawierających azbest	Usuwanie azbestu z terenu gmin Ilość usuniętych w latach 2012-2017 odpadów azbestowych – ok. 1200 Mg	Gminy	
Priorytet 4. Ochrona przyrody i krajobrazu (OP)				
Cel długoterminowy do roku 2019				
RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO				
1	Realizacja zadań z zakresu rozwoju bezpiecznej dla środowiska nowoczesnej infrastruktury rekreacyjnej zapewniającej wzrost potencjału turystycznego regionu	Budowa miejsc postoju pojazdów	Nadleśnictwo Żagań	Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu. Ochrona cennych walorów przyrodniczych przed zniszczeniem.
2		Wyposażenie oraz utwardzenie nawierzchni miejsc postojowych.	Nadleśnictwo Szprotawa	
3		Wyposażenie obiektu w urzędzenia turystyczno-wypoczynkowe tzw. miejsca postoju pojazdów w ramach programu "Aktywne udostępnianie lasu"	Nadleśnictwo Nowa Sól	
4		Dla Kwisy dla Natury – przygotowanie małej architektury turystycznej służącej zabezpieczeniu rzeki Kwisy przez nadmierną presją turystów	Gmina Żagań, Fundacja Ekologiczna Zielona Akcja	
5	Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych, w tym szczególnie ochrona i konserwacja pomników przyrody	Monitoring obszarów chronionych. Ewidencja i monitoring stanu zdrowotnego pomników przyrody. Konserwacja pomników przyrody	Gminy, Nadleśnictwa	Ochrona obiektów i obszarów cennych przyrodniczo
6	Opracowanie planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000	W latach 2012-2015 ustanowiono cztery plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: Bory Dolnośląskie, Dolina Dolnej Kwisy, Wilki nad Nysą oraz Łęgi koło Wymiarek	RDOŚ	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Określenie działań ochronnych
7	Działania administracyjne polegające na uwzględnianiu przy lokalizacji przedsięwzięć wymogów ochrony środowiska	Wszystkie decyzje wydawane przez Powiat i Gminy uwzględniały wymogi ochrony środowiska	Powiat Żagański, Gminy	Ochrona cennych walorów przyrodniczych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa
8	Działania prowadzące do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów: Prowadzenie	Prowadzenie odnowień lasów na terenie Nadleśnictw	Nadleśnictwa	Wprowadzeniu roślinności leśnej na gruncie będącym niedawno również lasem. Wzrost lesistości powiatu

Lp.	Zadanie	Opis podjętych działań	Jednostka odpowiedzialna	Osiągnięty efekt
	odnowień i zalesień			
9	Urządzenie, utrzymanie i pielęgnacja zieleni urządzonej na terenach miejskich i wiejskich	Utrzymanie i urządzenie zieleni; wycinka obumarłych drzew, podcinanie pielęgnacyjne gałęzi drzew; nasadzenie kwiatów	Gminy	Rozwój terenów zieleni urządzonej.
10	Wprowadzanie kompensacji przyrodniczej za wycinkę drzew i krzewów	Gminy dokonywały nasadzeń w zamian za usunięte wcześniej drzewa, na podstawie decyzji Starosty lub Konserwatora Zabytków. W decyzjach zezwalających na usunięcie drzew również gminy nakładały obowiązek dokonania nasadzeń.	Gmina, Osoba lub podmiot wskazany w decyzji	Zmniejszanie negatywnych skutków wycinki drzewa na środowisko. Poprawa jakości powietrza i krajobrazu
Priorytet 5. Ochrona przed hałasem (H)				
Cel długoterminowy do roku 2019				
ZMNIEJSZENIE UCIAŹLIWOŚCI HAŁASU POPRZEZ OBNIŻENIE JEGO NATĘŻENIA DO POZIOMU OBOWIĄZUJĄCYCH STANDARDÓW				
1	Prowadzenie monitoringu hałasu w obrębie źródeł emisji	W latach 2013-2014 WIOŚ w Zielonej Górze prowadził monitoring hałasu komunikacyjnego w 6 punktach pomiarowych, z czego w 4 odnotowano przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu.	WIOŚ Zielona Góra	Ochrona mieszkańców przed ponadnormatywnym poziomem hałasu. Możliwość zaplanowania lub wprowadzenia odpowiednich rozwiązań
2	Kontrola zakładów w przypadku naruszeń zasad przestrzegania emisji hałasu przemysłowego do środowiska	W latach 2012-2015 wykonano 7 kontroli w zakładach przemysłowych na terenie powiatu, w dwóch przypadkach stwierdzono przekroczenie poziomu hałasu emitowanego do środowiska.	WIOŚ Zielona Góra	Eliminowanie zagrożenia hałasem przemysłowym
3	Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców powiatu ponad normatywnym hałasem poprzez: budowę obwodnic i przeprowadzenie remontu nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg	Prowadzenie remontów, przebudowy, budowy dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych na terenie powiatu	Zarządcy dróg	Poprawa płynności ruchu, poprawa bezpieczeństwa przejazdu
4	Wspieranie budowy ścieżek rowerowych	Nie zrealizowano	Powiat, Gminy, zarządcy dróg	-
5	Ochrona mieszkańców przed hałasem z instalacji przemysłowych i zakładów (reagowanie na przekroczenia przez zakłady dopuszczalnych norm hałasu poprzez wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu)	Wydanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu dla 2 instalacji przemysłowych	Powiat	Eliminowanie zagrożenia hałasem przemysłowym
Priorytet 6. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi (PEM)				
Cel długoterminowy do roku 2019				
OCHRONA PRZED NEGATYWNYM ODDZIAŁYWANIEM PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH				
1	Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Na etapie opracowań planistycznych w gminach	Gminy	Ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznymi

Lp.	Zadanie	Opis podjętych działań	Jednostka odpowiedzialna	Osiągnięty efekt
2	Współpraca ze służbami kontrolno-pomiarowymi obiektów emitujących pola elektromagnetyczne	Prowadzenie monitoringu pól elektromagnetycznych w siedmiu punktach pomiarowych na terenie powiatu - brak przekroczeń dopuszczalnych norm	WIOŚ Zielona Góra	
Priorytet 7. Odnawialne źródła energii (OZE)				
Cel długoterminowy do roku 2019				
OGRANICZANIE ZUŻYCIA ENERGII ORAZ ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII				
1	Wdrażanie projektów z zastosowaniem odnawialnych i alternatywnych źródeł energii	W gminie Szprotawa funkcjonują elektrownie wiatrowe. W gminie Gozdnica pozyskiwana jest energia słoneczna w jednorodzinnych budynkach mieszkalnych. W gminie Niegosławice funkcjonują instalacje fotowoltaiczne oraz elektrownie wiatrowe. W gminie Żagań energia odnawialna pozyskiwana jest z paneli fotowoltaicznych. W gminie miejskiej Żagań funkcjonuje instalacja solarna zainstalowana na dachu pływalni przy ul. Jana Kochanowskiego 6. Na terenie powiatu funkcjonuje 13 elektrowni wodnych.	Gminy, Prywatni inwestorzy	Zwiększenie wykorzystania OZE w ogólnym bilansie energetycznym. Ograniczanie zanieczyszczeń związanych ze spalaniem paliw stałych
Priorytet 8. Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym (PAP)				
Cel długoterminowy do roku 2019				
OGRANICZENIE RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII PRZEMYSŁOWYCH ORAZ MINIMALIZACJA ICH SKUTKÓW				
1	Działalność inspekcyjno-kontrolna zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku poważnej awarii przemysłowej	Na terenie powiatu jest jeden zakład zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej – Lukpol Trade Sp. z o.o. w Żaganiu - zakład jest kontrolowany przez odpowiednie służby	WIOŚ Zielona Góra, PSP w Żaganiu	Ochrona mieszkańców i środowiska naturalnego przed ewentualnymi skutkami poważnych awarii przemysłowych
2	Kontrola przewozów substancji niebezpiecznych. Kontrola stanu technicznego pojazdów i dróg kolejowych na terenie powiatu	Działanie realizowane regularnie	Policja, Inspekcja Transportu Drogowego	Ograniczeni liczby wypadków z udziałem substancji niebezpiecznych
Priorytet 9. Powierzchnia ziemi i kopaliny (PK)				
Cel długoterminowy do roku 2019				
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA ZASOBAMI NATURALNYMI				
1	Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego	Prowadzenie szkoleń w zakresie wdrażania programów rolno-środowiskowych. Organizowanie szkoleń, podczas których rolnicy zapoznawali się z KDPR. Rolnicy m. in. stosują płodozmian urozmaicony, wprowadzają racjonalne nawożenie, stosują nawozy organiczne, wykorzystują maszyny nie powodujące nadmiernego ugniatania. Gospodarstwa rolne są kontrolowane przez pracowników ARiMR, służby doradcze, służby weterynaryjne i sanitarne.	LODR, ARiMR	Wzrost poziomu wiedzy rolników w zakresie prawidłowego stosowania nawozów

Lp.	Zadanie	Opis podjętych działań	Jednostka odpowiedzialna	Osiągnięty efekt
2	Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą	Rekultywacja terenów: dla obszaru eksploatacyjnego kopalni kruszywa "Gryżyce", dla obszaru eksploatacyjnego złoża kruszywa naturalnego „Żagań-Miodnica”, dla obszaru eksploatacyjnego złoża kruszywa naturalnego „Gorzupia Dolna”.	Powiat	Przywrócenie do stanu naturalnego terenów poeksploatacyjnych
3	Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalni	Na terenie powiatu nie jest prowadzona nielegalna eksploatacja kopalni.	Powiat	-
4	Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalni w procesie planowania przestrzennego	Uwzględnianie przez gminy na etapie planowania przestrzennego obszarów występowania złóż kopalni	Gminy	Ochrona złóż kopalni przed zainwestowaniem
Priorytet 10. Edukacja ekologiczna (EE)				
Cel długoterminowy do roku 2019				
PROPAGOWANIE WŁAŚCIWYCH ZACHOWAŃ I POSTAW DOTYCZĄCYCH ŚRODOWISKA NATURALNEGO				
1	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców - prowadzenie stałych akcji informacyjno-edukacyjnych, w tym: druk ulotek informacyjnych, zamieszczanie informacji na stronach internetowych samorządu, kontakt z lokalnymi mediami, wspierania działalności lokalnych stowarzyszeń i organizacji proekologicznych, prowadzenie bezpłatnych szkoleń/warsztatów w zakresie edukacji ekologicznej społeczeństwa lokalnego, prowadzenie kampanii edukacyjnych w szkołach i Nadleśnictwach	Przeprowadzono szeroką akcję edukacyjną, głównie wśród młodzieży i dzieci. Odbyto około 80 spotkań na terenie nadleśnictwa ze zorganizowanymi grupami, a ogólnie w zajęciach edukacyjnych wzięło udział około 2500 osób.	Nadleśnictwo Wymiarki	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz krzewienie idei ekologii i troski o środowisko naturalne.
2		Prowadzenie edukacji przyrodniczo-leśnej	Nadleśnictwo Szprotawa	
3		Akcja cykliczna "Wiosna bez płomieni"- kampania edukacyjna (ulotki, plakaty, informacje w prasie, stronie internetowej, konkursy). Spotkania z dziećmi w ramach działalności edukacyjnej prowadzonej przez Nadleśnictwo	Nadleśnictwo Nowa Sól	
4		Organizacja i wspieranie akcji: <ul style="list-style-type: none"> • Wiosenne porządki w Gminie, • Sprzątanie Świata, • Ratujmy kasztanowce, • Akcja „Nie wypalaj traw”, • Akcje „Ratujmy łąki storczykowe” oraz „Nie zabijaj zwierząt podczas koszenia łąk”, • Prowadzone są w szkołach wykłady i prelekcje z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych np.: "Wilcze Echa w Borach Dolnośląskich", "Jak segregować śmieci", "Walory przyrodnicze Gminy Szprotawa", • Program z edukacji przyrodniczej „Cztery pieczęcie przyrody”. 	Gmina Szprotawa	
5		Ulotki i materiały edukacyjne	Gmina Szprotawa	
6		Organizacja akcji, konkursów, publikacja ulotek: <ol style="list-style-type: none"> 1. Gminny konkurs Eko- Lider, pn. „Śmieci mniej, ziemi lżej” 2. Gminny konkurs Eko-Lider”, pn. „Śmieci też mogą być przydatne” 	Gmina Niegostawice	

Lp.	Zadanie	Opis podjętych działań	Jednostka odpowiedzialna	Osiągnięty efekt
		3. Biuletyn Głos Niegosławic – zawierający m.in. materiały dydaktyczne, dotyczące segregacji odpadów dla dzieci oraz właściwych zachowań proekologicznych 4. Wydanie książeczki pt. „Wróbelek uczy nas jak dbać o środowisko naturalne” 5. Ulotki informacyjne – segregacja odpadów 6. Ekologiczny Piknik Rodzinny, pn. Uczymy się segregacji odpadów na biodegradowalne i nie biodegradowalne. 7. Ekologiczny Dzień Dziecka		
7		Prowadzenie akcji informacyjnej na stronie internetowej Gminy , wydawania ulotek informacyjnych dot. gromadzenia i segregacji odpadów dla mieszkańców, widowiska i prowadzenie bieżącej edukacja w szkołach, organizowanie konkursów plastycznych.	Gmina Żagań Szkoły na terenie gminy	
8	Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia	Szkolenia dla mieszkańców powiatu	Służby ratownictwa technicznego	Podnoszenie wiedzy mieszkańców

8. CELE I WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Zadania i cele w zakresie ochrony środowiska wyznaczone w Programie ochrony środowiska pozostają w ścisłej korelacji z zadaniami wyznaczonymi w wojewódzkim programie ochrony środowiska oraz uwzględniają cele zawarte w innych strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Na podstawie aktualnego stanu środowiska oraz przy uwzględnieniu celów i zadań wyznaczonych w dokumentach wyższego szczebla określono cele i kierunki interwencji. Cele długoterminowe pokrywają się z celami krótkoterminowymi.

Realizacja założeń Programu ochrony środowiska dla Powiatu Żagańskiego to poprawa stanu środowiska. Zmiany wartości wskaźników i mierników charakteryzujących elementy środowiska będą stanowiły wymierny efekt realizacji założeń Programu. W poniższej tabeli przedstawiono wskaźniki realizacji Programu dla poszczególnych obszarów interwencji. Poprzez te wskaźniki będzie możliwość kontrolowania postępów z realizacji Programu ochrony środowiska.

Cele i kierunki interwencji wyznaczone w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Żagańskiego na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 to:

Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Poprawa jakości powietrza do osiągnięcia poziomów wymaganych przepisami prawa

Kierunki interwencji:

- Spełnianie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza

Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem

Cel: Dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców

Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne

Cel: Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych

Kierunki interwencji:

- Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami

Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki interwencji:

- Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód

Cel: Ochrona mieszkańców przed powodzią, suszą i deficytem wody

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych powodzią i suszą

Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenie powiatu

Kierunki interwencji:

- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków.

Obszar interwencji: Zasoby geologiczne

Cel: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

Kierunki interwencji:

- Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego

Obszar interwencji: Gleby

Cel: Dobra jakość gleb oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Kierunki interwencji:

- Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju

Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami

Kierunki interwencji:

- Działania w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami,
- Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi,
- Usuwanie azbestu

Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze

Cel: Ochrona, odtwarzanie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności

Kierunki interwencji:

- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych
- Zrównoważona gospodarka leśna

Obszar interwencji: Odnawialne źródła energii

Cel: Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Kierunki interwencji:

- Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii

Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Przeciwdziałanie poważnym awariom

Kierunki interwencji:

- Minimalizacja wystąpienia poważnych awarii i minimalizacja potencjalnych ich skutków.

Realizacja Programu ochrony środowiska dla Powiatu Żagańskiego jest działaniem ciągłym i stanowi określenie głównych kierunków polityki środowiskowej powiatu. Za opracowanie Programu odpowiada Zarząd Powiatu. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, Zarząd Powiatu prowadzi monitoring realizacji polityki środowiskowej, której wyniki prezentowane są w raportach z realizacji Programu w cyklach dwuletnich. W raportach dokonuje się oceny realizowanych zadań i poziomów osiągnięcia przyjętych wskaźników. Organ wykonawczy powiatu przedstawia raport Radzie Powiatu i przekazuje Zarządowi Województwa.

Właściwy system oceny realizacji Programu powinien być oparty przy pomocy odpowiednio dobranych wskaźników presji, stanu i reakcji. Do określenia powyższych wskaźników wykorzystywane są przede wszystkim dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Poniżej przedstawiono wskaźniki kontroli realizacji Programu z wartościami odniesienia.

Tabela 54 Wskaźniki realizacji Programu

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Rok bazowy 2017	Wartość docelowa lub tendencja zmian do 2021 roku	Źródło danych
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych (ogółem)	t/rok	84	Wartość niższa od bazowej	GUS
	Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych (ogółem)	t/rok	81 636	Wartość niższa od bazowej	GUS
	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	%	79,8	100	GUS
	Zanieczyszczenia, dla których stwierdzono klasę C wg kryterium ochrony zdrowia w strefie, w której położony jest powiat	Ilość/rodzaj	4 – PM10, As, B(a)P, O ₃	0	WIOŚ
Zagrożenia hałasem	Odsetek zakładów przekraczających normy emisji hałasu w ogólnej liczbie zakładów skontrolowanych	%	28	0	WIOŚ
Pola elektromagnetyczne	Liczba punktów pomiarowych z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	Szt.	0	0	WIOŚ
Gospodarka wodna	Liczba JCWP rzecznych o aktualnie dobrym stanie	Szt.	5 z 33	Poprawa	Plan gospodarowania wodami dla dorzecza Odry
	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	dam ³ /rok	4414,6	Wartość niższa od bazowej	GUS
	Zużycie wody na potrzeby przemysłu	dam ³ /rok	289	Wartość niższa od bazowej	GUS
	Zużycie wody na potrzeby rolnictwa i leśnictwa	dam ³ /rok	1382	Wartość niższa od bazowej	GUS
	Wskaźnik zużycia wody na 1 mieszkańca w gosp. dom.	m ³ /rok	54,9	Wartość niższa od bazowej	GUS
	Długość rowów melioracyjnych	m	137 434	Utrzymanie lub wzrost do wartości bazowej	PGW WP Zarząd Zlewni w Lwówku Śląskim
	Długość wałów przeciwpowodziowych	km	59,056	Utrzymanie lub wzrost do wartości bazowej	PGW WP RZGW Wrocław

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Rok bazowy 2017	Wartość docelowa lub tendencja zmian do 2021 roku	Źródło danych	
Gospodarka ściekowa	wodno-	Długość sieci wodociągowej	km	665,1	Wartość wyższa od bazowej	GUS
		Długość sieci kanalizacyjnej	km	417,6	Wartość wyższa od bazowej	GUS
		Liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego w aglomeracjach	osoba	56 392	Wartość wyższa od bazowej	AKPOŚK
		Liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych w aglomeracjach	osoba	5 310	Wartość niższa od bazowej (nowe przyłącza kanalizacyjne)	AKPOŚK
		Liczba mieszkańców korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków w aglomeracjach	osoba	5 766	Wartość niższa od bazowej (nowe przyłącza kanalizacyjne)	AKPOŚK
		Liczba funkcjonujących komunalnych oczyszczalni ścieków	Szt.	11	11	Gminy
Zasoby geologiczne	Liczba wydanych koncesji na wydobywanie kopalin (w tym zmiany koncesji)	Szt.	7 (12)	Wg wydanych decyzji	Starosta, Marszałek Województwa	
Gleby	Powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji	ha	197,1537	Wartość niższa od bazowej	GUS	
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Masa zebranych odpadów komunalnych	Mg	25 673,826	Wartość niższa od bazowej	Gminy	
	Masa zebranych zmieszanych odpadów komunalnych	Mg	20290,83	Wartość niższa od bazowej	Gminy	
	Mieszkańcy objęci systemem odbioru odpadów komunalnych	%	94,8	100	Gminy	
	Mieszkańcy prowadzący selektywną zbiórkę odpadów komunalnych	%	78,8	100	Gminy	
	Uzyskane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku poszczególnych odpadów w skali powiatu	- biodegradowalne - opakowaniowe - budowlane	% % %	- 0% - 31,3% - 94,2%	-do 35% - ponad 50% - utrzymanie 100% (do 2020 r.)	Sprawozdania Gmin
	Masa usuniętych wyrobów azbestowych	Mg	1374,95 (wg stanu na 30.06.2018r.)	Wartość wyższa od bazowej	Baza azbestowa	
Zasoby przyrodnicze	Powierzchnia terenów objęta formami prawnej ochrony (bez obszarów Natura 2000)	ha	29 887,89	Utrzymanie lub wzrost do wartości bazowej	GUS	

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Rok bazowy 2017	Wartość docelowa lub tendencja zmian do 2021 roku	Źródło danych
	Liczba pomników przyrody	Szt.	97	Utrzymanie lub wzrost do wartości bazowej	RDOŚ
	Lesistość powiatu	%	46,7	Utrzymanie lub wzrost do wartości bazowej	GUS
Odnawialne źródła energii	Liczba instalacji OZE	Szt.	Okolo 50	Wzrost do wartości bazowej	Gminy
Zagrożenia Poważnymi Awariami	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii	Szt.	0	0	WIOŚ

9. HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY

Osiągnięcie zakładanych celów możliwe będzie dzięki realizacji przedsięwzięć zaplanowanych przez Powiat Żagański oraz inne jednostki realizujące działania w zakresie ochrony środowiska na terenie powiatu. Realizacja zadań wyznaczonych w obrębie jednego obszaru, może się przyczynić do zaspokojenia potrzeb, czy też poprawy stanu środowiska w obrębie innego komponentu. Podane koszty są kwotami orientacyjnymi i mogą podlegać zmianie ze względu na zmiany w budżecie, dostępność środków finansowych, inflację czy wybór wykonawcy. Wyznaczone terminy realizacji poszczególnych zadań ekologicznych ujętych w harmonogramie mogą zostać przesunięte ze względów budżetowych oraz dostępności środków finansowych.

Należy podkreślić, że lista działań nie zamyka możliwości realizowania innych zadań. Oznacza to możliwość realizacji przedsięwzięć nie wskazanych w harmonogramie, ale takich, które mieszczą się w ramach obszarów i kierunków interwencji Programu.

W Programie zostały uwzględnione:

- zadania własne powiatu - które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji powiatu;
- zadania monitorowane/koordynowane - pozostałe zadania, związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które będą finansowane ze środków gmin, przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla gminnego, powiatowego, wojewódzkiego i centralnego.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowy harmonogram realizacji zadań własnych Powiatu Żagańskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025.

Tabela 55 Harmonogram działań własnych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G	H
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie w budynkach użyteczności publicznej	Powiat Żagański	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Powiatu, WFOŚiGW, Środki zewnętrzne	
2		Zmniejszanie strat energii w budynkach użyteczności publicznej, w tym termomodernizacje	Powiat Żagański	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Powiatu, WFOŚiGW, Środki zewnętrzne	
3	Zagrożenie hałasem	Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem oraz zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez: budowę i modernizację dróg, budowę obwodnic, budowę chodników m.in.:	Powiat Żagański Zarządcy dróg	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Powiatu, Środki zewnętrzne	
3.1		Przebudowa ciągu pieszego w ciągu drogi powiatowej nr 1064F - ul. Żelaznej w Żaganiu (od skrzyżowania ul. Kolejowej w kierunku Trzebowa)	Powiat Żagański (Gmina Miejska Żagań)	2018	301 537,0	Budżet Powiatu, Budżet Gminy	
3.2		Przebudowa chodników w ciągu drogi powiatowej nr 4509F- ul. Kolejowa w Żaganiu I etap od km 0+952,20 do km 2+098,57 od skrzyżowania z ul. Dworcową do skrzyżowania z ul. Przyjaciół Żołnierza	Powiat Żagański (Gmina Miejska Żagań)	2018	1 094 756,0	Budżet Powiatu, Budżet Gminy	
3.3		Przebudowa drogi powiatowej nr 1056F w km od 4+540 do 5+046	Powiat Żagański (Gmina Szprotawa, Gmina Niegosławice)	2018	800 000,00	Budżet Powiatu, Budżet Gminy	
3.4		Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej 1075F- ul Śląska w Żaganiu	Powiat Żagański (Gmina Miejska Żagań)	2018	817 460,00	Budżet Powiatu, Budżet Gminy, NPPDL	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G	H
3.5		Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej 4504f UL. Lubuska w Żaganiu	Powiat Żagański	2018	40 456,00	Budżet Powiatu	
3.6		Przebudowa drogi powiatowej nr 1071F - projekt	Powiat Żagański (Gmina Brzeźnica, Gmina Żagań)	2018	60 000,0	Budżet Powiatu, Budżet Gminy	
3.7		Modernizacja odwodnienia dróg powiatowych i gminnych w miejscowości Bożnów	Powiat Żagański (Gmina Żagań)	2018	598 622,0	Budżet Powiatu, Budżet Gminy	
3.8		Przebudowa drogi powiatowej nr 1066F od km 0+000 do km 4+480 w miejscowości Bożnów	Powiat Żagański	2018	2 509 577,0	Budżet Powiatu, PROW	
4	Pola elektromagnetyczne	Analiza zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne	Powiat Żagański	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Budżet Powiatu	
5	Gleby	Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywrócenie funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej	Powiat Żagański (Gminy, właściciele terenu)	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Budżet Powiatu (Budżet Gminy, środki zewnętrzne)	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G	H
6	Zasoby geologiczne	Kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacja nielegalnych eksploatacji kopalni	Powiat Żagański, Okręgowy Urząd Górniczy	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Budżet Powiatu, Środki własne	
7	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, przetwarzania odpadów oraz wytwórców odpadów dla zapewnienia skutecznej egzekucji prawa	Powiat Żagański (WIOŚ)	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Budżet Powiatu (Środki własne)	
8	Zasoby przyrodnicze	Zwiększenie ilości powierzchni zadrzewień na terenach rolniczych oraz rozszerzenie zakresu leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych, w tym odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych – budowa, przebudowa i modernizacja dróg leśnych wyznaczonych w planach urządzania lasu jako drogi pożarowe	Powiat Żagański, (Lasy Państwowe, Właściciele gruntów)	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Powiatu (środki własne)	
9		Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa	Powiat Żagański	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Budżet Powiatu	
10		Promocja i rozwój powiatu jako regionu atrakcyjnego turystycznie	Powiat Żagański	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Powiatu	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G	H
11	Odnawialne źródła energii	Wdrażanie projektów z zastosowaniem odnawialnych i alternatywnych źródeł energii	Powiat Żagański (Gminy, inwestorzy)	Zadanie ciągłe	Wg kosztorysów	Budżet Powiatu, Budżet Gminy, WFOŚiGW, Środki własne, Środki zewnętrzne	
12	Zagrożenia poważnymi awariami	Doposażenie i unowocześnienie wyposażenia Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, Jednostek Ratowniczo-Gaśniczych, Ochotniczych Straży Pożarnych	Powiat Żagański (gminy)	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Powiatu, Budżety Gmin, Środki unijne, WFOŚiGW	
13		Zakup średniego zestawu hydraulicznego oraz skokochronu	Powiat Żagański	2018	15 000,0	Budżet Powiatu	
14		Budowa Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej PSP w Szprotawie	Powiat Żagański	2018	2 500 000,0	Budżet Powiatu	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G	H
15		Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Powiat Żagański (Gminy, Jednostki ratownicze)	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Powiatu (środki własne, WFOŚiGW, Środki zewnętrzne)	

W ramach Programu ochrony środowiska dla Powiatu Żagańskiego zaplanowano również zadania i inwestycje, które Powiat Żagański będzie monitorować. Zadania te będą realizowane głównie na poziomie samorządów gminnych oraz przez inne jednostki działające w ochronie środowiska. Niektóre z zaplanowanych działań to zadania ciągłe, które realizowane są na bieżąco przez odpowiednie jednostki. Zadania inwestycyjne pochodzą z budżetów gmin, wieloletnich prognoz finansowych oraz z przeprowadzonej ankietyzacji poszczególnych jednostek.

Tabela 56 Harmonogram zadań monitorowanych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G	H
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Termomodernizacja budynków, m.in.:	Gminy, Właściciele budynków	Zadanie ciągłe	Wg kosztorysów	Budżet Gminy, WFOŚiGW, Środki zewnętrzne	
1.1		Wymiana okien w Szkole Podstawowej w Brzeźnicy	Gmina Brzeźnica	2018	50 000,0	Budżet Gminy	
1.2		Remont dachu w Urzędzie Miejskim w Iłowej	Gmina Iłowa	2018	80 000,0	Budżet Gminy	
1.3		Termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Jankowej Żagańskiej	Gmina Iłowa	2018-2020	627 258,0	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D		E	F	G
1.4		Termomodernizacja budynku socjalno-administracyjnego na stadionie miejskim w Iłowej	Gmina Iłowa	2018	635 566,0	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne	
1.5		Termomodernizacja budynku Przedszkola Miejskiego nr 2, nr 3 oraz filii Przedszkola Miejskiego nr 5	Gmina Miejska Żagań	Do 2020	3 599 306,19	Budżet Gminy	Zadanie realizowane od roku 2016
1.6		Termomodernizacja energetyczna budynku użyteczności publicznej tj. budynku administracyjnego oczyszczalni ścieków w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o.	2018-2019	700 000,0*	Środki własne, Środki unijne	Zadanie ujęte w Wieloletnim Planie Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń Kanalizacyjnych na lata 2018-2021
1.7		Termomodernizacja budynku przedszkola przy ul. Rolnej	Gmina Szprotawa	2018	450 000,0	Budżet Gminy	
1.8		Modernizację pokrycia dachowego w budynku B w Szkole Podstawowej przy ul. Sobieskiego w Szprotawie	Gmina Szprotawa	2018	147 000,0	Budżet Gminy	
2		Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub inne bardziej ekologiczne	Gminy, Właściciele budynków	Zadanie ciągłe	Wg kosztorysów	Budżet Gminy, WFOŚiGW Środki zewnętrzne	
3		Zmniejszanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych poprzez promocję ruchu rowerowego, transportu publicznego i stosowanie nowoczesnych napędów ekologicznych m.in.:	Gminy, Zarządcy dróg, Przedsiębiorstwa komunikacyjne, Mieszkańcy	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Gminy, Środki własne, Środki zewnętrzne	
3.1		Popularyzacja i promowanie ekologicznych zachowań w zakresie transportu – w tym promocja pojazdów z napędem ekologicznym, elektrycznym oraz hybrydy – Wyrobinie nawyku kontrolowania emisji, jaka występuje sektorze prywatnym	Gmina Iłowa	2018-2021	18 750,0	Budżet Gminy	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D		E	F	G
3.2		Popularyzacja ruchu rowerowego i korzystania z publicznych środków transportu - wyrobienie nawyku korzystania z komunikacji rowerowej oraz zbiorowej komunikacji publicznej	Gmina Iłowa	2018-2021	18 750,0	Budżet Gminy	
3.3		Kompleksowy program w komunikacji Żarsko-Żagańskim Obszarze Funkcjonalnym – zmniejszenie ruchu pojazdów, co będzie skutkowało zmniejszeniem emisji CO ₂	Gmina Miejska Żagań	Do 2018	3 811 693,97	Budżet Gminy	Zadanie realizowane od roku 2016
4		Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	Gmina Brzeźnica, Gmina Gozdnicza, Gmina Małomice, Gmina Wymiarki	Do 2019	Wg potrzeb	Budżet Gminy	
5		Realizacja innych zadań zaplanowanych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej	Gminy	2018-2021	Wg kosztów podanych w PGN	Budżet Gminy, WFOŚiGW, Środki zewnętrzne	
6		Monitoring jakości powietrza	WIOŚ	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Środki własne	
7		Budowa jednostki kogeneracyjnej na bazie silnika gazowego z generatorem w zabudowie kontenerowej o mocy cieplnej 1,965 MWt i elektrycznej 1,7 - K-1301, ul. Konopnickiej w Żaganiu	Energetyka Ciepła Opolszczyzna S.A. Oddział Lubuski	2020	4 000 000,0	Środki własne, Środki unijne	
8		Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem oraz zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez: budowę i modernizację dróg, budowę obwodnic, budowę chodników m.in.:	Gminy, Zarządcy dróg	Zadanie ciągłe	Wg kosztorysów	Budżet Gminy, Środki własne, Środki zewnętrzne, Środki unijne	
8.1	Zagrożenie hałasem	Dokumentacja projektowo – kosztorysowa – przebudowa drogi powiatowej 1071 F na odcinku Karczówka – Żagań	Gmina Brzeźnica	2018	21 000,0	Budżet Gminy	
8.2		Przebudowa drogi gminnej nr 100927F w Gozdnicy	Gmina Gozdnicza	2018	297 810,20	Budżet Gminy	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D		E	F	G
8.3		Przebudowa infrastruktury drogowej w Gminie Iłowa – etap I w miejscowości Iłowa w ramach „Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019”	Gmina Iłowa	2018	6 050 000,0	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne	
8.4		Modernizacja dróg gminnych	Gmina Szprotawa	2018	80 000,0	Budżet Gminy	
8.5		Modernizacja drogi gminnej ul. Piłsudskiego	Gmina Szprotawa	2018	100 000,0	Budżet Gminy	
8.6		Modernizacja dróg wewnętrznych – ul. Brzozowa i Lipowa w Wiechlicach	Gmina Szprotawa	2018	150 000,0	Budżet Gminy	
8.7		Modernizacja drogi gminnej – ul. Legnicka, Powstańców Warszawskich, Wyspiańskiego, Dąbrowskiego, Krótka, Sikorskiego w Szprotawie	Gmina Szprotawa	2018	320 000,0	Budżet Gminy	
8.8		Modernizacja drogi gminnej w Dzikowicach	Gmina Szprotawa	2018	20 000,0	Budżet Gminy	
8.9		Modernizacja drogi wewnętrznej w Długiem	Gmina Szprotawa	2018	256 915,0	Budżet Gminy	
8.10		Budowa ronda przy placu Komuny Paryskiej	Gmina Szprotawa	2018	300 000,0	Budżet Gminy	
8.11		Modernizacja ul. Krańcowej w Lesznie Górnym	Gmina Szprotawa	2018	150 000,0	Budżet Gminy	
8.12		Dotacja dla starostwa na przebudowę drogi powiatowej	Gmina Szprotawa	2018	500 000,0	Budżet Gminy	
8.13		Remont dróg na terenie gminy	Gmina Wymiarki	2018	189 073,0	Budżet Gminy	
8.14		Dotacja na przebudowę drogi powiatowej nr 1071F	Gmina Żagań	2018	20 000,0	Budżet Gminy	
8.15		Dotacja na remont odcinka nawierzchni drogi powiatowej nr 1066F w miejscowości Bożnów	Gmina Żagań	2018	15 000,0	Budżet Gminy	
8.16		Dotacja na modernizację odwodnienia dróg powiatowych i gminnych w miejscowości Bożnów	Gmina Żagań	2018	200 000,0	Budżet Gminy	
8.17		Przebudowa chodnika przy ul. Jana Pawła II w m. Żagań w ciągu drogi wojewódzkiej nr 296 w km 25+577 ÷ 25+962	Województwo Lubuskie, Zarząd Dróg Wojewódzkich	2018	393 800,0	Budżet województwa, dofinansowanie Miasta Żagań	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D		E	F	G
8.18		Sygnalizacji świetlnej wzbudzonej wraz z doświetleniem przejścia dla pieszych w ciągu drogi woj. nr 296 w m. Żagań ul. Kożuchowska	Województwo Lubuskie, Zarząd Dróg Wojewódzkich	2018	60 000,0	Budżet województwa, dofinansowanie Miasta Żagań	
8.19		Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 295 w m. Gorzupia Dolna	Województwo Lubuskie, Zarząd Dróg Wojewódzkich	2018-2019	3 500 000,0	Budżet województwa, RPO Lubuskie 2020	
8.20		Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 295 w m. Miodnica	Województwo Lubuskie, Zarząd Dróg Wojewódzkich	2019-2020	11 000 000,0	Budżet województwa, RPO Lubuskie 2020	
8.21		Modernizacja drogi woj. nr 296 na odc. Stypułów - Żagań (10+500-25+000)	Województwo Lubuskie, Zarząd Dróg Wojewódzkich	-	7 000 000,0	-	Zadania ujęte na Liście zadań rezerwowych do Planu inwestycji priorytetowych do realizacji w ramach RPO - Lubuskie 2020 - brak zagwarantowanych środków finansowych
8.22		Budowa obwodnicy Żagania w ciągu drogi woj. nr 296 - dojazd w kierunku węzła na autostradzie A-18 oraz A-4	Województwo Lubuskie, Zarząd Dróg Wojewódzkich	-	40 000 000,0	-	
8.23		Budowa obwodnicy Iłowej w ciągu drogi woj. nr 296 - dojazd w kierunku węzła na autostradzie A-18	Województwo Lubuskie, Zarząd Dróg Wojewódzkich	-	50 000 000,0	-	
8.24		Modernizacja drogi woj. nr 300 na odc. Iłowa - Gozdnica	Województwo Lubuskie, Zarząd Dróg Wojewódzkich	-	5 000 000,0	-	
8.25		Modernizacja drogi woj. nr 350 na odc. Przewóz - Gozdnica	Województwo Lubuskie, Zarząd Dróg Wojewódzkich	-	3 000 000,0	-	
8.26		Rozbudowa drogi krajowej nr 12 na odcinku Szprotawa – gr. województwa (od km 77+656 do km 86+050)	GDDKiA Oddział w Zielonej Górze	2018-2019	35 928 182,0	Budżet Państwa	
8.27		A18 Olszyna - Golnice .(przebudowa jezdni południowej)	GDDKiA Oddział w Zielonej Górze	2020-2024	1 133 966 000,0	Budżet Państwa, KFD	
8.28		Przebudowa trzech mostów na linii kolejowej nr 275 Wrocław – Gubinek w km 113.816, 114.278 i 132.500 oraz odcinka linii między mostami w km 113.713 i 114.176	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A	2018	14 500 000,0	Środki własne	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D		E	F	G
9		Rewitalizacja linii kolejowej nr 380 Jankowa Żagańska - Sanice	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A	2018 - 2023	38 000 000,0	Budżet Państwa	Zadanie ujęte w „Krajowym Programie Kolejowym”
10		Systematyczna kontrola zakładów dotycząca przestrzegania norm emisji hałasu przemysłowego do środowiska	WIOŚ	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Środki własne	
11	Pola elektromagnetyczne	Monitoring poziomu pól elektromagnetycznych na terenie powiatu	WIOŚ, Właściciele instalacje	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Środki własne	
12		Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gminy	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
13	Gospodarowanie wodami	Utrzymywanie właściwego stanu technicznego budowli hydrotechnicznych, urządzeń wodnych, koryt rzecznych	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Środki własne	
14		Odtworzenie i udrożnienie oraz konserwacja systemu melioracji wodnych	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Środki własne	
15		Wykonanie odwodnień melioracyjnych na terenie gminy	Gmina Szprotawa	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb (2018 roku – 50 000,0)	Budżet Gminy	
16		Zwiększenie retencji (budowa zbiorników wodnych)	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Gminy	Zadanie ciągłe	Wg kosztorysów	Budżet Gminy, Środki własne	
17		Budowa zbiornika wody w miejscowości Marcinów	Gmina Brzeźnica	2018	180 000,0	Budżet Gminy	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D		E	F	G
18		Wykonanie dokumentacji w programie „Ochrona wód podziemnych”	Gmina Brzeźnica	2018	30 000,0	Budżet Gminy	
19		Edukacja propagująca właściwe wykorzystywanie wody w rolnictwie	LODR, Gminy, organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Gminy, Środki własne	
20		Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Środki własne	
21		Wyznaczanie stref ochronnych ujęć wody	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (na wniosek właściciela ujęcia)	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Środki własne	
22	Gospodarka wodno-ściekowa	Zapewnienie odpowiedniej jakości wody do picia poprzez dalszy rozwój i modernizację infrastruktury wodociągowej na terenach gmin w tym stopniowe wyłączenie (do 2032 r.) z eksploatacji odcinków sieci wykonanej z rur cementowo-azbestowych, m.in.:	Gminy, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	Zadanie ciągłe	Wg kosztorysów	Budżet Gminy, WFOŚiGW, Środki zewnętrzne	
22.1		Przebudowa stacji uzdatniania wody w m. Iłowa oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Iłowa	Gmina Iłowa	2018	49 200,0	Budżet Gminy	
22.2		Remont stacji uzdatniania wody	Gmina Wymiarki	2018	200 000,0	Budżet Gminy	
22.3		Modernizacja instalacji wodnej – Szkoła Podstawowa w Brzeźnicy	Gmina Brzeźnica	2018	25 000,0	Budżet Gminy	
22.4		Budowa sieci wodociągowej przy ul. Sportowej	Gmina Iłowa	2018	50 000,0	Budżet Gminy	
22.5		Opracowanie dokumentacji projektowej na przebudowę wodociągu w ul. Starowiejskiej-Zielonej, ul. Poprzecznej, ul. Spółdzielczej w Żaganie	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganie	2018	33 100,0*	Środki własne	Zadanie ujęte w Wieloletnim Planie Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D		E	F	G
22.6		Opracowanie dokumentacji projektowej na budowę uzbrojenia sieci wod-kan ul. Długosza w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018	24 300,0*	Środki własne	Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych na lata 2018-2021
22.7		Opracowanie dokumentacji projektowej na rozbudowę sieć wodociągowej ul. Bema, ul. Dolna	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2019	12 400,0*	Środki własne	
22.8		Opracowanie dokumentacji projektowej na przebudowę sieci wodociągowej ul. Chrobrego w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2019	15 000,0*	Środki własne	
22.9		Opracowanie dokumentacji projektowej na przebudowę odcinka sieci od ul. Wodnej do ul. Rybackiej w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2019	40 000,0*	Środki własne	
22.10		Przebudowa sieci wodociągowej ul. Marii Konopnickiej w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018	187 904,0*	Środki własne	
22.11		Przebudowa wodociągu ul. Starowiejska-Zielona w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2019-2020	300 000,0*	Środki własne	
22.12		Przebudowa sieci wodociągowej w ul. Nadbobrze w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018	20 000,0*	Środki własne	
22.13		Rozbudowa sieci wodociągowej ul. Bema w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2020-2021	100 000,0*	Środki własne	
22.14		Rozbudowa sieci wodociągowej ul. Dolnej w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2021	24 000,0*	Środki własne	
22.15		Przebudowa sieci wodociągowej w ul. Chrobrego w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2021	150 000,0*	Środki własne	
22.16		Remont sieci wodociągowej w ul. Nocznickiego w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018	30 000,0*	Środki własne	
22.17		Przebudowa wodociągu w ul. Poprzecznej w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018	26 000,0*	Środki własne	
22.18		Budowa sieci wodociągowej zaprojektowanej przez inwestorów zewnętrznych	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018-2021	60 000,0*	Środki własne	
22.19		Opracowanie dokumentacji projektowej na przebudowę wodociągu w m. Stary Żagań, m. Marysin	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018	37 000,0*	Środki własne	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D		E	F	G
22.20		Budowa sieci wodociągowej zaprojektowanej przez inwestorów zewnętrznych	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018-2021	50 000,0*	Środki własne	
22.21		Przebudowa wodociągu w m. Stary Żagań	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2019	100 000,0*	Środki własne	
22.22		Przebudowa sieci wodociągowej w m. Marysin	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2019	75 000,0*	Środki własne	
22.23		Koncepcja modernizacji i rozbudowy sieci wod-kan oraz UW i SUW w m. Tomaszowo	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2020	100 000,0*	Środki własne	
22.24		Przebudowa stacji uzdatniania i ujęcia wody w Jeleninie oraz budowa biologicznej oczyszczalni ścieków w Rudawicy	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018-2019	1 441 413,0*	Środki własne, Środki unijne	
22.25		Modernizacja opomiarowania studni głębinowej na ujęciach wody wraz z możliwością zdalnego odczytu i monitoringiem pracy studni	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2018-2019	70 000,0	Środki własne	
22.26		Wykonanie odwiertu studni głębinowej z montażem pompy, podłączeniem hydraulicznym i elektrycznym oraz montaż obudowy na ujęciu wody w Szprotawie	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2019-2020	140 000,0	Środki własne	
22.27		Wymiana odcinka przewodu wodociągowego wraz z wymianą zasuw i ociepleniem – estakada przy moście w ul. Krasieńskiego w Szprotawie	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2018	60 000,0	Środki własne	
22.28		Budowa sieci wodociągowej w Dzikowicach – kolonia Meksyk	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2018	60 000,0	Środki własne	
22.29		Opracowanie dokumentacji na budowę rurociągu tranzytowego Pasterzowice – Dzikowice i modernizację hydroforni wody w Pasterzowicach	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2021	50 000,0	Środki własne	
22.30		Budowa spinki łączącej sieć wodociągową położoną w ul. Sobieskiego z odcinkiem przewodu ułożonym pod dnem rzeki Bóbr w Szprotawie	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2018	100 000,0	Środki własne	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D		E	F	G
22.31		Wymiana sieci wodociągowej w Siecioborzycach	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2020-2021	1 100 000,0	Środki własne, Środki zewnętrzne	
22.32		Budowa sieci wodociągowej na terenach aktywności w zakresie budownictwa mieszkalnego i gospodarczego	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2018-2021	400 000,0	Środki własne	
22.33		Wymiana sieci wodnej w ul. Przejazdowej	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2018-2019	140 000,0	Środki własne	
22.34		Wymiana przyłączy wodociągowych stalowych na PE w m. Borowina	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2018-2020	360 000,0	Środki własne	
22.35		Wymiana przyłączy wodociągowych stalowych na PE w m. Dzikowicach	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2019-2021	360 000,0	Środki własne	
23		Ograniczanie strat w sieci wodociągowej i kontrola zużycia wody poprzez montaż wodomierzy u wszystkich użytkowników sieci m.in.:	Gminy, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	Zadanie ciągłe	Wg kosztorysów	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne	
23.1		Monitoring pracy sieci wodociągowej (strefowanie)	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2019-2021	500 000,0*	Środki własne	Zadanie ujęte w Wieloletnim Planie Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń Kanalizacyjnych na lata 2018-2021
23.2	Budowa zintegrowanego systemu informatycznego e-usługi (wykonanie systemu zdalnego odczytu urządzeń pomiarowych wraz z systemem GIS oraz e-usługami dla ludności)	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2018-2020	1 730 000,0	Środki własne, Środki unijne	Zadania ujęte w „Wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urzędzeń wodociągowych i urzędzeń kanalizacyjnych na lata 2017-2021”	
23.3	Monitoring pracy sieci wodociągowej (strefowanie)	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2018-2021	200 000,0	Środki własne		

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D		E	F	G
24.		Budowa, rozbudowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemu kanalizacji zgodnie z AKPOŚK oraz Programem wyposażenia w oczyszczalnie ścieków aglomeracji <2000 RLM m.in.:	Gminy, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	2018-2023	Wg kosztorysów	Budżet Gminy, WFOŚiGW, Środki zewnętrzne	
24.1		Rozdział kanalizacji ogólnospławnej na kanalizację sanitarną i deszczową w Gozdnicy (II etap) wraz z przebudową stacji uzdatniania wody	Gmina Gozdnica	2018	16 132 577,82	Budżet Gminy WFOŚiGW	
24.2		Przebudowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Żagańskiej 42-54, Traugutta 23-26 i Nadrzecznej	Gmina Iłowa	2018	150 000,0	Budżet Gminy	
24.3		Opracowanie dokumentacji projektowej na budowę przepompowni lokalnych na terenie osiedla Moczyń w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018	25 000,0*	Środki własne	Zadanie ujęte w Wieloletnim Planie Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń Kanalizacyjnych na lata 2018-2021
24.4		Opracowanie dokumentacji na przebudowę wylotu ścieków oczyszczonych z oczyszczalni ścieków w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2020	50 000,0*	Środki własne	
24.5		Przebudowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej w ul. Nadbórze w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018-2019	172 412,0*	Środki własne	
24.6		Budowa przykanalików kanalizacji sanitarnej na terenie Aglomeracji Żagań – przepompownie Moczyń Żagań – 3 szt.	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018-2020	300 000,0*	Środki własne	
24.7		Budowa uzbrojenia sieci wod-kan ul. Długosza w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018-2019	300 000,0*	Środki własne	
24.8		Przebudowa sieci wod-kan w ul. Jarzębinowej w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018	178 014,0*	Środki własne	
24.9		Budowa sieci kanalizacyjnej zaprojektowanej przez inwestorów zewnętrznych	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018-2021	120 000,0*	Środki własne	
24.10		Zadaszenie magazynu osadów ściekowych	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2019	200 000,0*	Środki własne	
24.11		Modernizacja oczyszczalni ścieków w Żaganiu	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018-2021	2 000 000,0*	Środki własne	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D		E	F	G
24.12		Opracowanie dokumentacji projektowej na budowę sieci kanalizacji w m. Stary Żagań (Żaganówek)	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018	30 800,0*	Środki własne	Zadania ujęte w „Wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2017-2021”
24.13		Opracowanie dokumentacji projektowej na rozbudowę sieci wod-kan w Bożnowie	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2019	100 000,0*	Środki własne	
24.14		Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w m. Stary Żagań (Żaganówek)	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2019	750 000,0*	Środki własne	
24.15		Rozbudowa sieci wod-kan w Bożnowie	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2020-2021	1 700 000,0*	Środki własne	
24.16		Rozbudowa sieci kanalizacyjnej zaprojektowanej przez inwestorów zewnętrznych	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018-2021	100 000,0*	Środki własne	
24.17		Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Henryków – etap I	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2018	2 000 000,0	Środki własne	
24.18		Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Henryków – etap II	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2019-2020	2 030 000,0	Środki własne, WFOŚiGW	
24.19		Budowa kanalizacji sanitarnej na terenach aktywności w zakresie budownictwa mieszkalnego i gospodarczego	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2018-2021	400 000,0	Środki własne	
24.20		Modernizacja oczyszczalni ścieków w m. Długie	SZWiK Sp. z o.o. w Szprotawie	2020-2021	2 520 000,0	Środki własne, Środki zewnętrzne	
25		Budowa/ rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, dalsza rozbudowa kanalizacji deszczowej i kanalizacji sanitarnej poza aglomeracjami m.in.:	Gminy, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	Zadanie ciągłe	Wg kosztorysów	Budżet Gminy, WFOŚiGW, Środki zewnętrzne	
25.1	Budowa zbiorników na ścieki w Borowem, Szczepanowie i Koninie Żagańskim	Gmina Iłowa	2018	30 000,0	Budżet Gminy		
25.2	Budowa odwodnienia ulic na terenie gminy	Gmina Szprotawa	2018	50 000,0	Budżet Gminy		
25.3	Budowa kolektora deszczowego przy ul. Gdańskiej	Gmina Szprotawa	2018	65 000,0	Budżet Gminy		

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D		E	F	G
25.4		Uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej w gminie Wymiarki poprzez budowę sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w miejscowości Wymiarki oraz budowa przydomowych oczyszczalni cieków na terenie gminy Wymiarki	Gmina Wymiarki	2018	3 547 623,0	Budżet Gminy, PROW 2014-2020	
26		Budowa oczyszczalni przydomowych szczególnie na obszarach dla których zapisy mpzp nie przewidują zbiorowego systemu odbioru ścieków w okresie perspektywicznym	Gminy	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Gminy	
27		Zakup ciągnika do beczkowszu sanitarnego	Gmina Brzeźnica	2018	120 000,0	Budżet Gminy	
28		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
29	Zasoby geologiczne	Ochrona złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego	Gminy	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
30		Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Okręgowy Urząd Górnictwa, Gminy	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Środki własne	
31	Gleby	Monitoring i inwentaryzacja obszarów zdegradowanych	WIOŚ, Gminy	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Budżet Gminy, Środki własne	
32		Wdrażanie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych	LODR, ARiMR Właściciele gruntów	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Środki własne, Środki zewnętrzne	
33	odpadami i zapobieganiu powstawaniu	Objęcie wszystkich mieszkańców powiatu systemem odbioru odpadów oraz selektywnego zbierania odpadów	Gminy	2018-2020	Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
34		Minimalizacja ilości składowanych odpadów	Gminy	2018-2020	Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
35		Usuwanie wyrobów zawierających azbest przy wparciu gmin	Osoby fizyczne, przedsiębiorcy, Gminy	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	WFOŚiGW Budżet Gminy	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D		E	F	G
36		Wydawanie decyzji w sprawie likwidacji nielegalnych miejsc składowania odpadów komunalnych	Gminy	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Gminy	
37		Edukacja ekologiczna w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami komunalnymi	Gminy	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Gminy, WFOŚiGW	
38		Budowa Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Gminy na terenie których nie ma PSZOK	2018-2019	Wg potrzeb	Budżet Gminy	
39	Zasoby przyrodnicze	Tworzenie nowych form ochrony przyrody na podstawie wyników inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej	Gminy	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
40		Inwentaryzacja pomników przyrody, użytków ekologicznych oraz aktualizacja aktów prawnych ustanawiających ww. formy ochrony przyrody	Gminy	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
41		Utrzymywanie, ochrona i odtworzenie korytarzy ekologicznych oraz przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej	Gminy	Zadanie ciągłe	Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
42		Utrzymanie, pielęgnacja i zakładanie terenów zieleni	Gminy	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Gminy	
43		Zalesienie nowych terenów, w tym gruntów zbędnych dla rolnictwa oraz nieużytków z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych	Lasy Państwowe, Właściciele gruntów	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Środki własne	
44		Monitoring środowiskowy obszarów chronionych	Nadleśnictwo Krzystkowice	Zadanie ciągłe	1 000,0 (na rok)	Środki własne	
45		Ochrona i regeneracja ekosystemów mokradłowych – zadanie „Nowoszków”	Nadleśnictwo Żagań	2018-2020	1 500 000,0	Środki własne, Środki unijne	
46		Mała retencja nizinna	Nadleśnictwo Szprotawa	2019-2021	4 050 000,0	Środki unijne	
47		Budowa dróg – DP 7, 17, 18, 28, 30	Nadleśnictwo Szprotawa	2019-2022	7 570 000,0	Środki własne	
48		Edukacja ekologiczna w zakresie ochrony przyrody	Gminy, Nadleśnictwa, media, organizacje pozarządowe, szkoły	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Gminy, Środki własne, Środki zewnętrzne	
49	Programowa edukacja leśna społeczeństwa	Nadleśnictwo Krzystkowice	Zadanie ciągłe	2 000,0 (na rok)	Środki własne		

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Termin realizacji	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D		E	F	G
50	Odnawialne źródła energii	Edukacja społeczeństwa propagująca odnawialne źródła energii	Gminy, WFOŚiGW, Inwestorzy	Zadanie ciągłe	Wg potrzeb	Budżet Gminy, Środki własne, Środki zewnętrzne	
51		Wdrażanie projektów z zastosowaniem odnawialnych i alternatywnych źródeł energii m.in.:	Gminy, Inwestorzy	Zadanie ciągłe	Wg kosztorysów	Budżet Gminy, Środki własne, WFOŚiGW, Środki zewnętrzne	
51.1		Zakup 2 latarni fotowoltaicznych	Gmina Gozdnicza	2018	18 000,0	Budżet Gminy	
51.2		Budowa instalacji fotowoltaicznych o mocy 200 kW dla obiektu oczyszczalni ścieków w Żaganiu, ul. Bolesława Chrobrego 44	ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu	2018-2019	764 000,0	Środki własne, Środki unijne	
52	Zagrożenia poważnymi awariami	Edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia poważnych awarii	Gminy, jednostki ratownicze		Wg potrzeb	Budżet Gminy, WFOŚiGW, Środki zewnętrzne	
53		Dofinansowanie zakupu samochodu dla Komendy Powiatowej w Żaganiu	Gmina Brzeźnica	2018	5 000,0	Budżet Gminy	
54		Dotacja dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Wichowie, Przyłaskach i Jabłonowie na zakup wyposażenia pożarniczego	Gmina Brzeźnica	2018	15 660,0	Budżet Gminy	

* kwota netto.

10. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Na realizację Programu ochrony środowiska składają się: współpraca z interesariuszami, opracowanie treści Programu, zarządzanie, monitorowanie, okresowa sprawozdawczość, ewaluacja oraz aktualizacja. Podmiotem biorącym czynny udział w każdym etapie realizacji Programu jest Zarząd Powiatu.

10.1. System instytucji zaangażowanych w realizację Programu ochrony środowiska

W realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska uczestniczyć będą:

- Zarząd Powiatu – podmiot biorący czynny udział w każdym etapie realizacji programu,
- Starosta Żagański oraz wydziały Starostwa Powiatu Żagańskiego,
- inne jednostki organizacyjne Powiatu Żagańskiego – w szczególności jednostki oświatowe,
- Gminy z terenu powiatu,
- Spółki Wodne z terenu powiatu,
- Państwowa Straż Pożarna, Komenda Powiatowa Policji w Żaganiu,
- instytucje o zasięgu działania większym niż powiat: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp., Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad i inne instytucje,
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe,
- przedsiębiorcy z terenu powiatu,
- mieszkańcy powiatu.

Głównymi odbiorcami efektów realizacji Programu są mieszkańcy powiatu, którzy bezpośrednio lub pośrednio będą korzystać z powstałych efektów rzeczowych oraz środowiska jako takiego.

10.2 Wykaz interesariuszy zaangażowanych w prace nad programem ochrony środowiska

Interesariusze Programu to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które uczestniczą w tworzeniu projektu Programu lub są bezpośrednio zainteresowane wynikami jego realizacji.

Jak już wcześniej wspomniano to Zarząd Powiatu jest odpowiedzialny za sporządzenie Programu. Zarząd realizował to zadanie przy udziale Wydziału Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Budownictwa oraz innych wydziałów. Program jest uchwalany przez Radę Powiatu.

Do interesariuszy zewnętrznych zaangażowanych w sporządzanie Programu należeli:

- gminy z terenu powiatu,
- mieszkańcy powiatu,
- przedsiębiorstwa z terenu powiatu,
- instytucje publiczne działające na terenie powiatu.

Udział mieszkańców powiatu i przedsiębiorców z terenu powiatu był realizowany poprzez konsultacje społeczne.

Program podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Województwa w celu zapewnienia jego zgodności z Programem ochrony środowiska dla Województwa Lubuskiego.

10.3 Monitorowanie, sprawozdawczość, ewaluacja oraz aktualizacja

Wdrażanie Programu ochrony środowiska powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- efektywności wykonania zadań;
- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań;
- stopnia realizacji Programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów;
- rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- niezbędnych modyfikacji Programu.

Dla prawidłowego przebiegu monitoringu realizacji celów i zadań Programu ochrony środowiska dla Powiatu Żagańskiego niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy powiatem, gminami i pozostałymi jednostkami organizacyjnymi, w zakresie stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań.

Monitoring obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy,
- monitoring jakościowy.

Ujęcie ilościowe – obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników).

Ujęcie jakościowe – dla zadań, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione.

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2018, poz. 799 z zm.), Zarząd Powiatu jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia radzie powiatu i przekazuje Zarządowi Województwa.

Spis tabel

Tabela 1	Powierzchnia poszczególnych gmin powiatu.....	29
Tabela 2	Liczba ludności.....	29
Tabela 3	Podmioty gospodarcze według sekcji i działów PKD na terenie Powiatu Żagańskiego w 2017 roku	30
Tabela 4	Stopa bezrobocia w Powiecie Żagańskim na tle kraju i Województwa Lubuskiego.....	31
Tabela 5	Struktura użytkowania gruntów w Powiecie Żagańskim.....	33
Tabela 6	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu.....	33
Tabela 7	Sieć ciepła na terenie powiatu	35
Tabela 8	Energia elektryczna na terenie powiatu.....	36
Tabela 9	Sieć gazowa na terenie powiatu	36
Tabela 10	Klasa strefy lubuskiej jakości powietrza w 2017 roku – kryteria dla ochrony zdrowia.....	37
Tabela 11	Klasa strefy lubuskiej jakości powietrza w 2017 roku – kryteria dla ochrony roślin.....	38
Tabela 12	Średni dobowy ruch roczny na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 roku	40
Tabela 13	Pomiar natężenia ruchu i prędkości na drodze krajowej nr 18 w km 50+100	41
Tabela 14	Wyniki pomiaru hałasu na drodze krajowej nr 18 w km 50+100.....	42
Tabela 15	Monitoring hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu w 2014 i 2013 roku	43
Tabela 16	Wyniki badań pól elektromagnetycznych na terenie powiatu	44
Tabela 17	Wykaz cieków przepływających przez powiat	44
Tabela 18	Jednolite części wód powierzchniowych na terenie powiatu	46
Tabela 19	Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych badanych na terenie powiatu w latach 2011-2016	49
Tabela 20	Jednolite części wód podziemnych na terenie powiatu	52
Tabela 21	Monitoring wód podziemnych w 2016 roku.....	54
Tabela 22	Wykaz wałów przeciwpowodziowych	56
Tabela 23	Poziom zagrożenia wszystkimi typami suszy dla poszczególnych gmin	57
Tabela 24	Sieć wodociągowa na terenie powiatu w 2016 roku	58
Tabela 25	Gminne ujęcia wody na terenie powiatu	58
Tabela 26	Tereny ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód podziemnych i powierzchniowych na terenie powiatu według obowiązujących decyzji wodnoprawnych	59
Tabela 27	Zużycie wody	60
Tabela 28	Sieć kanalizacyjna na terenie powiatu w 2016 roku	60
Tabela 29	Ilość zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu (wg stanu na koniec 2017 roku)	61
Tabela 30	Oczyszczalnie ścieków komunalnych na terenie powiatu	61
Tabela 31	Wykaz aglomeracji ujętych w AKPOŚK2017 na terenie Powiatu Żagańskiego	62
Tabela 32	Przemysłowa oczyszczalnia ścieków.....	63
Tabela 33	Wykaz pozostałych złóż kopalin	63
Tabela 34	Wykaz wydanych koncesji na wydobywanie kopalin	65
Tabela 35	Odczyn i potrzeby wapnowania gleb na terenie powiatu, na podstawie wykonanych badań w latach 2016-2017.....	67
Tabela 36	Zasobność gleb w makroelementy na terenie powiatu, na podstawie badań w latach 2016-2017	67
Tabela 37	Ilość gospodarstw rolnych na terenie powiatu w 2010 roku	67
Tabela 38	Ilość odpadów komunalnych odebranych w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego w latach 2016-2017	69
Tabela 39	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne odebrane w latach 2016-2017.....	69
Tabela 40	Osiągnięte poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia poszczególnych frakcji odpadów komunalnych.....	70

Tabela 41	Istniejące regionalne instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów i regionalne kompostownie odpadów zielonych na terenie regionu wschodniego i zachodniego.....	70
Tabela 42	Regionalne składowiska odpadów komunalnych na terenie regionu wschodniego i zachodniego.....	71
Tabela 43	Ilość odpadów wytworzonych w sektorze gospodarczym na terenie powiatu w 2016 r.	73
Tabela 44	Ilości odpadów azbestowych na terenie powiatu.....	74
Tabela 45	Masa usuniętych wyrobów azbestowych w latach 2012-2017 na terenie poszczególnych gmin.....	74
Tabela 46	Wykaz użytków ekologicznych.....	82
Tabela 47	Grunty leśne na terenie powiatu w 2017 roku	85
Tabela 48	Powierzchnia odnowień prowadzona przez Nadleśnictwa w latach 2016-2017	87
Tabela 49	Tereny zieleni urządzonej w powiecie w 2016 roku.....	88
Tabela 50	Wykaz elektrowni wodnych	89
Tabela 51	Analiza SWOT dla poszczególnych obszarów interwencji	92
Tabela 52	Identyfikacja głównych problemów i zagrożeń w poszczególnych obszarach interwencji na terenie powiatu żagańskiego	94
Tabela 53	Efekty realizacji Programu Ochrony Środowiska na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 dla Powiatu Żagańskiego.....	97
Tabela 54	Wskaźniki realizacji Programu	107
Tabela 55	Harmonogram działań własnych.....	110
Tabela 56	Harmonogram zadań monitorowanych.....	114

Spis wykresów

Wykres 1	Zmiana liczby ludności w Powiecie Żagańskim w latach 2014-2017	30
Wykres 2	Bezrobotni zarejestrowani na dzień 31.12.2017 roku w poszczególnych gminach.....	31

Spis rysunków

Rysunek 1	Położenie powiatu na tle województwa lubuskiego oraz podział administracyjny powiatu	28
Rysunek 2	Regiony fizyczno-geograficzne Powiatu Żagańskiego	32
Rysunek 3	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych	52
Rysunek 4	Jednolite Części Wód Podziemnych na terenie powiatu	53
Rysunek 5	Obszary Natura 2000 na terenie powiatu	80
Rysunek 6	Obszary chronione na terenie powiatu	84
Rysunek 7	Nadleśnictwa na terenie powiatu	87

Załącznik nr 1 – wykaz pomników przyrody na terenie powiatu żagańskiego

Lp.	Nazwa pomnika przyrody (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Gmina	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Działki ewidencyjne	Opis lokalizacji
1	Dąb szypułkowy Quercus robur	R.W.L Nr 34 z 19 maja 2006. /Dz.u.Woj.Lub. Nr 38 poz. 834 z dn. 5.06.2006 r./	340	ok. 28	Brzeźnica	Stanów	Stanów 0007	77	Rośnie na polu
2	Skupienie drzew – 2 szt. Dąb szypułkowy Quercus robur	R.W.L Nr 32 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 832 z dn. 5.06.2006 r./	400 i 300	ok. 25	Brzeźnica	Wrzesiny	Wrzesiny 0009	126/13	Rośnie w m. Wrzesiny obok przystanku PKS.
3	Dąb szypułkowy Quercus robur	R.W.L Nr 32 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 832 z dn. 5.06.2006 r./	460	ok. 25	Brzeźnica	Brzeźnica	Brzeźnica 0001	578/2	Rośnie przy ul. Nadbrzeżnej 22 w m. Brzeźnica.
4	Buk zwyczajny Fagus sylvatica	uchwała nr VI/26/2007 Rady Gminy Brzeźnica z dnia 27.04.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 58 poz. 863 z dn. 11.06.2007 r./	350	29	Brzeźnica	Stanów	Stanów 0007	369	N-ctwo Krzystkowice L-ctwo Pożarów oddz. 217n
5	Głaz narzutowy o nazwie OŁTARZ	uchwała nr VI/27/2007 Rady Gminy Brzeźnica z dnia 27.04.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 58 poz. 864 z dn. 11.06.2007 r./	700	1,5	Brzeźnica	Przyłaski	Przyłaski 0006	376/3	N-ctwo Nowa Sól L-ctwo Niwiska oddz. 214c
6	Dąb szypułkowy Quercus robur	Uchwała Nr XXI/164/09 Rady Gminy Brzeźnica z dnia 29.04.2009 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 65 poz. 920 z dn. 9.06.2009 r./	394	26	Brzeźnica	Jabłonów	Jabłonów 0003	941	N-ctwo Szprotawa Leśnictwo Jelenin oddz. 80f
7	Dąb szypułkowy Quercus robur o nazwie DĄB przy DEWIZOWEJ	uchwała Nr XXI/137/12 Rady Miasta Gozdnicza z dnia 27.12.2012 r. /Dz.U.Woj.Lub. z dn. poz. 189/	460	20	Gozdnica	Gozdnica	Gozdnica 0001	934	rośnie w oddz. 19i N-ctwo Wymiarki, Leśnictwo Laskowice, 330 m na północ od najdalej wysuniętego lotniska w Gozdnicy

8	Skupienie drzew – 2 szt. Buki pospolite Fagus silvatica	R.W.L Nr 34 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 834 z dn. 6.06.2006 r./	385; 355	ok. 20 m	Iłowa Żagańska	Borowe	Borowe 0001	5/12	Rosną w parku w m. Borowe.
9	Robinia akacjowa Robinia pseudoacacia	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./	400	ok. 28	Iłowa	Borowe	Borowe 0001	5/12	Rośnie w parku we wsi Borowe.
10	Skupienie drzew - 3 szt. Dęby szypułkowe Quercus robur	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 z dn. 05.06.2006 r./	360; 420	od 24 do 28	Iłowa	Borowe	Borowe 0001	5/12	Rosną w parku we wsi Borowe.
11	Lipa drobnolistna Tilia cordata o nazwie WANDA	uchwała nr 204/5/XXI/08 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 16.12.2008 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 2 poz. 49 z dn. 14.01.2009 r./, uchwała Nr 167/6/XVIII/12	527	24	Iłowa	Czerna	Czerna 0002	1033	N-ctwo Żagań L-ctwo Kowalice oddz. 474i
12	Dąb szypułkowy Quercus robur o nazwie JERZY	uchwała nr 205/5/XXI/08 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 16.12.2008 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 2 poz. 50 z dn. 14.01.2009 r./, uchwała Nr 167/6/XVIII/12 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 08.11.2012 r.	490	25	Iłowa	Czerna	Czerna 0002	922	N-ctwo Żagań L-ctwo Podlaski oddz. 388d
13	Dąb szypułkowy Quercus robur o nazwie HENRYK	uchwała nr 206/5/XXI/08 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 16.12.2008 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 2 poz. 51 z dn. 14.01.2009 r./, uchwała Nr 167/6/XVIII/12 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 08.11.2012 r.	410	28	Iłowa	Żaganiec	Żaganiec 0010	255	N-ctwo Żagań L-ctwo Cietrzewo oddz. 9m

14	Skupienie drzew- 3 szt. Dęby szypułkowe Quercus robur o nazwie DĘBY SZCZEPANOWSKIE	uchwała nr 207/5/XXI/08 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 16.12.2008 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 2 poz. 52 z dn. 14.01.2009 r./ , uchwała Nr 167/6/XVIII/12 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 08.11.2012 r. (Dz.U.Woj.Lub. z dn. 16.11.2012 r. poz. 2289); Obwieszczenie Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 12.02.2013r. (Dz.U.Woj. Lub. z dnia	392; 376; 355	28	Iłowa	Szczepanów	Szczepanów 0008	493	N-ctwo Żagań L-ctwo Cietrzewo oddz. 29m
15	Skupisko cisa pospolitego /Taxus boccata/ pod nazwą CISY nad CZERNĄ	uchwała nr 208/5/XXI/08 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 16.12.2008 r. /Dz. U. Woj..Lub. Nr 2 poz. 53 z dn. 14.01.2009 r./ , uchwała Nr 167/6/XVIII/12 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 08.11.2012 r. (Dz.U.Woj.Lub. z dn.	0,47 ha, 0,63 ha, 4,07 ha		Iłowa	Czerna	Czerna 0002	1053	N-ctwo Żagań L-ctwo Czerna oddz. 228p, 228r, 228s
16	Buk zwyczajny Fagus sylvatica o nazwie BORUTA	uchwała nr 216/5/XXII/08 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 30.12.2008 r. /dz. U. Woj.. Lub. Nr 11 poz. 237 z dnia 24.02.2009 r./, uchwała Nr 167/6/XVIII/12 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 08.11.2012 r. (Dz.U.Woj.Lub. z dn. 16.11.2012 r. poz. 2289); Obwieszczenie Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 12.02.2013r. (Dz.U.Woj. Lub. z dnia 25.02.2013,poz. 586)	310	20	Iłowa	Czerna	Czerna 0002	911	N-ctwo Żagań L-ctwo Kowalice oddz. 460m

17	Dąb szypułkowy Quercus robur o nazwie PAWEŁ	uchwała nr 217/5/XXII/08 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 30.12.2009 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 11 poz. 238 z dn. 24.02.2009 r./, uchwała Nr 167/6/XVIII/12 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 08.11.2012 r.	367	22	Iłowa	Żaganiec	Żaganiec 0010	247	N-ctwo Żagań L-ctwo Karliki oddz. 96 r
18	ZA KOWALEM - skupisko drzew	Uchwała Nr 213/6/XXIII/13 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 12.03.2013r. (Dz. U. Woj.. Lub. Z 20.03.2013r.,poz. 815)	35-460 cm	20-27	Iłowa		Borowe	626/2	leśnictwo Borowe, N-ctwo Wymiarki
19	Grab zwyczajny Carpinus betulus GRAB PRZY KAMIENISKU	Uchwała Nr 210/6/XXIII/13 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 12.03.2013r. (Dz. U. Woj.. Lub. Z 20.03.2013r., poz.811)	300	20	Iłowa		Borowe	616	leśnictwo Laskowice, N-ctwo Wymiarki
20	Grab zwyczajny Carpinus betulus - GRAB Z JAMĄ	Uchwała Nr 211/6/XXIII/13 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 12.03.2013r. (Dz. U. Woj.. Lub. Z 20.03.2013r., poz.812)	376	20	Iłowa		Borowe	616	leśnictwo Laskowice, N-ctwo Wymiarki
21	Dąb szypułkowy Quercus robur DĄB GUZOWATY	Uchwała Nr 208/6/XXIII/13 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 12.03.2013r. (Dz. U. Woj.. Lub. Z 20.03.2013r., poz.809)	460	23	Iłowa		Borowe	616	leśnictwo Laskowice, N-ctwo Wymiarki
22	Dąb szypułkowy Quercus robur- DĄB W BOROWYM	Uchwała Nr 209/6/XXIII/13 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 12.03.2013r. (Dz. U. Woj.. Lub. Z 20.03.2013r., poz.810)	530	26	Iłowa		Borowe	628	leśnictwo Borowe, N-ctwo Wymiarki
23	Buk zwyczajny Fagus silvatica - BUK MIŁOŚCI	Uchwała Nr 206/6/XXIII/13 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 12.03.2013r. (Dz. U. Woj.. Lub. Z 20.03.2013r., poz.807)	330	29	Iłowa		Borowe	618	leśnictwo Borowe, N-ctwo Wymiarki
24	Dąb szypułkowy Quercus robur - DĄB ELEGANCIK	Uchwała Nr 207/6/XXIII/13 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 12.03.2013r. (Dz. U. Woj.. Lub. Z 20.03.2013r.,	460	28	Iłowa		Borowe	622	leśnictwo Laskowice, N-ctwo Wymiarki

		poz.808)							
25	Olsza czarna <i>Alnus glutinosa</i> - OLSZA PRZY ŁĄCE	Uchwała Nr 212/6/XXIII/13 Rady Miejskiej w Iłowej z dnia 12.03.2013r. (Dz. U. Woj. Lub. Z 20.03.2013r., poz.813)	270	21	Iłowa		Borowe	616	leśnictwo Laskowice, N-ctwo Wymiarki
26	Skupienie drzew – 4 szt. Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	R.W.L Nr 47 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 847 z dn. 5.06.2006 r./	od 380 do 460	od 20 do 25	Małomice		Małomice	520/1	Rosną nad zalewem przy ul Parkowej w Małomicach - przy mostku.
27	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	uchwała nr XXXII/224/09 Rady Miejskiej w Małomicach z dnia 27.04.2009 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 81 poz. 1089 z dn. 21.07.2009 r./	415	25	Małomice	Śliwnik	Śliwnik 0005	815	N-ctwo Szprotawa obr. leśny Szprotawa
28	Buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>	uchwała nr XXXII/224/09 Rady Miejskiej w Małomicach z dnia 27.04.2009 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 81 poz. 1089 z dn. 21.07.2009 r./	370	28	Małomice	Chichy	Chichy 0002	447	N-ctwo Szprotawa obr. leśny Małomice
29	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	uchwała Nr XL/269/09 Rady Miejskiej w Małomicach z dnia 06.11.2009 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 141 poz. 2037 z dn. 15.12.2009 r./	440	33	Małomice	Chichy	Chichy 0002	447	N-ctwo Szprotawa obr. leśny Małomice
30	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	uchwała Nr IX/51/03 Rady Miejskiej w Małomicach z dnia 30.06.2003 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 45 poz. 814 z dn. 21.07.2003 r./	460	34	Małomice	Małomice		507	Rośnie przy ul. Kościuszki
31	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	uchwała Nr IX/51/03 Rady Miejskiej w Małomicach z dnia 30.06.2003 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 45 poz. 814 z dn. 21.07.2003 r./	410	37	Małomice	Małomice		522	Rośnie przy ul. Kościuszki

32	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała Nr IX/51/03 Rady Miejskiej w Małomicach z dnia 30.06.2003 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 45 poz. 814 z dn. 21.07.2003 r./	470	36	Małomice	Małomice		522	Rośnie przy ul. Kościuszki
33	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała Nr IX/51/03 Rady Miejskiej w Małomicach z dnia 30.06.2003 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 45 poz. 814 z dn. 21.07.2003 r./	630	36	Małomice	Małomice		522	Rośnie przy ul. Kościuszki
34	Dąb czerwony Quercus rubra	uchwała Nr IX/51/03 Rady Miejskiej w Małomicach z dnia 30.06.2003 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 45 poz. 814 z dn. 21.07.2003 r./	320	25	Małomice	Małomice		363	Rośnie przy ul. 1000-lecia
35	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała Nr IX/51/03 Rady Miejskiej w Małomicach z dnia 30.06.2003 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 45 poz. 814 z dn. 21.07.2003 r./	450	38	Małomice	Małomice		520/5	Rośnie w okolicy ul. Kościuszki , teren w okolicy zalewu
36	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała Nr IX/51/03 Rady Miejskiej w Małomicach z dnia 30.06.2003 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 45 poz. 814 z dn. 21.07.2003 r./	400	28	Małomice	Małomice		520/5	Rośnie w okolicy ul. Kościuszki , teren w okolicy zalewu
37	Miłorząb japoński Ginkgo biloba	uchwała Nr IX/51/03 Rady Miejskiej w Małomicach z dnia 30.06.2003 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 45 poz. 814 z dn. 21.07.2003 r./	255	20	Małomice	Małomice		520/5	Rośnie w okolicy ul. Kościuszki , teren w okolicy zalewu
38	Dąb szypułkowy Quercus robur	R.W.L Nr 34 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 834 z dn. 5.06.2006 r./	390	ok. 30	Niegostawice	Bukwica	Bukwica 0001	78	Rosnie w m. Bukowica na wprost kościoła.
39	Skupienie drzew – 2 szt. Lipa drobnolistna Tilia cordata	R.W.L Nr 39 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 839 z dn. 5.06.2006 r./	220; 260	25	Niegostawice	Niegostawice	Niegostawice 0006	414	Rosną przy siedzibie UG.
40	Dąb szypułkowy Quercus robur	R.W.L Nr 27 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 827 z dn.5.06.2006/	380	25	Niegostawice	Przeclaw	Przeclaw 0007	277	Rośnie na placu przy kościele Ewangelickim w Przeclawiu

41	Skupienie drzew - 2 szt. Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała nr XXX/152/2009 Rady Gminy w Niegosławicach z dnia 2.12.2009 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 4 poz. 41 z dn. 20.01.2010 r./	370; 380	ok. 150 lat	Niegosławice	Sucha Dolna	Sucha Dolna 0010	310	N-ctwo Szprotawa
42	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała nr XXX/152/2009 Rady Gminy w Niegosławicach z dnia 2.12.2009 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 4 poz. 41 z dn. 20.01.2010 r./	395	ok.. 220 lat	Niegosławice	Krzywczyce	Krzywczyce 0003	179	N-ctwo Szprotawa
43	Grab pospolity Carpinus betulus	uchwała nr XXIV/158/04 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 29.06.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 73 poz. 1119/	260	18	Szprotawa	Szprotawa	Szprotawa III	169/1	rośnie w lesie komunalnym ul. Parkowa, oddz.3d.
44	Sosna zwyczajna Pinus silvestris	uchwała nr XXIV/158/04 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 29.06.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 73 poz. 1119/	235	25	Szprotawa	Szprotawa	Szprotawa III	169/1	rośnie w lesie komunalnym ul. Parkowa, oddz. 3d.
45	Buk zwyczajny odmiana czerwona Fagus silvatica "Purpurea"	uchwała nr XXIV/158/04 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 29.06.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 73 poz. 1119/	350	25	Szprotawa	Szprotawa	Szprotawa III	274	rośnie w lesie komunalnym ul. Sobieskiego, oddz. 2f.
46	Skrzydłoorzech jesionolistny Pterocarya fraxinifolia Spach	uchwała nr XXIV/158/04 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 29.06.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 73 poz. 1119/	460	20	Szprotawa	Szprotawa	Szprotawa III	450/14	rośnie w Parku Miejskim przy ul. Kościuszki,
47	Platan klonolistny Platanus acerifolia	uchwała nr XXIV/158/04 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 29.06.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 73 poz. 1119/	460	27	Szprotawa	Szprotawa	Szprotawa III	163/1	rośnie na terenie basenu kąpielowego ul. Kopernika,

48	Dąb szypułkowy Quercus petraea	uchwała nr XXIV/158/04 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 29.06.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 73 poz. 1119/	490	26	Szprotawa	Szprotawa	Szprotawa II	166/1	rośnie w Parku Miejskim ul. Bronka Kozaka,
49	Skupienie drzew - 3 szt. Młorzęb dwuklapowy Ginkgo biloba	uchwała nr XXIV/158/04 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 29.06.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 73 poz. 1119/	212, 210, 180	15, 15 , 14	Szprotawa	Szprotawa	Szprotawa II	357	rosną w Parku Miejskim ul. Ogrodowa,
50	Bluszcz pospolity Hedera helix	uchwała nr XXIV/158/04 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 29.06.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 73 poz. 1119/	60	160 lat	Szprotawa	Szprotawa	Szprotawa II	357	rośnie w Parku Miejskim ul. Ogrodowa
51	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała nr XL/341/09 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 30.04.2009 r. /Dz. U.Woj.Lub. Nr 76 poz. 1024 z dn. 29.06.2009 r./	380	30	Szprotawa	Kartowice	Kartowice	264	N-ctwo Szprotawa L-ctwo Witków oddz. 225f
52	Skupienie drzew - 2 szt. Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała nr XL/341/09 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 30.04.2009 r. /Dz. U.Woj.Lub. Nr 76 poz. 1024 z dn. 29.06.2009 r./	490, 405	32, 30	Szprotawa	Długie	Długie	286	N-ctwo Szprotawa L-ctwo Długie oddz. 132m
53	Jesion wyniosły Fraxinus excelsior	uchwała nr XL/341/09 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 30.04.2009 r. /Dz. U.Woj.Lub. Nr 76 poz. 1024 z dn. 29.06.2009 r./	500	32	Szprotawa	Długie	Długie	286	N-ctwo Szprotawa L-ctwo Długie oddz. 132m
54	Jesion wyniosły Fraxinus excelsior	uchwała nr XL/341/09 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 30.04.2009 r. /Dz. U.Woj.Lub. Nr 76 poz. 1024 z dn. 29.06.2009 r./	530	32	Szprotawa	Borowina	Długie	701	N-ctwo Szprotawa L-ctwo Długie oddz. 151a

55	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała nr XL/341/09 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 30.04.2009 r. /Dz. U.Woj.Lub. Nr 76 poz. 1024 z dn. 29.06.2009 r./	600	30	Szprotawa	Wiechlice	Cieciszów	249	N-ctwo Szprotawa L-ctwo Długie oddz. 215d
56	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała nr XL/341/09 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 30.04.2009 r. /Dz. U.Woj.Lub. Nr 76 poz. 1024 z dn. 29.06.2009 r./	360	30	Szprotawa	Szprotawka	Leszno Dolne	588	N-ctwo Szprotawa L-ctwo Szprotawka oddz. 95c
57	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała nr XL/341/09 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 30.04.2009 r. /Dz. U.Woj.Lub. Nr 76 poz. 1024 z dn. 29.06.2009 r./	390	30	Szprotawa	Leszno Dolne	Leszno Dolne	550	N-ctwo Szprotawa L-ctwo Leszno Górne oddz. 179j
58	Buk zwyczajny Fagus sylvatica	uchwała nr XL/341/09 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 30.04.2009 r. /Dz. U.Woj.Lub. Nr 76 poz. 1024 z dn. 29.06.2009 r./	427	27	Szprotawa	Szprotawka	Leszno Dolne	411	N-ctwo Szprotawa L-ctwo Krzywczyce oddz. 78g
59	Skupienie drzew - 5 szt. Dębów szypułkowych Quercus robur	uchwała nr XL/341/09 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 30.04.2009 r. /Dz. U.Woj.Lub. Nr 76 poz. 1024 z dn. 29.06.2009 r./	305-445	26	Szprotawa	Wiechlice	Cieciszów	237	N-ctwo Szprotawa L-ctwo Długie oddz. 209l
60	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała Nr VII/51/2011 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 31.03.2011 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 56 poz. 1111 z dn. 19.05.2011r./	380	25	Szprotawa	Leszno Dolne	Leszno Dolne	547	N-ctwo Szprotawa, L-ctwo Krzywczyce oddz. 121c
61	Buk zwyczajny Fagus sylvatica	uchwała Nr VII/51/2011 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 31.03.2011 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 56 poz. 1111 z dn. 19.05.2011r./	370	30	Szprotawa	Szprotawka	Szprotawka	543	N-ctwo szprotawa, L-ctwo Szprotawka oddz. 129b

62	Skupienie drzew – 15 szt. Dębów szypułkowych Quercus robur	R.W.L Nr 34 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 834 z dn. 5.06.2006 r./	od 365 do 690	od 20 do 25	Szprotawa	Szprotawa	Szprotawa 3	526/5	Rosną w lesie komunalnym przy ul. 3 Maja.
63	Dąb szypułkowy Quercus robur	R.W.L Nr 36 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz.836 z dn. 5.06.2006 r./	370	ok. 20	Szprotawa	Szprotawa	Szprotawa 2	343	ogrody przydomowe przy ul. Niepodległości 4.
64	Sosna pospolita Pinus silvestris	R.W.L Nr 34 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 834 z dn. 5.06.2006 r./	310	ok. 28	Szprotawa	Szprotawa	Szprotawa 3	169/1	Rośnie w lesie komunalnym przy osiedlu Słonecznym.
65	Skupienie drzew – 7 szt. Dębów szypułkowych Quercus robur	R.W.L Nr 34 z 19 maja 2006. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 834 z dn. 5.06.2006 r./	od 370 do 485	od 20 do 25	Szprotawa	Szprotawa	Szprotawa 3	169/1	Rosną w lesie komunalnym przy osiedlu Słonecznym.
66	Dąb szypułkowy Quercus rober - „CHROBRY”,	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./	992	ok. 28	Szprotawa	Szprotawka/ Piotrowice	Leszno Dolne	508	N-ctwo Szprotawa, obr. leśny Szprotawa, L-ctwo Szprotawka, oddz. 110 m. Najstarszy Dąb w Polsce
67	Stanowisko Bluszczu pospolitego Hedera helix	R.W.L Nr 27 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 827 z dn. 5.06.2006 r./	pow. powyżej 100 m2		Szprotawa	Szprotawa	Szprotawa 2	390/3	Rośnie na murach kościoła Ewangelickiego.
68	Dąb szypułkowy Quercus robur	R.W.L Nr 50 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 850 z dn. 5.06.2006 r./	550	ok. 15	Szprotawa	Leszno Dolne	Leszno Dolne	173/10	Rośnie przy drodze polnej ok. 1,3 km na południe od Leszna Dolnego
69	Dąb szypułkowy Quercus robur	Uchwała nr XXXVI/241/2017 RM w Szprotawie z dnia 26.01.2017 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 02.02.2017 r., poz. 296)	530	24	Szprotawa	Wiechlice	Wiechlice	212/1	Rośnie w Wiechlicach w pasie drogi Powiatu Żarskiego nr 1056F
70	Dąb szypułkowy Quercus robur	R.W.L Nr 38 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 838 z dn. 5.06.2006 r./	375	25	Wymiarki	Wymiarki	Wymiarki 0006	431	Drzewo rośnie przy ul. Strzeleckiej 1 w pasie drogi gminnej naprzeciw Szkoły Podstawowej w Wymiarkach.
71	Dąb szypułkowy Quercus robur o nazwie IZYDOR	uchwała nr XVII/145/09 Rady Gminy Wymiarki z dnia 26.02.2009 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 34 poz.	600	27	Wymiarki	Lubieszów	Lubieszów 0002	174	N-ctwo Żagań, L-ctwo Mirostowice oddz. 121c

		471 z dn. 6.04.2009 r./							
72	Buk zwyczajny Fagus sylvatica o nazwie JEDNOREŃKI	Uchwała Nr XXIII/130/2012 Rady Gminy Wymiarki z dnia 28.12.2012 r. (Dz.U.Woj.Lub z dnia 16.01.2013 r. poz. 289)	310	34	Wymiarki	Silno Małe	Silno Małe 0004	156	N-ctwo Wymiarki L-ctwo Lutynka, rosnie na północ od drogi z Wymiarek do Straszowa
73	Dąb szypułkowy Quercus robur o nazwie BANDYTA	Uchwała Nr XXIII/131/2012 Rady Gminy Wymiarki z dnia 28.12.2012 r. (Dz.U.Woj.Lub z dnia 16.01.2013 r. poz. 290)	385	26	Wymiarki	Lutynka	Lutynka 0003	226	N-ctwo Wymiarki L-ctwo Lutynka oddz. 31j, rośnie w kompleksie upraw leśnych
74	Buk psopolity Fagus sylvatica o nazwie PRZYDROŻNY	Uchwała Nr XXIII/132/2012 Rady Gminy Wymiarki z dnia 28.12.2012 r. (Dz.U.Woj.Lub z dnia 16.1.2013 r. poz. 291)	430	26	Wymiarki	Wymiarki	Wymiarki 0006	793	N-ctwo Wymiarki rośnie przy drodce powiatowej z Wymiarek do Straszowa
75	Dąb szypułkowy Quercus robur o nazwie SAMOTNIK	Uchwała Nr XXIII/133/2012 Rady Gminy Wymiarki z dnia 28.12.2012 r. (Dz.U.Woj.Lub z dnia 16.01.2013 r. poz. 292)	320	26	Wymiarki	Silno Małe	Silno Małe 0004	189	N-ctwo Wymiarki oddalony do drogi powiatowej z Wymiarek do Straszowa o 200m
76	Dąb szypułkowy Quercus robur o nazwie DĄB w UPRAWIE	Uchwała Nr XXIII/134/2012 Rady Gminy Wymiarki z dnia 28.12.2012 r. (Dz.U.Woj.Lub z dnia 16.01.2013 r. poz. 293)	350	26	Wymiarki	Silno Małe	Silno Małe 0004	195	N-ctwo Wymiarki L-ctwo Wymiarki oddz. 79h, rośnie w kompleksie upraw leśnych
77	Dąb bezszypułkowy Quercus petraea o nazwie PRZY AMBONIE	Uchwała Nr XXIII/135/2012 Rady Gminy Wymiarki z dnia 28.12.2012 r. (Dz.U.Woj.Lub z dnia 16.01.2013 r. poz. 294)	425	23	Wymiarki	Lutynka	Lutynka 0003	235	N-ctwo Wymiarki L-ctwo Lutynka oddz. 33l, rośnie przy śródleśnych łąkach
78	Skupienie drzew : 2 szt. buk zwyczajny Fagus sylvatica , wiąz szypułkowy Ulmus laevis, klon cukrowy Acer saccharum o nazwie PRZY SIEDZIBIE	Uchwała Nr XXIII/136/2012 Rady Gminy Wymiarki z dnia 28.12.2012 r. (Dz.U.Woj.Lub z dnia 16.01.2013 r. poz. 295)	365; 305; 370; 375	30; 30; 30; 25	Wymiarki	Wymiarki	Wymiarki 0006	888	N-ctwo Wymiarki, rosna przy siedzibie Nadlesnictwa przy ul. Łąkowej
79	Dąb szypułkowy Quercus robur o nazwie DĄB	Uchwała Nr XXIII/137/2012 Rady Gminy Wymiarki z dnia 28.12.2012 r.	327	25	Wymiarki	Silno Małe	Silno Małe 0004	195	N-ctwo Wymiarki L-ctwo Wymiarki oddz. 79k, rośnie w uprawach leśnych

	NAROŻNY	(Dz.U.Woj.Lub z dnia 15.01.2013 r. poz. 282)							
80	Sosna czarna Pinus nigra	R.W.L Nr 31 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38poz. 831 z dn. 5.06.2006 r./	210	ok. 15	Żagań o statusie miejskim	Żagań	Żagań	796	Rośnie na terenie parku szpitalnego przy ul. Szprotawskiej.
81	Buk zwyczajny odm. purpurowa fagus silvatica	R.W.L Nr 33 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 833 z dn. 5.06.2006 r./	427	ok. 26	Żagań o statusie miejskim	Żagań	Żagań Miasto	796	Rośnie przed szpitalem przy ul. Żelaznej.
82	Dąb szypułkowy Quercus robur	R.W.L Nr 35 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 835 z dn. 5.06.2006 r./	449	ok. 30	Żagań o statusie miejskim	Żagań	Żagań Miasto - 1	3909	N-ctwo Żagań, obr. leśny Żary, L-ctwo Żagań, oddz. 188 k.
83	Skupienie drzew – 2 szt. Dęby szypułkowe Quercus robur	R.W.L Nr 34 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 834 z dn. 5.06.2006 r./	490; 380	ok. 21	Żagań		Kocin	113/8	Rosną w parku w m. Kocin 8
84	Dąb szypułkowy Quercus robur	R.W.L Nr 28 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 828 z dn. 5.06.2006 r./	485	ok. 25	Żagań		Bukowina Dolna	86	Rośnie na w Bukowinie Dolnej przy skrzyżowaniu drogi za torami kolejowymi.
85	Głaz narzutowy o nazwie DIABELSKI KAMIEN	R.W.L Nr 28 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 828 z dn. 5.06.2006 r./	1650	135	Żagań		Dzietrychowice	1049	N-ctwo Krzystkowice, obr. leśny Miodnica, L-ctwo Pożarów, oddz. 248 n, 1 km na pn-zach. od wsi Stara Kopernia.
86	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała nr VIII/55/07 Rady Gminy Żagań z dnia 14.08.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 107 poz. 1433 z dn. 16.10.2007 r./	382	18 m 150 lat	Żagań		Gorzupia	270	N-ctwo Krzystkowice
87	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała nr VIII/55/07 Rady Gminy Żagań z dnia 14.08.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 107 poz. 1433 z dn. 16.10.2007 r./	600	20 m 300 lat	Żagań		Miodnica	658	N-ctwo Krzystkowice
88	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała nr VIII/55/07 Rady Gminy Żagań z dnia 14.08.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 107	540	30 m 180 lat	Żagań		Miodnica	640	N-ctwo Krzystkowice

		poz. 1433 z dn. 16.10.2007 r./							
89	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała nr VIII/55/07 Rady Gminy Żagań z dnia 14.08.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 107 poz. 1433 z dn. 16.10.2007 r./	450	23 m ok. 200 lat	Żagań		Miodnica	646	N-ctwo Krzystkowice
90	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała nr VIII/55/07 Rady Gminy Żagań z dnia 14.08.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 107 poz. 1433 z dn. 16.10.2007 r./	270	23 m ok. 180 lat	Żagań		Miodnica	672	N-ctwo Krzystkowice
91	Dąb bezszypułkowy Quercus petraea	uchwała nr VIII/55/07 Rady Gminy Żagań z dnia 14.08.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 107 poz. 1433 z dn. 16.10.2007 r./	360	27 m ok. 200 lat	Żagań		Gorzupia Dolna	276	N-ctwo Krzystkowice
92	Skupienie drzew - 2 szt. Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała nr VIII/55/07 Rady Gminy Żagań z dnia 14.08.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 107 poz. 1433 z dn. 16.10.2007 r./	510; 410	22; 23 ok. 170, 200 lat	Żagań		Miodnica	658	N-ctwo Krzystkowice
93	Dąb szypułkowy Quercus robur o nazwie DANIEL	uchwała nr XXV/179/09 Rady Gminy Żagań z dnia 27.03.2009 r. /Dz.U.Woj. Lub Nr 53 poz. 747 z dn. 12.05.2009 r./	424	25	Żagań		Łozy	678	N-ctwo Żagań
94	Wiąz szypułkowy Ulmus laevis o nazwie SŁAWOMIR	uchwała nr XXV/179/09 Rady Gminy Żagań z dnia 27.03.2009 r. /Dz.U.Woj. Lub Nr 53 poz. 747 z dn. 12.05.2009 r./	466	25 ok. 120 lat	Żagań		Dobra n/Kwisą	423	N-ctwo Żagań
95	Lipa drobnolistna Tilia cordata o nazwie PRZEMYSŁAWKA	uchwała nr XXV/179/09 Rady Gminy Żagań z dnia 27.03.2009 r. /Dz.U.Woj. Lub Nr 53 poz. 747 z dn. 12.05.2009 r./	356 c	30 ok.. 140 lat	Żagań		Łozy	676	N-ctwo Żagań

96	Dąb szypułkowy Quercus robur	uchwała nr XXVII/196/09 Rady Gminy Żagań z dnia 04.06.2009 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 77 poz. 1053 z dn.1.07.2009 r./	450	25 ok.. 150 lat	Żagań		Jelenin	731	N-ctwo Szprotawa
97	Wiąz szypułkowy Ulmus laevis	uchwała nr XXVII/196/09 Rady Gminy Żagań z dnia 04.06.2009 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 77 poz. 1053 z dn.1.07.2009 r./	450	25 ok. 140 lat	Żagań		Jelenin	728	N-ctwo Szprotawa

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. (stan na dzień 23 maja 2018 r.)